

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**20. YÜZYIL KADIN MODASINDA PANTOLON
FORMLARININ DEĞİŞİMİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA**

Çiğdem USTA

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Emine KOCA

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MODA TASARIM ANABİLİM DALI
MODA TASARIM BİLİM DALI**

HAZİRAN 2024

**20. YÜZYIL KADIN MODASINDA PANTOLON FORMLARININ
DEĞİŞİMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Çiğdem USTA

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MODA TASARIM ANABİLİM DALI
MODA TASARIM BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN 2024

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Çiğdem USTA

03.06.2024

TEZ ONAY SAYFASI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü MODA TASARIM Anabilim Dalı MODA TASARIM Programı ÇİĞDEM USTA öğrencisi tarafından hazırlanan 20. YÜZYIL KADIN MODASINDA PANTOLON FORMLARININ DEĞİŞİMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA başlıklı tez çalışması 03/06/2024 10.30 tarih ve saatinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak KABUL edilmiştir.

	Kabul	Ret
Başkan (Prof. Dr. Fatma KOÇ) : ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	☒	☐
Üye (Prof. Dr. Emine KOÇ) : ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	☒	☐
Üye (Prof. Dr. Hatice HARMANKAYA): SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	☒	☐

20. YÜZYIL KADIN MODASINDA PANTOLON FORMLARININ DEĞİŞİMİ ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA
(Yüksek Lisans Tezi)

Çiğdem USTA

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Haziran 2024

ÖZET

Bu çalışma 20. Yy.'da kadınların moda kavramı içerisinde pantolon kullanmaya başlaması, pantolon formları ve çeşitlerini kadın silüetine dayandırarak incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma kapsamında yerli ve yabancı, basılı ve online kaynaklar taranarak, Vogue dergisinin resmî web sitesinden 1900 – 2000 yılları arasındaki yüzyıllık döneme ait kadın giysi fotoğraflarına ulaşılmıştır. Pantolonun kadın modasına toplumsal, sosyal, etnik vb. sebeplerden kaynaklı geç girmesi nedeni ile yüzyılın ilk dönemlerine ait görsellerin sayısı kısıtlıdır. 1900-1910 yılları arasına ait 5 görsel, 1910-1920 yılları arasına ait 11 görsel, 1920-1930 yılları arasına ait 8 görsel, 1930-1940 yılları arasına ait 7 görsel, 1940-1950 yılları arasına ait 14 görsel, 1950-1960 yılları arasına ait 13 görsel, 1960- 2000 yılları arasına ait her yıl için 4 görsel seçilerek 160 görsele ulaşılmış olup toplam 218 görsel incelenmiştir. Tarama modeline dayalı bu betimsel araştırmada, tasnif (sınıflandırma) tekniği kullanılarak kronolojik olarak düzenlenen belgeler betimsel içerik analizi aşamaları doğrultusunda incelenmiş ve elde edilen veriler 10 yıllık periyotlar halinde sistematik bir şekilde ortaya konulmuştur. Bütün görseller tablolaştırılarak bel formuna, paça formuna, boy ölçüsüne ve model özelliklerine göre incelenmiş; dönemin trendleri, sosyal yaşamı etkileyen savaşları, toplumsal bakış açıları gibi bütün olgular dikkate alınarak yorumlanmıştır. Çalışmanın sonucunda genel olarak klasik düz pantolonlar baskın olarak kullanılsa da pantolonların model yelpazesinin çeşitli olduğu bilinmelidir. Bütün dönemler incelendiğinde pantolon formlarını sanayi, teknolojik gelişmeler, dergi televizyon gibi kitle iletişim araçları ve bütün bunların doğurduğu rekabet ortamı moda trendlerini şekillendirmiştir.

Bilim Kodu : 40611
Anahtar Kelimeler : Moda, Tasarım, 20.yy, Kadın, Giyim, Pantolon, Form
Sayfa Adedi : 99
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Emine KOCA

A RESEARCH ON THE CHANGE OF TROUSERS IN 20TH CENTURY WOMEN'S
FASHION

(M.Sc. Thesis)

Çiğdem USTA

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

June 2024

ABSTRACT

This study aims to examine the fact that women started to use trousers within the concept of fashion in the 20th century, and the forms and types of trousers based on the female silhouette. Within the scope of the research, local and foreign, printed and online sources were scanned and women's clothing photographs from the century-old period between 1900 and 2000 were accessed from the official website of Vogue magazine. Trousers contribute to women's fashion through social, social, ethnic, etc. The number of images from the early periods of the century is limited due to its late entry due to various reasons. 5 images from 1900-1910, 11 images from 1910-1920, 8 images from 1920-1930, 7 images from 1930-1940, 14 images from 1940-1950, 1950-1960 By selecting 13 images from 1960-2000 and 4 images from each year between 1960 and 2000, 160 images were reached and a total of 218 images were examined. In this descriptive research based on the scanning model, documents arranged chronologically using the classification technique were examined in line with the stages of descriptive content analysis and the obtained data were systematically presented in 10-year periods. All images were tabulated and examined according to waist form, leg form, height measurement and model features; It was interpreted by taking into account all facts such as the trends of the period, wars affecting social life, and social perspectives. As a result of the study, it should be known that although classic straight trousers are generally used predominantly, the model range of trousers is diverse. When all periods are examined, trouser forms, industry, technological developments, mass media such as magazines and television, and the competitive environment created by all these have shaped fashion trends.

Science Code : 40611
Key Words : Fashion, designer, 20.yy, women, trousers, silhouette.
Page Number : 99
Supervisor : Prof. Dr. Emine KOCA

TEŞEKKÜR

Hayatımın her anında yanımda olan, ömrüm boyunca desteklerini benden hiç esirgemeyen, kilometrelerce uzakta yaşasam dahi beni her zaman dinleyen ve her kararımın arkasında duran, hayallerimi her zaman başarabileceğimi bana inandıran biricik aileme, tez çalışma sürecimde beni her zaman yüreklendiren, sabrını ve sevgisini hiçbir zaman eksik etmeyen eşim Burhan Usta'ya, mesleğimde ilk öğretmenim olan bana yol göstermek yerine gittiğim yolda bana ışık tutan değeri hiçbir zaman solmadan daha da artan öğretmenim Aslıhan Temiz'e, zengin bilgisi ve tecrübesiyle yardımlarını esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Emine Koca hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

En büyük teşekkür ise hiç farkında olmadan büyüyen ama bir insana en güzel duyguları yaşatarak güçlendiren küçük kızım İpek'e ...

Çiğdem USTA

Haziran 2024

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLoların LİSTESİ	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Araştırmanın/ Tezin Adı	6
1.2 Araştırmanın Konusu	6
1.3 Araştırmanın Amacı	7
1.4 Araştırmanın Önemi	8
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTARÜTÜR.....	11
2.1 Kavramsal Çerçeve	11
2.1.1 Giyim ve Moda	11
2.1.2 Giyim Modasını Etkileyen Temel Etkenler	12
2.1.3 20. Yüzyılda Kadın Modasına Genel Bakış.....	14
2.1.4 Modayı Yayan İletişim Araçları	18
2.1.5 Kadın Giyimi ve Pantolon	19
2.2 İlgili Araştırmalar	21
3. YÖNTEM.....	23
3.1 Veri Toplama Tekniğı	24
3.2 Verilerin Analizi	25
3.3 Varsayımlar.....	29
3.4 Kapsam ve Sınırlılıklar.....	30
4. BULGULAR VE YORUM	31

4.1	1900- 1909 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon	31
4.2	1910- 1919 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon	33
4.3	1920- 1929 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon	37
4.4	1930- 1939 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon	40
4.5	1940- 1949 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon	43
4.6	1950- 1959 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon	47
4.7	1960- 1969 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon	51
4.8	1970- 1979 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon	59
4.9	1980- 1989 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon	67
4.10.	1990- 1999 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon	74
5.	SONUÇ VE ÖNERİLER	83
5.1	Sonuçlar.....	83
5.2	Öneriler.....	93
6.	KAYNAKLAR.....	95
	ÖZGEÇMİŞ	99

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 3.1. Paça Formuna Göre Pantolonlar	26
Tablo 3.2. Bel Formuna Göre Pantolonlar	27
Tablo 3.3. Boy Ölçüsüne Göre Pantolonlar	28
Tablo 3.4. Model Özelliğine Göre Pantolonlar	29
Tablo 4.1. 1900-1902 Yıllarına Ait Pantolon Formları	32
Tablo 4.2. 1903-1905 Yıllarına Ait Pantolon Formları	33
Tablo 4.3. 1910-1913Yıllarına Ait Pantolon Formları	34
Tablo 4.4. 1914-1916 Yıllarına Ait Pantolon Formları	35
Tablo 4.5. 1917-1918 Yıllarına Ait Pantolon Formları	36
Tablo 4.6. 1920-1923 Yıllarına Ait Pantolon Formları	38
Tablo 4.7. 1926 Yılına Ait Pantolon Formları.....	39
Tablo 4.8. 1927-1929 Yıllarına Ait Pantolon Formları	40
Tablo 4.9. 1930-1931 Yıllarına Ait Pantolon Formları	41
Tablo 4.10. 1936-1938 Yıllarına Ait Pantolon Formları	42
Tablo 4.11. 1939 Yılına Ait Pantolon Formları.....	43
Tablo 4.12. 1940-1941 Yıllarına Ait Pantolon Formları	44
Tablo 4.13. 1943Yılına Ait Pantolon Formları.....	45
Tablo 4.14. 1944 Ve 1945 Yıllarına Ait Pantolon Formları	45
Tablo 4.15. 1946 Ve 1947 Yıllarına Ait Pantolon Formları	46
Tablo 4.16. 1948 Ve 1949 Yıllarına Ait Pantolon Formları	47
Tablo 4.17. 1950 Ve 1951 Yıllarına Ait Pantolon Formları	48
Tablo 4.18. 1952 Ve 1953 Yıllarına Ait Pantolon Formları	49
Tablo 4.19. 1954 Ve 1955 Yıllarına Ait Pantolon Formları	49
Tablo 4.20. 1956 Ve 1957 Yıllarına Ait Pantolon Formları	50

Tablo 4.21. 1958ve 1959 Yıllarına Ait Pantolon Formları.....	51
Tablo 4.22. 1960 Yılına Ait Pantolon Formları.....	52
Tablo 4.23. 1961 Yılına Ait Pantolon Formları.....	53
Tablo 4.24. 1962 Yılına Ait Pantolon Formları.....	54
Tablo 4.25. 1963 Yılına Ait Pantolon Formları.....	55
Tablo 4.26. 1964 Yılına Ait Pantolon Formları.....	55
Tablo 4.27. 1965 Yılına Ait Pantolon Formları.....	56
Tablo 4.28. 1966 Yılına Ait Pantolon Formları.....	57
Tablo 4.29. 1967 Yılına Ait Pantolon Formları.....	57
Tablo 4.30. 1968Yılına Ait Pantolon Formları.....	58
Tablo 4.31. 1969 Yılına Ait Pantolon Formları.....	59
Tablo 4.32. 1970 Yılına Ait Pantolon Formları.....	60
Tablo 4.33. 1971 Yılına Ait Pantolon Formları.....	61
Tablo 4.34. 1972 Yılına Ait Pantolon Formları.....	62
Tablo 4.35. 1973 Yılına Ait Pantolon Formları.....	62
Tablo 4.36. 1974 Yılına Ait Pantolon Formları.....	62
Tablo 4.37. 1975 Yılına Ait Pantolon Formları.....	63
Tablo 4.38. 1976 Yılına Ait Pantolon Formları.....	64
Tablo 4.39. 1977 Yılına Ait Pantolon Formları.....	65
Tablo 4.40. 1978 Yılına Ait Pantolon Formları.....	66
Tablo 4.41. 1979 Yılına Ait Pantolon Formları.....	66
Tablo 4.42. 1980 Yılına Ait Pantolon Formları.....	68
Tablo 4.43. 1981 Yılına Ait Pantolon Formları.....	68
Tablo 4.44. 1982 Yılına Ait Pantolon Formları.....	69
Tablo 4.45. 1983 Yılına Ait Pantolon Formları.....	69
Tablo 4.46. 1984 Yılına Ait Pantolon Formları.....	70
Tablo 4.47. 1985 Yılına Ait Pantolon Formları.....	71

Tablo 4.48. 1986 Yılına Ait Pantolon Formları.....	72
Tablo 4.49. 1987 Yılına Ait Pantolon Formları.....	72
Tablo 4.50. 1988 Yılına Ait Pantolon Formları.....	73
Tablo 4.51. 1989 Yılına Ait Pantolon Formları.....	74
Tablo 4.52. 1990 Yılına Ait Pantolon Formları.....	75
Tablo 4.53. 1991 Yılına Ait Pantolon Formları.....	76
Tablo 4.54. 1992 Yılına Ait Pantolon Formları.....	76
Tablo 4.55. 1993 Yılına Ait Pantolon Formları.....	77
Tablo 4.56. 1994 Yılına Ait Pantolon Formları.....	78
Tablo 4.57. 1995 Yılına Ait Pantolon Formları.....	78
Tablo 4.58. 1996 Yılına Ait Pantolon Formları.....	79
Tablo 4.59. 1997 Yılına Ait Pantolon Formları.....	79
Tablo 4.60. 1998 Yılına Ait Pantolon Formları.....	80
Tablo 4.61. 1999 Yılına Ait Pantolon Formları.....	80
Tablo 5.1. Bel Formuna Göre Pantolon Formları	85
Tablo 5.2. Paça Formuna Göre Pantolon Formları	87
Tablo 5.3. Boy Ölçüsüne Göre Pantolon Formları.....	89
Tablo 5.4. Model Özelliğine Göre Pantolon Formları	90

1. GİRİŞ

İnsan dünyaya çıplak gelir. Tabiat gereği çeşitli nedenlerden dolayı örtünürüz. Bu örtünme yüzyıllar boyunca farklı sebeplerden kaynaklanmış, zamanla değişmiş ve değişmeye de devam eden bir olgu haline gelmiştir. Giyim konusu insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanların elbiseleri onların içine girip oturdukları ilk evi sayılmaktadır. İnsanların giyinmesinde pek çok unsurun etkili olduğunu görürüz. İnsanlar başlangıçta, kıyafetlerini sıcak, soğuk, kar ve yağmur gibi tabiat şartlarından korunmak için giymişlerdir (Dinç, 2019: 1). Günümüzde ise çok daha karmaşık özellikler taşımaktadır. Uygarlıkların kurulması, gelişmesi ve büyümesi akabinde bütün değişimler gibi giyim de etkilenmiştir. Yüzyıllar boyunca giyim ilk ortaya çıkış amacından farklılaşarak çok daha ötesinde işlevlere sahip bir olgu haline gelmiştir.

Yüzyıllar boyunca insan her açıdan incelenmiştir. Geçmişini bilme arzusu insanlığın var oluşundan bu yana sürekli olarak araştırmaya itmiştir. İnsanların, kabilelerin geçmişi araştırılırken giysileri de vazgeçilmez bir bütün olarak her zaman incelenmiştir. Giysiler her zaman dönemin birer aynası olmuşlardır. İlk çağlarda yağmur, rüzgâr, soğuk, sıcak gibi tabiat olaylarından korunma ihtiyacı ve içgüdü olarak örtünmeyle başlamıştır. İnsanlar, hayvan derilerinden, ağaç kabuklarından ve bitkilerden yararlanarak örtünme ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Daha sonra giyinme etkinliğine dönüşmüş, “farklı olma” kavramı ile sosyal etkileri içine alarak şekillenmiştir. Günümüzde ise, vücudu sıcak, soğuk, yağmur, rüzgâr gibi tabiat olaylarından korumak, vücut sıcaklığının uygun seviyede tutulmasını sağlamak, bireyin kendini ifade etmesine destek olmak, vücut kusurlarını kapatmak, mahremiyeti sağlamak, meslekî kimliği ifade etmek (üniformalar), kültürel değerleri yansıtmak giyinmenin amaçları arasındadır. Tarih içerisinde değişen yaşam biçimleri ve alışkanlıklar giysinin tarihini belirlemiştir (Yıldırım, 2016 :9). Moda ve giyim anlayışı da her dönemin kendi içindeki dinamiklerden etkilenerek dönemi anlamlandırma ve çözümleme fırsatı sunar. Bu bakımdan moda tarihsel bir bellek ve arşiv işlevini de üstlenir. Geniş kültür alanının önemli bir parçası olan moda, tarihsel, ekonomik, sosyal, psikolojik, estetik, siyasi ve inanç boyutlarıyla ele alınıp incelenebilecek çok parametrelili bir olgudur (Tanyer ve Alp, 2020: 1543).

Giysiler ekolojik koşulların, kültürel değerlerin, toplumsal olayların ve ekonomik koşulların biçimlendirdiği ölçüde sürekli aktif bir dinamiğe sahiptir. Bu

dinamik değişmeyen, hep olduğu gibi kalan bir olgu değildir. Zaman içinde siyasal, kültürel, sosyal açıdan gelişmelere bağlı olarak değişime uğramaktadır. İnsan vücudunu korumak amacıyla başlayan giysi serüveni çeşitli etkenler ile biçimlenen giysilere dönmüştür. Buna bağlı olarak giysilere yüklenen anlamda her dönem değişikliğe uğramış, çeşitlenmiştir. Giysilere kültürel değer kazandıran unsurlar zaman içinde pek çok faktörün etkisiyle değişime uğramakta ve söz konusu etkenlerin gücü de ortadan kalkmaktadır. Bu durum giysilerin kültürel obje niteliğini yitirmesine ve moda ürününe dönüşmesine yol açmaktadır (Koca ve Polat, 2020 :1002).

Modada genel görünümü sağlayabilmek için parçaların bir bütün haline gelmesi gerekmektedir. Btnlkte modayı görüyorsak parçalarda giysileri görürüz. Başka bir değişle parçalar giysi türleri bütünde gördüğümüz ise moda diyebiliriz. Bu bağlamda her bir parça önemli yer tutmaktadır. Giysi türleri dediğimizde ise ana ve alt başlıklar halinde birçok giysi çeşidi yazılabilmektedir. Bunların en başında günlük giysiler, spor giysileri, tesettür giysileri, deniz giysileri, fantezi giyim gibi ana başlıklar elde edebiliriz. Araştırmamız ise günlük giysiler grubunda yer alan pantolonu ele almaktadır.

Pantolonun ilk tasarlanma nedeni fonksiyonalite olsa dahi yüzyıllar içinde farklı sosyopolitik anlamlar yüklenmiş ve zaman zaman simgeleştirilmiştir. Pantolon başlangıçta bir erkeklik simgesidir ve kadınların giymesi yasaktır. Dünya çapında yaygınlik kazanmasının nedeni cinsiyet ve g eşitliği sağlayan bir kimlik gibi algılanmasıdır (Bard, 2012: 7). Tarih boyunca Avrupa kültüründe pantolon erkeklerle ve erkeklikle ilişkilendirilmiştir. Yüzyıllar boyunca toplumun onaylamaması çoğu kadının pantolon giymesini engellemiş olmasına rağmen, Avrupa dışındaki diğer kültürlerde pantolonun sadece erkeklerle ilişkili olmadığını gösteren örnekler vardır. in ya da Malezya'daki gibi bazı Doğu kültürlerinde hem kadınlar hem de erkekler pantolon giymişlerdir (Pendergast, 2004: 807). Pantolon yüzyıllar boyunca pratikte birçok değişikliğe uğrayarak evrim geçirmiştir. Pantolon ilk bakışta sıradan bir giysi gibi gözükse de giysi olduğu kadar aynı zamanda bir simge olarak geçmişten bugüne gelmiştir. Polat ve Yüceer'e (2015: 64) göre; Giyim, geçmişte sadece dış etkilerden korunmak amacıyla düşünülürken, günümüzde inançlarımızı, toplumsal değerlerimizi, kimliğimizi yansıtmak için önemli bir iletişim kanalı olmuştur. Özellikle pantolon sıradan bir giysi türü gibi görünse de kadınların giyinip giyinmemesi konusunda en

çok tartışılan giysi olmuş, dini açıdan önyargıyla bakılmış, tarih boyunca sadece erkek giysisi olarak toplum tarafından kodlanmıştır.

Kadın bedeni üzerinde ilk kullanılmaya başlandığında çok fazla eşitlenmese de zamanla her giysi ürünü gibi pantolonlarda çeşitlenmiş, farklı alanlarda farklı amaçlara göre tercih edilmeye başlanmıştır. Yılmaz (2006: 9) pantolon eşitleri olarak; Günlük pantolonlar, iş pantolonları, takım elbiseler, eteğe benzeyen pantolonlar veya zarif gece pantolonları, günün her saatinde giyilerek moda dünyasının en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Günün modasına göre golf, süvari, şort, bermuda, tulum, kapri şalvar gibi isimler almaktadır.

Giysilerde değişim dediğimizde akıllara gelen olaylardan ilki sanayileşmedir. 19. Yy.'ın sonlarına doğru üretim sanayileşmesi ile insan gücünün azalması ve makineleşmenin doğuşudur. Sürekli yenilenen, yenilenirken hep eskiye dönen, eskiden ilham alan, bir önceki dönemin aynası ya da tam zıttı olabilen ama hangisi olursa olsun bir önceki dönemin hep üstüne koyarak ilerleyen moda; içinde barındırdığı dönemleri ile evrimin tarihi hakkında bilgi sahibi olmamız için çok önemlidir. Bir nceki yüzyıl sonunda gerçekleşen birçok gelişme, 20. yüzyılın dünya çapında tüm insanlığı derinden etkileyecek ve insanlığın gelişim sürecini değiştirebilecek kadar etkili, yeniliklerle dolu, modernlikte büyük adımların atıldığı bir değişim ağı olmasını sağlamıştır. Bilimsel gelişmeler, teknolojik icatlar, iletişim, ulaşım ve haberleşmedeki yaygınlık, sanayileşme, ekonomideki büyük adımlar vb. birçok gelişmeler yeni yüzyılın değişen çehresini yansıtırken, bireylerin beklentilerinin ve yaşam alışkanlıklarının da değişmesine neden olmuştur. Bu yüzyıl, değişen dünya düzeni içerisinde kendilerine yeni rol ve hedefler bulmaya odaklanan, değişim ve gelişime ayak uydurmak, g ve hkimiyet kurmak isteyen büyük devletlerin yarattığı kanlı savaşların, çatışma, işgal ve direnişlerin yaşandığı dönem olarak tarihe geçmiştir. Kazananı düşünülmeksizin büyük kayıplara sebep olan bu olaylar, toplumları derinden etkilediği gibi, yarattığı trendlerle köklerini ve yaşam kaynağını toplumdan alarak şekillenen dönem modalarını da aynı ölçüde etkisi altına almıştır (Koca ve Dağlar, 2017: 351). Küreselleşen dünyada, ekonomik küreselleşmeden kaynaklı, tüm dünyada toplumlar arasında eşit olmayan bir gelir dağılımı yaşanmasına, toplumsal yapının dönüşümünde etken olmuştur. Modanın, kitle iletişim araçlarının, üretim yöntemlerinin, emek aşamalarının değişmesinin etkisi ile üretilen ürünlerin birey

üzerinde ekonomik veya psikolojik bir ayırt ediciliğe sahip olmak adına, düşüncelerin ve değer yargıların gelip geçici olması kapsamında sürekli tüketerek bir kimlik sahibi olma algısı talebini beraberinde getirmiştir (Karakütük, 2022: 34).

Toplumsal, sosyal, ekonomik, siyasi ve teknolojik anlamda birçok değişimin yaşandığı 19. yüzyılda giyim tarzlarında da önemli ve radikal değişimler olmuştur (Koca ve Emiroğlu, 2019: 240). Bu değişimler her kesim için henüz sindirilememişken 20. Yy.'a gelindiğinde ise dünya savaşlarının başlaması kadın erkek ayrım yapmaksızın herkesin sahaya çıkmasına neden olmuştur. Çalışmamız 19. Yy.'ın etkilerini taşıyan, 20. Yy.'da ise özellikle savaş dönemlerinde ortaya çıkan ve zaman içerisinde kendisini moda kavramının içine sokan pantolonu ele almaktadır.

Pantolonun tarihçesi çok eski zamanlara dayandığı bilinse de kadın giysisi olarak kullanılmaya başlanması geç olmuştur. 1914'te birinci dünya savaşının başlamasıyla kadınların üstlendiği roller genişlemiş, ev sorumlulukları haricinde erkeklerin yaptıkları işleri de yapmak zorunda kalmışlardır. Kadınlar savaştan önce hafif işlerde çalışırken savaşın başlamasıyla birlikte erkeklerin yerlerini almaya başlamış, onlar gibi rahat çalışabilmek adına mecburi olarak erkek giysisi olan pantolonu giymişlerdir. İngiliz kadınları, erkek üniformasının ceketi, kravatı ve kepiyle giydikleri uzun etekleriyle silahlı kuvvetlerde hizmet vermişlerdi. Sivil hayatta çok çeşitli erkek mesleklerini çoğunlukla bu mesleklerin ayrılmaz bir parçası olan üniformalarla birlikte ele geçirmişlerdi. Savaş gereçlerinin üretildiği çok sayıda fabrikada çalışan kadınlar, branda bezinden bir pantolon ve iş önlüğünden oluşan tulumlar giymişlerdi. Aynı şekilde, savaş boyunca savunma sanayiinde çalışan yaklaşık yarım milyon Fransız kadını, bol pantolonlar ve iş tulumları üzerine iş önlükleri giymişlerdi. (Gerçek, 2006 :76). Savaş döneminde başlayan kadın bedeninde hafifleme, süsten gösteriştan uzaklaşma hareketi zor şartlardan kaynaklı mecburi bir durum gibi görünse de savaş sonrası için kadın vücudunda özgürleşmenin bir kıvılcımıdır. Savaş bittiğinde artık hiçbir şey eskisi gibi değildir. Kadın bedenleri eskiden giydikleri süslü, ağır kıyafetlerin içine girmek istememişlerdir. Kadınların bedenleri artık özgür olmak istemiştir. Savaş dönemi kullandıkları pantolonları günlük hayatlarında da kullanmak isteseler de her değişim gibi bu değişime de toplumun alışması kolay olmamıştır. Bazı moda tasarımcılar bu özgürlüğü savunurken bazıları eski dönemleri yeniden canlandırmak istemiştir. Yetmen (2021: 27) göre; Corelle modeli ile Christian Dior'un

solo kariyerini başlatan New Look koleksiyonu, muhtemelen moda evinin bugüne kadarki en tanınmış koleksiyonu olarak bilinmektedir. Tasarımcı, 12 Şubat 1947'de Paris'te ilk haute couture koleksiyonunu tanıttığında, kadınların savaş esnasında mecbur kaldıkları erkeksi görünüşün artık sona erdiğinin müjdesini vermiş ve savaş sonrası moda görünümünde kadınsılığın geri dönüşünü dramatik biçimde duyurmuştur. Dönem Fransa'sının kemer sıkma politikasının dışına çıkan tasarımcı, ihtişam ve aşırılık vizyonundan ilham almıştır. Tüller, ipekler ve titiz el yapımı işlemler, ekonomik kesimli sade modellerin ve düşük maliyetli kumaşların yerine geçmiştir.

Yeni bir moda anlayışını halka gösterme, kabul ettirmede o dönemin en iyi araçlarından biri olan moda dergileri giysi türlerinin boy gösterme yeri olarak kabul edebiliriz. Moda dergileri dönemin yaşam tarzını, sosyal kültürünü en iyi şekilde anlatabilen yayın araçlarından biridir. Moda dergilerindeki görsel olarak sunulan ürünler insan psikolojisine düşünüldenden çok daha fazla etkisi vardır. Tankut (2005: 3) 'e göre; Birey, içinde yaşadığı toplumdaki diğer insanlara benzemesi yönünde yoğun baskı altındadır. Toplumda, bağımsızlığa ve bireyselleşmeye iten baskılarla, var olan gruplara benzemeye ve uyum sağlamaya iten baskılar çatışma halindedir. Birey bu çatışmadan üç yolla kurtulabilir: Otoriteye itaat eder, otorite kaynağıyla özdeşleşir ya da otoritenin sunduğu değerleri benimser. İtaat durumunda, kendi inançlarına aykırı bir uyma devrimci gösterecektir. Cezalandırılmaktan korktuğu ve ödüllendirilmek, en azından onaylanmak istediği için itaat etmektedir. Özdeşleşme durumunda, model aldığı kişileri taklit ederek onlar gibi olmayı hedef haline getirecek, onlarla özdeşleşecektir. Onlar gibi olduğunu düşünmek, kendisini iyi hissetmesini sağlayacaktır. Benimseme durumunda ise, başkalarının yaklaşımları ve değerlerini kabullenip içselleştirecek, onları kendi değerleri olarak benimseyecektir. Bu doğrultuda dönemin en yaygın yayın organlarından olan moda dergileri değişimi sunan ve değişimi bizzat yaşayan en güvenilir dönem aynalarından biridir. Basılı yayınlar arasında yer alan moda dergilerinin, moda eğilimlerinin sunulması, moda ürünlerin benimsenmesi kısacası moda döngüsünün sürdürülebilirliğini sağlamada önemli işlevleri olduğu yadsınamaz bir gerçektir (Koca ve Koç, 2019: 3).

Pantolon başlangıçta bir erkeklik simgesi olup kadınların giymesi yasaktır. Dünya çapında yaygınlık kazanmasının nedeni cinsiyet ve güç eşitliğini sağlayan bir

kimlik gibi algılanmasıdır. Pantolonun kadının hayatına girmesi ve günlük yaşamında kullanılması yüzyıllara dayanmaktadır (Dinç, 2019: 9). Bu çalışmaya geniş bir pencereden bakacak olursak eğer; 19. Yy. sonlarında ortaya çıkan makineleşme ve 20. Yy. 'da yaşanan iki büyük savaşın kadınların pantolon giyme sürecinde nasıl bir etki yarattığı ve form yapılarını nasıl değiştirdiğini örneklem üzerinde araştırmaktadır. Bütün bu değişimlerde sosyolojik etkiler ile birlikte teknolojinin ilerlemesi ve ham maddeye etkileri de irdelenmiştir.

Bu çalışma 20. Yy.'da kadınların moda kavramı içerisinde pantolon kullanmaya başlaması, pantolon formları ve çeşitlerini kadın silüetine dayandırarak incelemeyi amaçlamıştır. Dönemin en doğru şekilde yansıtabilmek için o dönemin en aktif olarak kullanılan yayın organı olan dergicilikte, yüz yıllık süreçte aktif olarak basılan ve büyük kitlelere ulaşmayı başarmış Vogue dergisi ele alınarak pantolon görselleri seçilmiştir.

1.1 Araştırmanın/ Tezin Adı

Çalışma seçilen moda dergisinin kapsamındaki yılları ifade edebilecek ve incelenecek giysi türünü belirterek amacını en yalın ve açık dilde ifade edilmiştir. Bu bağlamda tez adı “20. Yy Kadın Modasında Pantolon Formlarının Değişimi Üzerine Bir Araştırma” olarak belirtilmiştir.

1.2 Araştırmanın Konusu

Tarihte modayı etkileyen olayların, yüzyıllar geçse bile temel yapıları bozulmadan günümüz yaşamında etkisini sürdürdüğü görülmektedir. Modanın bir ihtiyacın giderilmesi amacıyla ya da farklı şekillerde bireylerin geliştirdikleri kültürel yaklaşımlarla ortaya çıktığı görülmektedir. Burada bir değişim olacaksa moda kaçınılmazdır. Tarih, moda ve toplum bu değişimin en önemli aktörleridir. Moda tasarımcılarının kendilerini sunmak ve çeşitlilikten yararlanmak için uygun birçok zemin oluşmuştur. Toplumsal oluşumlar modanın kendisini gösterdiği en önemli unsurlardan bir tanesidir (Mehrali, 2015: 7).

Koca ve Öz (2020: 3) 'e göre; Cinsiyet rolü ile biçimlendirilmiş giysilerin karşı cins tarafından kullanılması, söz konusu normlarla uyuşmayan bir durum olarak tarihsel süreçte olduğu gibi günümüzde de zaman zaman gündeme gelen, tepki çeken, yadırganan ama göz ardı edilen bir konudur. Bu nedenle kadının moda dünyasındaki

özgürleşme simgelerinden biri sayılan pantolon modasının değişimi oldukça önemlidir.

Bu araştırma, 1900-2000 yılları arasında Vogue moda ve yaşam dergisinden ulaşılan kadın modasındaki pantolon görsellerinin form yapılarını kronolojik olarak incelenmeyi konu olarak ele almıştır.

1.3 Araştırmanın Amacı

Hem birey hem de toplum açısından sosyal, kültürel ve psikolojik çok boyutlu bir olgu olan giyinme, kullanımda olduğu zaman diliminin özelliklerini yansıttığı için, bu alanlarda dönemsel analiz yapma olanağını da sağlamaktadır. Giyinme davranışının insanın varlığı ve gelişimiyle paralellik göstererek değişime uğradığı dikkate alındığında; toplumların örf, adet, gelenek, görenek ve inançlarından, yaşam koşullarına kadar pek çok faktörün giyim tarzlarını biçimlendirmesi, giysilere sembolik bir değer yüklemiş ve bir ifade biçimi olarak sosyal bir olguya dönüştürmüştür. Giysileri birer iletişim aracına dönüştüren bu semantik işlev, kişilerin ait olduğu toplum, yaşadığı dönem, ekonomik durum ve sosyal konumuna yönelik çok fazla bilgiyi yansıtabildiği gibi, dönem giysi modalarını oluşturan eğilimlerin nasıl ve nelerden etkilenecek yönlendirildiği hakkında da bilgiler sunabilmektedir (Koca ve Emiroğlu, 2019: 239).

Batı tarihinin büyük bir bölümünde, kadın giysileri erkek giyiminden çok farklıydı ve toplum, bireylerin cinsiyetlerine göre giyinmesini gerektiren sıkı kurallar koydu. Çoğunlukla bu kurallar pantolonları erkek kıyafetleri olarak tanımlamıştır. Tarih boyunca Avrupa kültüründe pantolon erkeklerle ve erkeklikle ilişkilendirilmişti. Yüzyıllar boyunca toplumun onaylamaması çoğu kadının pantolon giymesini engelledi (Ayrıncı ve Bağcı, 2018: 934). Kadınların pantolon giymesi, tarihin farklı dönemlerinde farklı kültürlerde farklı tepkilere neden olmuştur. Kadın pantolonları giymeyi tarihsel olarak uzun bir mücadele gerektirmiş olsa da günümüzde bu giyim tarzı toplum tarafından kabul edilen bir duruma gelmiştir. Kadınlar artık pantolonları herhangi bir sosyal durumda giyebilir ve bu giyim tarzı hem şık hem de rahat bir seçenek olarak kadınların gardıroplarında yerini almıştır. Bu nedenle, pek çok kaynakta pantolonun, kadın bedeninin özgürleşmesinde devrim niteliğinde bir değişim olduğundan bahsedilmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı; 20. Yüzyıl kadın modasında pantolon formlarındaki değişimin belirlenmesidir.

Araştırmanın genel amacına ulaşmak için aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır.

1. 20. Yüzyılda kadın pantolon siluet formu nasıl bir değişim göstermiştir?
2. 20. Yüzyılda kadın pantolonundaki kumaş özelliklerindeki değişiklikler nasıldır?
3. 20. Yüzyılda kadın pantolonundaki model özelliklerindeki değişiklikler nelerdir?

Alt amaçların tümünün birbiriyle ilişkili olarak pantolonun bütünü yansıtmayı, yapılan analizin de bu bütünlüğü sağlayacak ve üç soruya da yanıt verecek şekilde olmasını zorunlu kılmıştır. Bu nedenle, her soru ayrı olarak değil, aynı tabloda derginin görsellerinin yanı sıra içindeki metinlerde incelenerek yanıtlanmış ve yorumlanmıştır.

1.4 Araştırmanın Önemi

Giysiler ve moda çeşitli açılardan ele alınabilir. Ekonomik, toplumsal ve cinsiyetçilik olarak ele alırsak pantolonun günümüz modasına nasıl ulaştığı hakkında bilgi sahibi olabiliriz. Kaya'ya göre moda, toplumların geleneklerin, olayların bir büyüğü aynasıdır. Savaşlar, barışlar, buluşlar, sanat olayları modayı her açıdan etkilemiştir (Kaya, 2007: 11). Bu doğrultuda modayı etkileyen birçok faktör varken giysi türlerinin ortaya çıkışı, kullanılma amacı da bu faktörlere göre şekillenebilmektedir. Savaş ortamında giysi modelleri değişiklik gösterirken, moda arka plana atılmış işlevsellik ön plana çıkmıştır. Modaya ulaşılabilirlik azalmış farklı tarzlar görülmüştür. Örneğin savaş zamanında eteklerin kısalması moda olduğu için değil kumaşlara ulaşım zor olduğu içindir. Az kumaş gerektiren modellerin tercih edilmesi mecburiyetten olmuştur. Bunun gibi kadınların pantolon giymeye başlaması ise erkek rollerine girip onlar gibi çalışması etkili olmuştur. Mini eteklerin bir dönem zaruri kullanılması başka bir dönem ise moda olması gibi kadınlarında pantolonu kullanması savaş şartlarından dolayı başlayıp sonraları moda haline gelecektir. Koca ve Dağlar' a göre; Toplum içerisinde yapılan ve konumlanan moda olgusunun etkileri ve etkilendiği durumları iyi anlamak ve bu etkilerle şekillenen kadın silueti hakkında doğru yorumlar yapabilmek adına, öncelikle modanın içerisinde yaşam

bulduğu toplumu ve toplumsal değişimin ne olduğunu iyi kavramak gerekmektedir (Koca ve Dağlar, 2017: 352).

Diğer alanlarda olduğu gibi moda tasarımında da geleceğe en sağlam adımları atabilmek ve öngörüler oluşturabilmek için geçmiş belirsizlik içermemeli en şeffaf gerçeklikle ortaya konmalıdır. Modanın döngüsel süreci ve geçmişteki değişen formların gelecek tasarımlara kaynak oluşturduğu dikkate alındığında çalışma konusunun trend öngörülerini açısından önemi daha açık görülebilmektedir. Özellikle son yıllardaki sezon trendlerinin ana temaları arasında geçmiş modaların yer alması nedeniyle, arayış içinde olan tasarımcılara ve sektördeki firmalara katkısının oldukça büyük olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, çalışma, izlenen metodoloji ve yorumları ile moda tasarımı eğitimi alan öğrencilere literatür desteği sağlayacağı gibi tasarımcı adaylarına ve yeni araştırmacılara yol gösterici olması nedeniyle önemlidir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTARÜTÜR

2.1 Kavramsal Çerçeve

2.1.1 Giyim ve Moda

Kıyafet konusu insanlık tarihi kadar eskidir. Zira, çıplak doğan ve giyinen tek canlı varlık insandır. İnsanların elbiseleri onların içine girip oturdukları ilk evi sayılmaktadır. İnsanlar neden giyinirler diye sorulduğunda pek çok unsurun etkili olduğunu görürüz. Başlangıçta, kıyafetlerini sıcak, soğuk, kar ve yağmur gibi tabiat şartlarından korunmak için giymişlerdir. Giyinme konusu oldukça karmaşıktır ve insanın neden giyindiği, giyiminde etkili olan faktörlerin neler olduğu, bu konuda ne gibi yasal düzenlemeler ile müdahalelerin yapıldığı ve dinlerin kıyafet konusundaki kurallarının neler olduğu düşünülmektedir (Arıg, 2006: 142). Giyim, insanlar için ilk zamanlarda dış etkenlerden korunma ihtiyacından doğmuş, sonraları ise geleneksel biçimde süregelmiştir. İlk çağlarda basit bir örtünme aracı olan giyim, tarihi evrimi içinde gelişimini yaparak bugünkü durumuna ulaşmıştır. İnsanlığın gelişmesi giyimi de etkilemiş, kişinin yaptığı işe uygun giyinmesi gerekli olmuştur. Aynı zamanda toplumsal bir nitelik kazanarak, kişiler sınıfsal durumuna göre giyinmeye başlamışlardır. Böylece giyim insanların toplumsal durumlarını sembolize eder biçime gelmiştir (Ulus, 2014: 1).

Moda, sürekli değişen giysi ve aksesuarları içeren bir alan olmanın dışında; kişilere sahip oldukları ürünlerle nasıl görünecekleri, nasıl hissedecekleri konusunda sunduğu etiketlerle bir nevi yeni kimlikler sunuyor gibi görünmektedir. Örneğin, çeşitli giysi ve aksesuar markalarına ait reklam sloganlarında veya o yılın modası ile ilgili soru yöneltilen modacıların konuşmalarında, belirli türde ürünler için “içinizdeki seksi kadını ortaya çıkaracak” ya da “içinizdeki çılgın kadına hitap ediyor” gibi örnekler kaynağı belirsiz bir şekilde zihinde canlanabilmektedir (İmren, 2018: 103).

Moda ile ilgili birçok tanım içinde kabul gören ortak görüş modanın, uslanma ve yaşam dinamikleri etkisiyle zaman içinde oluşturduğu estetik kültürün bir parçası olduğudur. Moda, estetik kültürün yeni biçimler ile yenilenmesini sağlamaktadır. Yeni biçimlere olan ihtiyacın birinci nedeni yaşam dinamiklerinin gereksindiği ya da değiştirdiği koşullara uyum ve aykırılık koşullarını sağlama yoluyla fark edilir olmaktır. İkinci neden ise idolleştirilmiş olana yaklaşımdır. Sahip olmadığı belli bir

gücün temsilini kendi bünyesinde sergileme insanın her dönem ihtiyaç duyduğu bir durum olmuştur (Beyhan, 2010: 23).

Kadını bir dünyaya ait olduğu düşünülen moda kavramı bilim çevrelerinde ciddi bir çalışma konusu olarak öncelikle ilgilenmeye değer görülmemiştir. Hatta sık sık savurganlık, saçmalık, tuhaflik ve ahlaka, geleneğe aykırılıkla kınanarak sığ bir alan gibi değerlendirilmiştir. Oysa tarihte ve günümüzde giysiler hayatın önemli bir parçasıdır. İnsanları giysileri içinde tanıyıp, giyindikleri ile ayırt edip, giyim tarzları ile yargılıyoruz,” cübbe ile papaz olunmaz, ama cübbe papazı ele verir” sözü giysilerin insana ve yaşadığı kültürle ilgili pek çok ipucunu ortaya koyduğunun ifadesidir (Karoğlu, 2006: 9).

Fransız ihtilalinin getirdiği eşitlik, toplumun bütün tabakalarının aynı giysileri giyebileceği bir özgürlük ortamı sağlamış ve modanın çevrimsel hareketinin hızlanmasına zemin hazırlamıştır. Böylece modanın bütün sınıflara hitap eden bir kimliği benimsemesi bir başka deyişle demokratikleşmesinin de yolu açılmıştır (Barbarosoğlu, 2012: 52). Bu nedenle, 1900’lerde bahsedilmeye başlayan moda kavramı nitekim dünya savaşlarından sonra değişen kadın silüetleriyle farklı bir boyut kazanmıştır. 20. yüzyıl, modanın devrimi manasına gelmiştir. Bu dönemde kadın kostümlerinin sadeliği ve rahatlığı düşünölmeye başlamıştır. Özellikle savaşta yer alan kadın erkeğiyle aynı giysileri giyebileceği fark edilmiştir. Kadınlar için dönemin erkek giyim tarzı, sade ve fonksiyonel bulunmuş ve uygulanmıştır. Pantolonlar, kısa etekler ve spor giyim 20’li yıllarda kullanılmaya başlamış, yüzyıllardır uygulanan korseler, yastıklar, kuşaklar, tepelikler, kat kat giyilen elbiselerden, kadın bedeni fiziksel yüklerden kurtarılmıştır. Farklı bir giyim zevkiyle kadınların rahat giyinerek de güzel olabileceği ortaya konmuştur. Ataerkil toplumlar günümüze değin, kadının giyimi üzerine baskılarını sürdürmüştür (Çevik, 2012: 3).

2.1.2 Giyim Modasını Etkileyen Temel Etkenler

Hem birey hem de toplum açısından sosyal, kültürel ve psikolojik çok boyutlu bir olgu olan giyinme, kullanımda olduğu zaman diliminin özelliklerini yansıttığı için, bu alanlarda dönemsel analiz yapma olanağını da sağlamaktadır. Giyinme davranışının insanın varlığı ve gelişimiyle paralellik göstererek değişime uğradığı dikkate alındığında; toplumların örf, adet, gelenek, görenek ve inançlarından, yaşam koşullarına kadar pek çok faktörün giyim tarzlarını biçimlendirmesi, giysilere

sembolik bir değer yüklemiş ve bir ifade biçimi olarak sosyal bir olguya dönüştürmüştür. Giysileri birer iletişim aracına dönüştüren bu semantik işlev, kişilerin ait olduğu toplum, yaşadığı dönem, ekonomik durum ve sosyal konumuna yönelik çok fazla bilgiyi yansıtıabildiğı gibi, dönem giysi modalarını oluşturan eğilimlerin nasıl ve nelerden etkilenererek ynlendirildiğı hakkında da bilgiler sunabilmektedir (Koca ve Emiroğlu, 2019: 239). Giyilen kıyafet ile sahip olunan zihniyet arasında karşılıklı bir ilişki vardır. Giyim büyük ölçüde toplumun zihniyetine paralel bir değişme gösterir. Zihniyetin belirlenmesi konusunda antropologlar ağ'a dayalı bir değerlendirmeyi tercih ederler. Zihniyetin belirlenmesi konusunda göz önünde bulundurulacak noktalar řu şekilde tespit edilmektedir: ağın zellikleri, mensubu olunan milletin özellikleri ve mesleki zihniyet. Kişilerin giyim anlayışları estetik zevk ve beğenilerini yansıttığı gibi ekonomik durumları ile mensubu oldukları veya olmak istedikleri sınıfın ipuçlarını vermektedir (Yetmen, 2011: 2). Her dönemde popüler olan, ancak farklı anlamlar taşıyacak şekilde görselleştirilen ideal kadın imgesinde gözlenebilen değişkenlik, döneme ait toplumsal ve teknolojik etkileşimin bir göstergesi olarak düşünülebilir. Bu dinamiğin tersine bir hareketle, söz konusu imge, ortaya konuğu andan itibaren, bu etkenlerden biri olarak görülebilir (Işıkren, 2015: 116).

Kadın ve kadın hakları konusunda en büyük ve köklü değişime endüstri devrimi sebep oldu. Buharın endüstride kullanılmaya başlanması ile kadın işgücü olarak fabrikalarda çalışmaya başladı. Böylece kadınlara da o zamana kadar verilmemiş bazı haklar tanındı (Konan, 2011: 160). Sanayi devrimine kadar aristokratlara hazırlanan giysiler sanayi devriminden sonra tüm kesime ulaşmıştır. Son yüz elli yılda kadın bedeni üzerinden yapılacak okumalarda kadının kıyafetiyle kendini ifade etme biçimi neredeyse birbirine özdeştir. Kadının zgrleşmeye doğru attığı her adımda moda tasarımcısı hem kendisine hem de kadına yeni bir yol haritası sunmuştur (Yıldız ve Ulurasba, 2018: 2395).

Bugün yaşanılan her an, her şimdi, bilgi ve teknoloji çağına ait yeni bir akılcılığın etkisinde şekillenmektedir. Bilgi ve dile dayalı olarak akıl, kodlarla düşünmek zorunda bırakılmıştır. Bilginin hızla tüketilir bir duruma geldiğı, iletişim çağında durumlar ve olgular karşısında her öznenin sadece kendine ait cümlelerle “ne” düşündüğü önem kazanmıştır. Toplumsallıktan znelciliğe dönüldüğü günümüz kültüründe bireyin konumunu medya ve teknoloji belirler durumdadır. Medya gerçeği,

öznenin nerede ne yapıp yapmaması gerektiği konusunda belirleyicilik kazanmıştır. Özellikle 90'lı yılların yarattığı kitle iletişim geniş ağı, bir zapping kültürü oluşturmuş, görsel bir varyeteye, an ve an birçok imajı bir arada sunarak, şimdiyi bir imaj dünyası haline getirmiştir (Pektaş, 2006: 4).

Biyolojik bedeni, ataerkilliğin bir kaynağı olarak gören feministler, daha sonra analizlerini pornografi, fahişelik, suni döllenme gibi alanlara yönelterek kadın ve bedensel dönüşümler arasındaki etkileşimlere çok çarpıcı açıklamalar getirmişlerdir. Bu sırada moda üzerine eleştirel açıklamalar da getirilmiş ve erkek dünyasında var olmak isteyen ve ataerkilliğin kurallarını tersine çevirmek isteyen kadın, bedeninde de bu dönüşümü kurgulamıştır. Bu dönüşümün en tipik örneği, 1980'li yıllarda geniş omuzlu giysileri içeren ve "Dress for Success" ya da başarı için giyinen kadınlar akımını takip eden kadınlar olmuşlardır. Yüzyıllarca erkek giysisi olarak betimlenen ceket, gömlek ve pantolondan oluşan takım elbise artık çalışan kadın için vazgeçilmez bir giysi olmuştur (Er, 2009: 20).

2.1.3 20. Yüzyılda Kadın Modasına Genel Bakış

XX. yüzyıla gelindiğinde, öncelikle, XVIII. yüzyıldaki endüstri devrimi ve XIX. yüzyılın ikinci yarısında başlayan makineleşmenin etkisiyle, kumaş ve diğer tekstil materyallerinin fabrikasyon olarak üretiminin yoğun biçimde uygulandığı görülmektedir. Makineleşmenin sanat ve moda tasarımına ilk etkisi, "sıradanlaşma" olmuştur. Bu sıradanlığı aşmak isteyen XIX. yüzyıl sonu ve XX. yüzyıl tasarımcılarının yöntemlerinden biri de geçmiş tasarımlardan etkiler taşıyan ya da bir başka deyişle, "nostaljik" tasarımlar yapmak olmuştur. XX. yy. ve XXI. yüzyılın ilk on yılındaki moda tasarımcıları, kadın giysilerini tasarlarken, çağdaş ya da fütüristik eğilimlerden etkilendikleri gibi, nostalji kavramından da etkilenmektedir ve bu etkilenmenin XXI. yy. boyunca sürmesi beklenmektedir. Bu etkilenmenin nedenleri arasında, öncelikle çağdaş insanın psikolojik boyutu öne çıkmaktadır. Nostalji kavramının modaya yüklediği anlam geçmişte özlem duyulan, anımsanan, ya da aslında o dönemin insanları tarafından yaşanılmış kimlik, rol, sosyal statüyü yaşadığı güne taşımak isteyen insanın psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarının moda akımı haline getirilip sunularak insanların kendilerini nostalji açısından tatmin etmelerine olanak sağlamak ve moda olgusuna bu anlamda getirilen yeniliklerle pazar payı sağlamaktır. Bu karşılıklı olarak moda yaratıcılarının, moda tüketicilerinin düşüncelerini okuyup

gerçekleştirdikleri bir dilek gibi etki yaratarak iki taraf arasındaki güçlü bir iletişim kaynağı haline gelmiştir. (Alpat, 2011: 17). XX. yüzyıl teknolojinin, sosyal bilimler ve fen bilimlerinin çığır açan gelişmeleriyle başlamıştır. Üstelik duygusal algı da kökünden değişmiş, sanata ve giyim anlayışına farklı bakış açıları getirerek modernleşmenin yolunu açmıştır. XX. yüzyıl yalnızca teknolojik gelişmeleriyle değil, yaşanan iki büyük Dünya savaşlarıyla da toplumları derinden etkilemiştir. XX. yüzyıl Batı Dünyası için sanat akımlarının ve giyim tarzındaki modanın çok hızlı değiştiği ve tüketildiği bir dönemin başlangıcı olmuştur (Terlikli, 2013: 2). 20. Yy.'ın başlarında, yaşanan sosyal çalkantılarla birlikte, kadın hakları üzerine radikal mücadeleler sergilenmiştir. Çünkü bu süreç Avrupa ve Amerika'da politik çıkarların yoğun olduğu bir süreçtir. Fransız devrimiyle oluşan insan hakları düşüncesi, kadının da toplumda eşit haklara sahip olma isteğini ateşlemiştir. Yoğun politik olayların yaşandığı sancılı yıllarda kadınlar, oy kullanma hakkı, çalışma özgürlüğü ve eğitim hakkı gibi birçok konunun üzerine giderek, tam özgürlük elde etmeye çalışmışlardır. Bu mücadelelerin bir kısmı da sanatsal performanslarla verilmiştir (Ayan, 2008: 36). Avrupa'da yaşanan iki dünya savaşı ve soykırım XX. yüzyılın tamamını etkilemiştir. I. Dünya Savaşında İngiltere, Fransa, Almanya ve Rusya'da çok sayıda erkek silah altına alındı. Dolayısıyla kadınların çalışması önem kazandı. İnsanların hayati ihtiyaçlarının karşılanması ve toplumsal hayatın devamı için boş kalan işlere, özellikle de sanayi sektörüne, kadın işçiler yerleştirildiler. Bu dönemde, kadınlar bağımsız olmak ve ailelerini geçindirebilmek için çalışıyorlardı. Bu yüzyılda, çalışan kadın sıfatıyla beraber kadının imajı da değişmiştir (Terlikli, 2013: 48).

Dokuma sanayi ise, kadın işçilerin çalıştığı alanlardan biri durumuna oldukça erken ve hızlı geçiş göstermiştir. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra da erkekler cepheden eski işlerinin başına döndüklerinde bile, kadınlar dokuma sanayisindeki yerlerini, Avrupa'daki hemcinsleri gibi koruyabilmişlerdir. Bu durumu söz konusu çalışma alanının kadınlar tarafından zorlu bir savaşım ile ele geçirilmesinden çok, düşük ücretli ve kadınların ev işlerinin uzantısı niteliğinde bir iş olması nedeniyle erkekler tarafından zaten terk edilmiş bulunması şeklinde açıklamak daha doğru olacaktır (Yaraman, 2001: 99). Savaşlar birçok alanda olduğu gibi toplumsal cinsiyet rollerinin dönüşümünde de önemli rol oynamıştır. Toplumsal hayatın derinden sarsıldığı bu olağanüstü dönemlerde, kadın ve erkeğe ilişkin cinsiyet rollerinin yeniden üretilmesi sistemin devamı açısından hayatidir. Normal şartlarda devletin güvenliğine ve

bekasına ilişkin görevler erkeklere yüklenirken savaş dönemlerinde kadınlar da bu görevleri üstlenmeye ya da üstlenen erkeklere destek olmaya davet edilir. Söz konusu dönemlerde erkeklerin askere alınması sebebiyle yaşanan işgücü kaybının telafisi, cephe gerisindeki faaliyetlerin idamesi, savaşan erkeklerin motivasyonunun sağlanması gibi nedenlerle kadınların bu mücadeleye destek olması başarı için hayati öneme sahiptir (Işık ve Eşitti, 2015: 656).

I. Dünya Savaşı'nda kadınlar, bir yandan savaşın mağdurları diğer taraftan fedakarlığın, yardımın, işgücünün sembolü oldular. Kadını sembolleştiren savaş sırasında bütün hizmet alanlarında aktif bir şekilde mücadele etmesi idi. Çünkü kadınlar bu dönemde askeri hizmetlerin bir parçası oldular. Hemşirelik, hastabakıcılık ve işçilik gibi meslekler edindiler. Aynı zamanda askerlere yardım faaliyetlerinin içerisinde etkin bir şekilde yer aldılar. Bu şekilde asker annesi, eşi ya da kardeşi olmanın sorumluluklarını yerine getirdiler. Kadının bu sorumlulukları onun toplumsal hayatta daha belirgin olmasını sağladı (Şahin, 2018: 222). I. Dünya Savaşı'nın (1914) başlamasıyla, kadınlar endüstrileşmenin ve savaşın sonucunda evlerinden çıkarak erkek işlerini yapmaya başlamış, üniforma ve iş kıyafetleri giymişlerdir. Savaşın sona ermesiyle kadınlarda değişim hemen kendini göstermiştir. (Erkeklerle rekabet içinde olacakları ortama uygun olarak erkek çocuk tarzı) Sade kıyafetler, kısa saçlar, dans eden, (caz, çarliston) eğlenceyi seven, araba kullanan, sigara içen yeni bir kadın tipi ortaya çıkmış ve çabucak benimsenmiştir (Atalay, 2018: 33).

Kadınların kıyafetlerinde yaşanan değişimler kimi yazarlar tarafından eleştiri konusu yapılırken kimileri de bu değişimin mecburi olduğunu düşünmüştür. İkinci grup yazarlardan biri olan ve 1923 yılında yazdığı bir makalesinde 1908-1923 yılları arasında kadınların hayatında yaşanan gelişmeleri irdeleyen Suphi Nuri kıyafet değişimini kendi bakış açısıyla izah etmiştir. Ona göre 10 Temmuz'dan sonra kızlar mekteplere gitmiş ve memur olmalarına müsaade edilmiştir. Kadın giyim modası zaten garptan gelmekte olduğundan, ucuz ve iyi giyinmek için kadınlar Fransız modalarını takibe mecbur kalmışlardır. Çarşaf ve elbiseler gitgide değişip hanımların kıyafeti garp kadınlarınkinin aynısı olmuştur. Böylece elbisede başlayan zevk ve tekâmül kadınların hayat, yaşayış, düşünüş ve zihniyetlerine de tesir etmiştir⁴³. Suphi Nuri bu yaklaşımıyla kadın kıyafetlerindeki değişimin mecburiyetlerden kaynaklandığını belirtmekte ve bu değişimin sebeplerinden birinin de harp şartlarından dolayı okuyan

ve çalışan kadınlarda yaşanan değişim olduğunu vurgulamaktadır. Ona göre kıyafetlerdeki bu değişim kısaca masum ve mecburi idi (Ulu, 2013: 96).

Tüketim toplumunun oluşması sanayi devrimiyle birlikte önem kazanmıştır. Sanayi devrimi, üretim toplumu kavramını zaman içerisinde tüketim toplumu kavramı içerisinde eritmiştir. Endüstrileşmenin ardından I. Dünya ve II. Dünya savaşlarının kadını ev yaşamından kopartıp, endüstri ve diğer iş kollarında çalışmaya itmesiyle tüketim toplumuna bir adım daha yaklaşılmıştır. Avrupa'nın bu kriz dönemlerinde üretimde önemli bir yeri olan kadınlar, maddi özgürlükleriyle beraber tüketimde de baş rol oynamışlardır. Endüstri toplumunda üretmekten daha öncelikli bir hedef olarak tüketmenin özendirilmesi tüm bu etkenlerle beraber 1900'lerde yazılı basındaki ve sinema filmlerindeki moda figürleriyle güç kazanmıştır. Böylece değişimler, geniş toplum kesimlerinde daha hızlı ve kolay kabul görmeye başlamıştır (Terlikli, 2013: 56).

II. Dünya Savaşı sırasında oluşan kaos ortamı, özellikle savaş sonrasında insanların yaşama bakış açılarında farklılıklar oluşmasına ortam sağlamıştır. İnsanların artık yaşamın her alanında yer alma, yönetime katılma, kendi yaşamı ile ilgili kararları kendileri verebilme, özgürlük, barış, huzur ve eşitlik gibi istekleri ortaya çıkmıştır. Tüm bu düşünceler feminizm etkili moda, asi tarzda moda, hippie modası gibi çeşitli moda akımlarının oluşmasına neden olmuşlardır (Öz vd., 2018: 22).

1960'lara kadar modaya uygun tarzların yaratımı ve yayılımı oldukça merkezietçiydi. Egemen tarzdaki değişiklikler farklı toplumsal sınıfların üyelerine hızla iletilmiştir. Bu süreçte, üst sınıfın göz önünde olan üyeleri örnek alınan kişiler olarak hareket etmişlerdir. Sınıf modası neyin, nasıl, nerede giyileceğine ilişkin kurallarla ifade edilmiştir. Savaş sonrası artan refah bazı kadınların düşük ücretlerle çalıştıkları işleri bırakarak evlerine çekilmişlerdir. Gelişen ev teknolojileriyle mutlu ev kadını tablosu çizmektedirler. Erkek kıyafetlerine öykünme yerine yüzyılın başından beri reddedilen kadınsı giyim tarzı kabarık kısa etekler (Viktorya dönemi öykünmesi) ve ince bel vurgusuyla 'S' silüet yeniden moda olmuştur (Pektaş, 2008: 5).

1960'lı yıllarda özellikle de Avrupa'da II. Dünya Savaşı sonrasında ekonomik kalkınmayı ön planda tutan politikaları, insanın dolayısıyla toplumların doğal var oluş nedenlerini önemsememiş hatta bir insansızlaşma sürecinin başlamasına neden olmuştur. Bu durum, bilindiği gibi Dünya'da 1968 yılı gençlik hareketleri patlamasının

nedenlerine dönüşmüştür. Hareketli ve özgürlükçü bir ortam doğmuştur. Bu ortamda ekonomik, sosyal, kültürel gibi etmenlerde büyük değişimler meydana gelmiş; toplum da başkaldırıları olmuş ve akımlar meydana gelmiştir. Bütün bunların temelinde, 60'larda çağdaş yaşamın hızla ilerlemesi ekonomi ve sanayinin gelişmesi, tekniğin ilerleyip mekanikleşmenin artması sonucu doğallığın yitirilmesi yatmaktadır (Yetmen, 2011: 13).

Modanın ulaşmış olduğu yaygınlık kitle kültürü ile yakından ilişkilidir. Kitle içinde düşünce farklılıklarının olduğu kadar estetik farkların da ortadan kalkması modanın sosyal hortum olma sürecini hızlandırmaktadır (Barbarosoğlu, 2012: 53). Bu süreçte kitle iletişim araçlarının da önemli rolü vardır.

2.1.4 Modayı Yayan İletişim Araçları

Moda değişken doğası ile özellikle kadınların hem giysileri ile yansıttıkları kimliklerini hem de bedenleri ile ilgili algılarını sürekli manipüle etmektedir. Günlük yaşamda bireyler, medya aracılığı ile özellikle ideal beden şekli ile ilgili normlara açık veya örtük bir şekilde maruz kalabilmektedir. Televizyonda yayınlanan çeşitli moda programlarının da modanın ortaya koyduğu bu dinamiklerin bir aracı olduğu düşünülmektedir (İmren, 2018: 106). Eğitimin yalnızca okullarda verilemeyeceği ya da basın ve yayının kamuoyu oluşturmadaki yeri anımsandığında, kadının konumunun dönüşümü bağlamında gazete, dergi ve kitapların önemi ortadadır. Bu yüzden kadının bağımsız kimliğini amaçlamasa da basın ve yayın alanlarında üretilen fikirler, açılan tartışmalar ister istemez tutum ve değerlerin bu yolda değişmesini gerektirecektir (Yaraman, 2001: 36). Savaş sonrası çok partili dönemin etkisiyle de kadın kıyafetleri konusunda devlet yönlendirmesi zayıflamıştır. Meydana gelen hürriyet ortamından basın yayın organlarının en geniş biçimde faydalanmaya başlamasıyla giyim modası üzerindeki gazete ve dergilerin etkisi artmıştır. Geçmişten beri kadının modernleşmesi konusunda çıkardığı yayın organlarıyla büyük çabalar harcayan bazı gazete sahipleri ve gazeteciler bu tavırlarını çok partili dönemde de artırarak sürdürmeye devam etmişlerdir (Üstün, 2011: 46).

Giyimde kombin kavramını gündeme getirmeleri: Moda dergileri, giysileri tek tek değil, elbise, çanta, ayakkabı, eşarp ve takılarıyla bir bütün olarak sunmakta ve böyle tüketilmesini önermektedirler. Her güne ya da her etkinliğe ayrı bir kombin önerisiyle, kamusal alana her çıkışta başka bir kıyafet içinde olma gerekliliği

vurgulanmakta; bu etkinlikler arasında konserlere, tiyatroya ya da kayağa gitmek ya da davetlere katılmak gibi etkinliklere özellikle işaret edilmektedir (Erkilet, 2015: 34).

2.1.5 Kadın Giyimi ve Pantolon

On dokuzuncu yüzyıl sonlarında etkisini yoğun bir şekilde hissettirmeye başlayan moda, yirminci yüzyıl başlarında önemli bir kırılma noktası yaşamıştır. Tarih boyunca süregelen kadının toplumsal rolündeki değişme çok çarpıcı bir şekilde giysilerine de yansımıştır. Artık kadın ev içinden sokağa çıkmış ve hayatını ekonomik olarak kazanma rolünü kendisi üstlenmiştir. Erkeklerin egemen olduğu çalışma dünyasında var olabilmek için giysilerinde kadınsı süs unsurlarından vazgeçmiştir. Hatta vücudundaki kadınsı kıvrımları da gizleyecek formda giysi modellerini tercih etmeye başlamıştır (Karoğlu, 2006: 16). Rasyonel giyimin savunucularından biri olan Amelia Bloomer, 19. Yüzyılın sonlarına doğru kadınların da giyebileceği bir pantolonun sosyal olarak kabul görmesi için büyük çaba sarf etmesine rağmen, 1920’li yıllarda Coco Chanel’in koleksiyonuna pijama tarzı plaj kıyafetlerini dahil etmesiyle pantolon geniş anlamda hoşgörülle karşılanmaya başlamıştır (Fogg, 2014: 266). Bisiklete binen kadınların talep ettikleri, kadın hakları savunucusu modacı Amelia Bloomer’ın adıyla anılan Bloomer (şalvara benzeyen etek altı pantolon) kadınların hareket etme özgürlüğünün önemli simgelerinden biri olmuştur. Bu dönem İngiliz kadınları tarafından giyilen vücudu sımsıkı sararak bedenini dik durmasını sağlayan korse kadınların spora katılımını ciddi anlamda kısıtlıyordu. Bisiklet, kadınların korseye hapsedilmiş bedenlerinin kurtuluşunun bir anahtarı olmuştur. Bu noktada, spora katılımın kadın hakları hareketindeki öneminin altını çizmek gerekir (Taşdelen ve Koca, 2015: 212).

19. yüzyılın ikinci yarısında moda tarzın yanı sıra alternatif tarz olarak adlandırılan ikinci bir tarzın varlığı görülmektedir. Kravatlar, erkek şapkaları, ceketleri, yelekleri ve gömleklerinin bazen tek parça bazen de kombinasyonlar halinde modaya uygun kadın eşyalarıyla birleştirilerek sunulduğu bu alternatif tarz tartışma konusu da yaratmıştır. Pantolonun bu alternatif tarzın bir parçası olmamasının nedeni olarak orta sınıf kadınlarının pantolon giymeye hazır olmaması kadar, pantolonun sisteme başkaldırıyı temsil etmiş olması olarak da görülmektedir. Toplumsal düzene karşı olduğu düşünülen kadınların önemin karikatüristleri tarafından pantolonla resmedilmiş olmaları da bunu göstermektedir (Crane, 2003: 134-135). 19. Yüzyılda

kraliçe Viktorya'nın giydiği mavi asker ceketi ve kepiyle askeri birlikleri teftiş etmiş olmasını Eving (1975: 62), İngiliz kültürünün yarattığı alternatif giyim tarzının başlangıcı olarak görmektedir.

20.yüzyıl başlarında kadınların entelektüel hayat içinde de yer almaya başlamalarıyla (kadınlar çalışma hayatında 19. yüzyıldan itibaren fabrika işçiliği temizlik, yemek gibi hizmet sektörü, sabır ve özveri isteyen dadılık, hastabakıcılığı gibi toplumsal açıdan çok da yüksek statüde olmayan işlerde çalışıyorlardı) giyimlerindeki kadınsı özellikler biraz daha bilinçli bir şekilde azaltılmış ve erkeksi giyim kodlarına yönelim artmıştır. Yeni oluşan bu “androjen” görüntü adeta kadınların entelektüel niteliklerinin bir simgesi haline gelmiştir. Özellikle II. Dünya savaşı sonrası dönemde bu vurgun, en uç noktaya ulaşmıştır. Ünlü modacı Paul Poiret'in yeni kadın imajında baş küçülmüş, kadınsı kıvrımları belirten tüm kesim özellikleri tersine çevrilmiştir. Kısa düz saçlar (Ala garson model, onlu yaşlardaki erkek çocuğu saç modeli) düzleştirilmiş göğüs, bel hattı ve basen hattının tamamen kaybolduğu bir giysi kesimiyle bir evvelki yüzyıla ait kadınsı simgelerin tamamı kaybolmuş, yepyeni bir kadın görüntüsü oluşmaya başlamıştır. Ancak burada bir evvelki bölümde bahsedilen değişen erojen bölge kuramı işlemeye devam ederek dekolte omuz ve göğüslerden bacaklara kaymıştır ve tarih boyunca ilk kez kadın bacağından bilekten yukarısı dize kadar olan bölüm gün yüzüne çıkmıştır (Pektaş, 2006: 43).

Pantolon özgürlüğü kadınların dini açıdan bol ve dökümlü pantolon giymesi daha uygundur ifadesi erkekler tarafından daha fazla benimsenmiştir. Kadınlara tanınan pantolon özgürlüğü ile birlikte dini nedenli kadınların pantolon giymesi üzerinde aile baskısını azalttı ifadesine hem kadınlar hem erkekler yaklaşık oranda kararsız kaldıkları ortaya çıkmıştır. Bu durumda cinsiyetin etkili olmadığı söylenebilir. Kadınların pantolon giymelerinin yaygınlaşması ile dini çevrenin pantolon giyimine ilişkin önyargılarını azalttı ifadesi kadınlar tarafından daha fazla benimsenmiştir. Bu durumda oranlar incelendiğinde erkek ve kadın düşüncelerinin farklı olduğu ve cinsiyetin, kadınların pantolon giymeleri ile dini çevrenin pantolon giyimine ilişkin önyargılarını azalttı ifadesini etkilediğini söyleyebiliriz. Kadınların pantolon giymeleri karşı cinsi etkiler ifadesine kadınlar ve erkeklerin kararsız olduklarını söyleyebiliriz. Dini inanç kadınların pantolon giyinmelerine engel değildir ifadesi kadınlar tarafından

daha fazla benimsenmiştir. Bu durumda cinsiyetin yukarıdaki ifade üzerinde etkili olduğu söylenebilir (Polat ve Arslan, 2015: 69).

2.2 İlgili Araştırmalar

Koca ve Koç (2019), “Moda’nın Beslendiği Oryantalist Öğeler: 1910-1920 Yılları Vogue Dergi Kapakları Örneği” çalışmasında moda dergilerinden biri olan Vogue dergisinin 1910-1920 yılları arasında yayınlanan sayılarının kapak görsellerinde batı modası olarak sunulan aslında doğu esinleri olan tasarımlara dikkat çekmektedir.

Koca ve Emiroğlu (2019), “19. Yüzyıl Kadın Giysilerinin Kol Formu Açısından İncelenmesi” isimli çalışmalarında yüz yıllık dönemi 10 yıl periyotlar halinde kol form yapısı incelenmiştir. Yıllara göre kadın silüet yapısının ve buna bağlı olarak kol form yapısının değiştiği sonucuna varılmıştır.

Ekiz (2022), “20. Yy Kadın Modasında Elbise Formlarının Değişimi Üzerine Kronolojik Bir Araştırma” çalışmasında kadın silüetinin dönemin ilk yıllarında ince bir görünüm sergilediği, dönem ortalarında kadınsı hatlarının ortaya çıktığı, dönem sonunda ise silüetlerin daha karışık ve belirsiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Dağlar (2016), “20. Yüzyılda Yaşanan Toplumsal Olayların Oluşturduğu Trendler ve Kadın Modasına Tematik Yansımalarının İncelenmesi” adlı çalışmada sanayi devrimi ve Dünya savaşlarının modayı derinden etkilediği, toplumsal olayların değişimine paralel olarak giyim kültürünün de değiştiği sonucuna varılmıştır.

Polat (2020), “II. Meşrutiyet Dönemi Kadın Dergilerindeki Kadın Modasının Tasarım Özellikleri Üzerine Nitel Bir Analiz” adlı çalışmada dergilerin kadınlar üzerindeki etkileri araştırılmış olup kadının giyim sürecinin nasıl ve hangi yönde değiştiğini irdeleyerek kadın dergilerinin dönemin kadın modası hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlayan birincil kaynak olduğunu vurgulamıştır.

Kumaş Şenol (2018), “20. Yy. Türk Kadın Giyimine Genel Bir Bakış” adlı çalışmasında toplumda yaşanan siyasal değişimlerin giyim kültürünü etkilediği, yıllar geçtikçe değişen ve gelişen teknolojinin halka sunduğu televizyon ve moda dergileri modanın yaygınlaşmasında önemli bir etken olduğu sonucuna varılmıştır.

Üstün (2011), “Cumhuriyetten Günümüze Toplumda ve Çalışma Hayatında Kadın, Giysilerdeki Değişimler ve Moda Faktörü” adlı çalışmada Türkiye’de ve

Dünyada her geçen yıl çalışan kadın sayısının sosyal etkilerle beraber artış gösterdiği ve buna bağlı olarak kadınların modaya olan ilgilerinin artarak iletişim araçlarının gelişmesiyle beraber kolayca yayıldığı sonucuna varılmıştır.

Tanyer ve Alp (2020), “II. Dünya Savaşı Dönemi Vogue Dergi Kapaklarındaki Kadın İmgesi ve Giyim Anlayışı Üzerine Göstergebilimsel Bir Çözümleme” adlı çalışmada savaş dönemiyle birlikte kadınlar çalışma sahasında daha fazla yer alarak söz sahibi olduğunu bu anlamda dönem içerisinde cinsiyet ayrımcılığının önüne geçilmesinin yolu açıldığını, moda ve giyimin savaş dönemi öncesi feminen giyim anlayışından çok daha farklı bir çizgide ilerlediğini, savaşın kadın giyimi üzerinde büyük etkisinin olduğu sonucuna varmıştır.

3. YÖNTEM

20. Yüzyıl kadın modasında pantolon formlarındaki değişimin belirlenmesinin amaçlandığı tarama modeline dayalı bu betimsel araştırmada, tasnif (sınıflandırma) tekniği kullanılarak kronolojik olarak düzenlenen belgeler betimsel içerik analizi aşamaları doğrultusunda incelenmiş ve elde edilen veriler sistematik bir şekilde ortaya konulmuştur.

Tarama modelleri geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çalışması gösterilmez. Önemli olan onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2014: 77). Sınıflandırma (tasnif) ise özet olarak arşiv belgelerinin kolaylıkla bulunabilmeleri ve kullanılabilimleri için sıraya konulması, bir sisteme göre düzenlenmesi şeklinde tarif edebilir (Baş, 2019: 54). Bu doğrultuda, araştırma kapsamına alınan Vogue dergisinin online arşivindeki 1900-2000 yılları arasındaki dergiler taranarak elde edilen pantolon görselleri kronolojik sınıflandırma ile tablolar haline getirilmiş ve betimsel analizleri yapılmıştır.

Betimsel içerik analizinin kullanıldığı çalışmalarda, elde edilen bilgilerin doğru ve sistemli bir şekilde ortaya konulması, analize tabi tutulması, yorumlanması ve sonuçların açık bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir (Ültay ve Akyurt, 2021: 190). Betimsel analizde esas olan konunun dokümanları doğrudan alıntılara kategori halinde sunmak esastır. Ayrıca doğrudan alınan dokümanların analizini yapmak ve betimlemek; temalar arasında ilişki kurmak ve bunları yorumlayarak betimsel bir dilde anlatmak gerekmektedir. Çalışmada da iki büyük savaşın gerçekleştiği 20.yüzyılda, kadınlar için başlayan pantolon serüveni ile yeni bir soluk kazanan modanın yüz yıllık döngüsünde pantolonun değişim süreci, tasarım bileşenleri açısından betimsel bir analiz edilmiştir.

Örnekleme ya da çalışma materyali; belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evrenin temsil yeterliliği olduğu kabul edilen küçük kümedir. Bu küme, evrenin özelliklerini taşır ve evren hakkında bilgi verir (Kaya ve Şahin, 2013: 6). Vogue dergisinin online arşivinde 1900 – 2000 yılları arasındaki bütün sayılar incelenmiş ve 339 pantolon görsellerine ulaşılmıştır. Aynı dönem içinde benzer formlar

elenerek yoğun kullanımda olan ve dönem özelliklerini en iyi yansıtan 218 pantolon görseli belirlenmiş ve çalışmanın materyali oluşturulmuştur.

Araştırmanın genel amacına ulaşmak için aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır.

1. 20. Yüzyılda kadın pantolon siluet formu nasıl bir değişim göstermiştir?
2. 20. Yüzyılda kadın pantolonundaki kumaş özelliklerindeki değişiklikler nasıldır?
3. 20. Yüzyılda kadın pantolonundaki model özelliklerindeki değişiklikler nelerdir?

Alt amaçların tümünün birbiriyle ilişkili olarak pantolonun bütünü yansıtması, yapılan analizin de bu bütünlüğü sağlayacak ve üç soruya da yanıt verecek şekilde olmasını zorunlu kılmıştır. Bu nedenle, her soru ayrı olarak değil, aynı tabloda derginin görsellerinin yanı sıra içindeki metinlerde incelenerek yanıtlanmış ve yorumlanmıştır.

3.1 Veri Toplama Tekniği

Konu ile ilgili literatür araştırması yapılmış ve ilgili çalışmalar taranarak görsellerin betimsel analizine ve yorumlanmasına kaynak oluşturacak bilgilere ulaşılmıştır. Araştırma Vogue dergisinin resmî web sitesi arşivindeki 1900 – 2000 yılları arasındaki tüm dergiler sistemli olarak taranmış ve içeriklerinde yer alan pantolon görselleri toplanmıştır.

Vogue dergisi 17 Aralık 1892’de New York sosyetesinin bilindik isimlerinden Arthur Baldwin Turnure tarafından haftalık bir gazete olarak yayınlanmaya başlamıştır. Turnure’ın yayını kendi sınıfının hobilerini ve yaşam biçimini tanıtmaktadır. Bu gazete New York sosyetesinin evlerinin içini, partilerini, Avrupa gezilerinden getirdiklerinin göstermek için oldukça uygun bir yayım olmuştur (Özüdoğru, 2009: 57). Yıllar içerisinde kendini yenileyerek moda, güzellik, kültür, yaşam gibi birçok konuyu kapsayan aylık moda ve yaşam dergisi olmuştur. Günümüz 21. Yüzyılda birçok ülkede basımı hala devam etmektedir.

İncelenen Vogue dergisinde görseller sayısal olarak ifade edilmesi gerekirse; 1900- 1910 yılları arasına ait 5 görsel, 1910-1920 yılları arasına ait 11 görsel, 1920-1930 yılları arasına ait 8 görsel, 1930-1940 yılları arasına ait 7 görsel, 1940- 1950 yılları arasına ait 14 görsel, 1950-1960 yılları arasına ait 13 görsel, 1960- 2000 yılları

arasına ait her yıl için 4 görsel seçilerek 160 görsele ulaşılmış olup toplam 218 görsel incelenmek üzere araştırma kapsamına alınmıştır. Pantolonun kadınlar tarafından kullanımı ve yaygınlaşmasının tarihi nedeniyle 1900'lü yılların ilk yarısında ulaşılan görseller sonraki yıllara oranla daha az olmuştur.

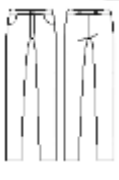
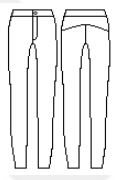
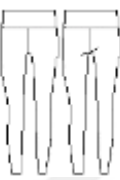
Çalışmaya dahil edilen görseller 1900 Ağustos ayı ile başlamıştır. 20. yüzyılın ilk yarısında görseller belirli bir kronolojik sıraya göre yayınlanmadığı için tablolarda yıllar ilk olarak görsellerin yılına göre sıralanmıştır. 1917, 1927,1929,1931 yılları kendine ait yıllara göre tek görselle açıklanırken; 1936, 1937,1938.1939,1940,1941,1943 ve 1955 yıllarında görseller çoğalmıştır. 1960 ve sonrası içinse görseller yüzyılın ilk yarısına göre çeşitlenmiş form yapısı tespitinin güvenilirliği de artmıştır. 1960 yılı ve sonrası için her yıla görsellerde form yapısının en belirgin olduğu dört görsel seçilerek incelenmiştir. Böylelikle 1960- 1999 yılları arasında 40 yıl için 160 görsel, öncesinde ise 58 görsel incelenerek toplam 218 görsel detaylı bir şekilde form yapıları incelenmiştir.

3.2 Verilerin Analizi

Araştırma kapsamına alınan görseller betimsel analiz aşamaları izlenerek incelenmiştir. Ulaşılan tüm görseller (339) arasından kategorik olarak belirlenen görseller (218) kronolojik olarak tasnif edilmiş ve 10 yıllık periyotlarla tematik tablolar oluşturulmuştur. Her pantolon görseli bel formu, paça formu, boy ölçüsü ve model özelliklerine göre incelenmiş ve grafik çizimleri ile formları belirlenmiştir. Görsellerin her biri dönem trendleri, sosyal ve politik yaşamı, toplumsal bakış açıları gibi bütünsel bir bakış açısıyla, temalar arası ilişki kurularak yorumlanmıştır. Görsellerin analizinde esas alınan pantolonun paça, bel, boy ve model özelliğine yönelik grafik çizimlerle tanımlanmış formlar Tablo 3.1, 3.2, 3.3, 3.4'te sunulmuştur.

Tablo 3.1'de görüldüğü gibi paça formuna göre pantolonlar temel olarak 8'e ayırmak mümkündür. Bunlar ayak bileklerine saran klasik pantolon, ayak bileklerini tamamen kavrayan veya sıkı dar paçalı (slim), füze ve tayt pantolon, bileklerde hareket payı olan bol veya geniş paçalı pantolon, diz kısmında darlaşıp ayak bileklerinde bollaşan İspanyol paçalı pantolon, yukarıdan aşağıya darlaşan havuç kesim pantolon ve ağ kısmında fazlasıyla bol olup paça kısmında darlaşan şalvar kesim pantolonlardır. Paça formlarına göre pantolonları genel olarak tanımlayacak olursak eğer;

Klasik pantolon paçası, belden bileğe kadar tamamen düz bir hatla şekillenen kesimlerdir. Sade ve şık görünümü ile her ortam ve her mevsime uygunluk gösterebilmektedir. Dar paçalı pantolonlar, bel kalça ve ayak bileği kısmında tamamen vücuda oturan dar kesim pantolonlardır. Tayt pantolonlar, esnek bir kumaştan üretilip vücudu tamamen kavrayan formu ile füzo pantolonlar ise vücudu saran özelliğinin yanı sıra paça eklentisi ile bilinirler.

PAÇA FORMUNA GÖRE PANTOLONLAR							
Klasik Pantolon	Füzo Pantolon	Dar Paçalı (Slim) Pantolon	Tayt Pantolon	Geniş Paçalı/ Bol Pantolon	İspanyol Paçalı Pantolon	Havuç Kesim Pantolon	Şalvar Kesim Pantolon
							

Tablo 3.1. Paça Formuna Göre Pantolonlar

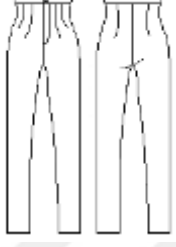
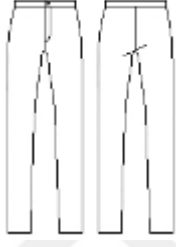
Geniş paçalı/bol pantolonlar; hareket payının fazla olduğu pantolonlardır. Vücudu sarmayan oldukça rahat giysilerdendir. İspanyol paça pantolon, bel formundan diz kısmına kadar düz inen ve dizin alt kısmından itibaren genişleyen pantolonlardır. Havuç kesim pantolon, bel bölümü yüksek tasarlanıp ince görünüm sağlanmasıyla beraber, basen bölümü oldukça geniş olan pantolonlardır. Basenden paçalara doğru ise daralan kesimdedirler. Şalvar kesim pantolon, ağı kısmının oldukça düşük ve bol olmasıyla kendini hemen ayırt ettirmektedir. Bu tarz pantolonlar kendisi bol olmasına rağmen diz veya diz kapağı altında darlaşıp bitmektedir.

Tablo 3.2'deki pantolon bel formlarının; insan gövdesinin en ince çevresi olan bel hattı, en ince noktasından yukarıda olan yüksel belli, göbek deliğinin hizası olan göbek hattı ve göbek deliğinden aşağıda olan düşük belli pantolonlar olarak dörde ayrılmış olduğu görülmektedir. İncelenen pantolon bel formlarına genel bir tanım yapacak olursak;

Bel hattında bel formuna sahip olan pantolonlar, insan gövdesinin en ince noktası olan bel hattında başlayan pantolonlardır. Bel formu olması gerektiği yerde tasarlandığı için rahatlık açısından oldukça uygundur. Fizyolojik olarak hareket

kısıtlılığı olmayan bu forma sahip pantolonlar genellikle pantolonun ilk çıktığı dönemlerde kullanılmıştır.

Yüksek bel formuna sahip olan pantolonlar, kalçanın oldukça yukarısında göbek hizasının daha yüksek noktasına denk gelmektedir. Bacak boyunu uzun gösterdiği için uzun görünmek isteyenler tarafından tercih edilir. Ayrıca bel kısmını da olduğundan daha ince göstermektedir.

BEL FORMUNA GÖRE PANTOLONLAR			
Bel Hattında Pantolon	Yüksek Belli Pantolon	Göbek Hattında Pantolon	Düşük Belli Pantolon
			

Tablo 3.2. Bel Formuna Göre Pantolonlar

Göbek hattında bel formuna sahip olan pantolonlar, isminden anlaşılacağı üzere bel kısmı tam olarak göbek deliğinin hizasında olan pantolonlardır.

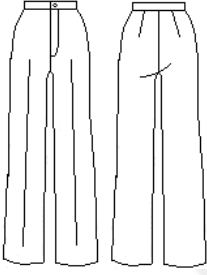
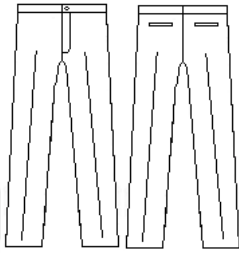
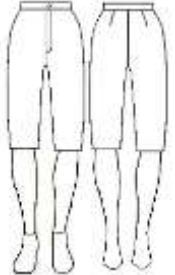
Düşük bel formuna sahip pantolonlar, bel hattı göbek hizasından daha aşağıda olan pantolonlardır. Düşük bel pantolonlar göbek ve bel kısmını açıkta bıraktığı için üst bölgeyi daha uzun göstermektedir. Hoş bir görüntüye sahip olan bu tarz pantolonların rahatlığı aynı ölçüde değildir.

Pantolonları bel hattına göre sınıflandırırken manken üzerinde görüntüsünden anlaşılabilceği gibi bir başka yöntemde onları ölçmektedir. Standart medium (m) bir pantolonda bel formlarına bakacak olursak ağ kısımlarından bel hizasına kadar olan ara mesafe bize hangi forma ait olduğu cevabını verecektir. Düşük bel pantolonlardaki mesafe 20- 21 cm iken, Göbek hizasında olan pantolon 22-23 cm, bel hizasında olan pantolon 24 cm ve yüksek belli olan pantolonlar 25 cm ve üzeridir.

Tablo 3.3'te boy ölçüsüne göre pantolonlar 3'e ayrılmıştır. Topuk seviyesine inen klasik boy, ayak bileklerinde biten ayak bileklerinde boy ve diz ile bilek arasında biten capri boydur. Boy ölçüsüne göre pantolonların genel tanımını yapacak olursak;

Klasik boy, genellikle altına kombinlendiği ayakkabıya kadar uzanan veya ayakkabıyı kapatan boydaki ölçüdür. Başka bir deyimle topuk ile birlikte düz bir çizgi olarak alınan ölçü olarak tanımlayabiliriz. Dar paça pantolonlar vücudu sardığı için çok uzun üretilmese de geniş paçalı pantolonlarda oldukça sık kullanılır.

Ayak bileğinde boy, bilek boy pantolon ismi ile de bilinebilmektedir. Ayak bileğinde biten pantolonlar bütün genişlikteki pantolonlar için uygun olmaktadır.

BOY ÖLÇÜSÜNE GÖRE PANTOLONLAR		
Klasik Boy	Ayak Bileğinde Boy	Diz Bilek Arası Boy (Capri)
		

Tablo 3.3. Boy Ölçüsüne Göre Pantolonlar

Capri boy, klasik pantolon boyunun 3/4 'ü kadar olan pantolon boyudur. Bu hesaplama ile pantolonlar diz ve ayak bileğinin arasına denk gelmektedir.

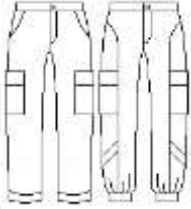
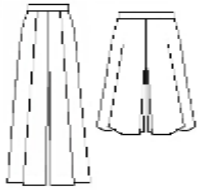
Pantolon boyu kişinin tarzını şekillendirmede büyük bir öneme sahiptir. Doğru belirlenmiş bir pantolon boyu hem görsel estetiği sağladığı gibi hem de bireysel rahatlığı ifade etmektedir.

Tablo 3.4'te çalışma kapsamında model özelliklerine göre pantolonlar 5 başlık altında toplanmıştır. Bunlar; düz/klasik pantolonlar, rahatlık ve fonksiyonelliği ile bilinen spor pantolonlar, farklı aktivitelerde kullanılan golf-binici pantolonlar, gövde kısmına uzanan parçası ile bahçıvan pantolonlar, bolluğu ile etek görünümünde olan fakat ağ kısmına sahip pantolon eteklerdir. Model özellikleri göre pantolon çeşitlerini inceleyecek olursak;

Düz/ klasik pantolon ne dar ne bol olan genellikle herkesin gardırobunda bulunan düz kesim pantolonlardır. Süslemelerden uzak sade bir görünüme sahiptirler.

Spor pantolon, yürüyüş veya spor gibi aktivite ürünü gibi algılanan aslında birçok alanda tercih edilen bol kesim pantolonlardır. Genellikle esnek kumaşlardan üretilmektedir. Üzerine tasarlanan cepler fonksiyonlarını artırır.

Golf- binici pantolon, vücudun belden aşağısını kaplayan, her bacak için ayrı kaplamalara sahip, genellikle dizin hemen altında duran giysidir. Bu pantolonlar genellikle bacak çevresinde düğmelerle, büzme ipi, bir veya daha fazla kayış, toka veya broşla tutturulur.

MODEL ÖZELLİKLERİNE GÖRE PANTOLONLAR				
Düz/Klasik Pantolon Pilili/Pilisiz	Spor Pantolon	Golf –Binici pantolon	Bahçıvan Pantolon/Tul um	Pantolon Etek
				

Tablo 3.4. Model Özelliğine Göre Pantolonlar

Bahçıvan pantolon, kişi hareketlerini kısıtlamadan rahat koşullar sunan pantolon türleridir. Günümüzde salopet olarak da adlandırılan bu tarz pantolonlar farklı kumaş türlerinden üretilbildiği gibi unisex olarak da kullanılabilir.

Pantolon etek, etek görünümünde olan fakat pantolonda olması gereken ağ kısmı gibi birçok özelliği bulunduran modellerdir. Günümüzde yenilikçi modeller olarak anılmaktadır.

Bir pantolonun özelliklerinde bulunan bel formu, paça genişliği ve boy ölçüsü aslında ürünün model özelliklerine bağlıdır. Kişinin vücut yapısı, cinsiyeti ve yaşı seçeceği ürünü gösterirken, toplumun yaşadıkları ve etkilendikleri kişilere seçenek olarak sunacağı modayı etkilemektedir.

3.3 Varsayımlar

Araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılan Vogue moda ve yaşam dergisinin 1900-2000 yılları arasında basılan pantolon görsellerinin çağın modasını yansıttığı varsayılmaktadır.

3.4 Kapsam ve Sınırlılıklar

- Araştırma, Avrupa modası çerçevesinde 1900- 2000 yılları arasında kullanılan pantolon formlarının incelenmesi ile,
- Avrupa’da basımı başlayan ve zamanla birçok ülkede basımı gerçekleşen moda, güzellik, kültür, yaşam gibi birçok konuyu ele alan Vogue dergisinde yer alan pantolon görselleri ile sınırlandırılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, 20. Yüzyılda yaşanan toplumsal, politik, kültürel değerler vb. değişimler dikkate alınarak kadın modasında pantolonun ortaya çıkışı ve 100 yıllık süreçteki değişimi betimlemelerle birlikte yorumlanmıştır. Görseller bel, paça, boy ve model özelliği açısından incelenerek pantolon formları belirlenmiş, belirlenebilen kumaş ve renk (renkli görseller) özellikleri ile betimlemeler yapılmıştır.

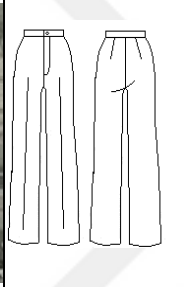
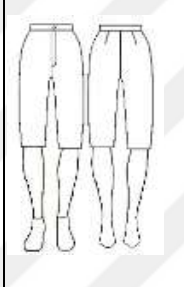
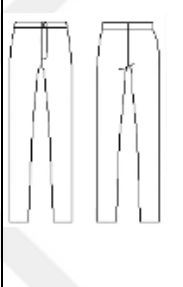
4.1 1900- 1909 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon

İki büyük savaş görmesine rağmen yeni teknolojik gelişmelerin, yeni fikirlerin oluştuğu ve insanlığın pozitivizm ile yükselen değerlerinin sahnelendiği bir yüzyıl olarak görülen (Onur, 2004: 52) 20. Yüzyıl kadın modasında yeni bir başlangıç olarak kabul edilmektedir. Bunun en büyük nedeni sanayi devrimi ile başlayan ve zaman içerisinde teknolojinin daha fazla yaşam alanlarına dahil edilmesiyle birlikte değişen sosyal yaşam biçimleri ve kadınların görünürlüğünün artması olarak görülmektedir. Önceleri evlerinde olan kadınların aktif bir şekilde dışarı çıkması ve hür olma isteği ile giysi modası değişmeye başlamış ve kitle iletişim araçlarının hızlandığı etkileşim ile kadın modasındaki değişimlerin yaygınlaşması da hız kazanmıştır. Kuran ve Sözüer (2023: 186), giyim kültürünün sanayileştirmeyi gerektirmesinden ötürü toplumların hazır bulunmuş olma seviyelerinin modernleşmeyle eş zamanlı ilerlediğini vurgulayarak, modernleşerek çağdaş yaşama kendilerini hazırlamış toplumların giyim kültüründe çeşitlilik talep etmelerini tüm dünya toplumlarının gelişme süreçlerinde görüldüğünü belirtmektedirler. Kadın giyiminde daha önce rastlanmayan pantolonun söz konusu süreçte kadın modasında yer almaya başlaması bu bağlamda yenilik olarak değerlendirilmektedir. Dönemin ve günümüzün en önemli moda dergilerinden biri olan Vogue dergisinin arşivi incelendiğinde 1900 yılının Ağustos sayısına kadar pantolon görseline rastlanmamıştır.

Tablo 4.1 'teki 1900 Ağustos sayısındaki pantolonun vücut hatlarını saklayan, geniş paçalı bol ve klasik boyda olup bel hattının yerinde olduğu anlaşılmamaktadır. Haziran ve Kasım sayısı görsellerinde dönem modasında görülen bel hattında bel formunun pantolonda da uygulandığı düşünülmektedir. Model özelliğine ait pili ve cep gibi detaylar görünmese de bel formunda olduğu gibi model özelliğinde de yıla özgü pilisiz pantolon formlarından biri olduğu söylenebilir. Pantolonu kombinleyen ceketin

de bol ve kalçayı kapatabilecek bir boyda olması ile oluşturulan silüet, kadın hatlarını gizleyecek formların tercih edildiği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.1 'te yer alan derginin 1901 Haziran sayısı incelendiğinde ise bir önceki yıla göre giyim tarzının farklılaştığı görülmektedir. Bol paça formunda, bel hattında kemerli pantolonun boyunun dizin hemen altında bantla toplanarak sonlandırıldığı görülmektedir. Günümüz deyimiyle golf pantolonu görünümlü kapri boydaki pantolonun, ceketıyla aynı olan ekose kumaş deseni dikkat çeken özelliğidir. Figürün ellerinin duruşundan yan ceplerinin olduğu görülmekte ve paça bantlarının da önemli bir model özelliği olduğu gözlenmektedir.

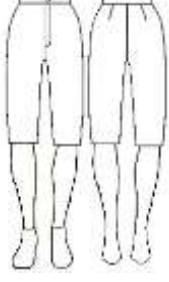
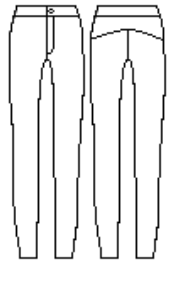
AĞUSTOS 1900		HAZİRAN 1901		KASIM 1902	
					

Tablo 4.1. 1900-1902 Yıllarına Ait Pantolon Formları

1903 Kasım sayısı incelendiğinde, paçası çizme içine sokulmuş pantolonun duruşundan dar paçalı pantolon olduğu görülmektedir. Pantolonun üzerine giyilmiş olan uzun giysi nedeniyle cep detayları belli olmayan pantolon bel hattı tam yerinde klasik pantolon modeline sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.2'daki. 1903 Mayıs ayı sayısındaki, diz kısmı oldukça dar olan pantolon yüksek bel formuna sahiptir. Pantolon boyu diz kapaklarının üstünde bitmiştir. Pantolon modelinin oldukça düz, yan cepli ve tam bel hattında kemeriyle bele oturtulmuş spor tarzı yansıttığı görülmektedir.

1905 Şubat ayı sayısındaki görsel incelendiğinde, vücudu sıkıca saran özelliğiyle adeta tayta benzemektedir. Paçası çizmenin içine sokulmuş olan bu dar pantolonun boyu net olarak görülememekle birlikte dar paça ve ayak bileği uzunluğunda pantolon olduğu düşünülmektedir. Pantolon beli diğer görselde olduğu gibi bel hattında kemerle sabitlenmiştir. Her iki görselde de pantolon formlarının vücudu sıkıca saran özelliği döneme özgü bir değişim olarak görülebilir.

MAYIS 1903		ŞUBAT 1905	
			

Tablo 4.2. 1903-1905 Yıllarına Ait Pantolon Formları

20. Yüzyılın başlarında kadın modasında yer almayan pantolonun zamanla belirli kesimlerde ve yavaş yavaş görünür olması görsellere ulaşmayı da zorlaştırmıştır. Bu nedenle, 20. yüzyılın ilk on yılında az sayıda görsele ulaşmakla birlikte, pantolon formlarına genel olarak bakıldığında; pantolonların vücudu saran dar paça formunda kapri veya uzun boyda olduğu ve uzun dar pantolonların çizme içine sokularak kullanıldığı söylenebilir. Pantolon bellerinin bel hattında kemerle sabitlendiği ve genellikle düz kumaşlar kullanıldığı gözlenmektedir. Pantolon formları ve kullanım özelliğinin bu dönemde değişen yaşam tarzlarının beraberinde getirdiği tarz değişimi olarak görülmektedir.

4.2 1910- 1919 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon

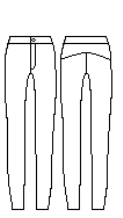
Modanın tarihi süreci incelendiğinde, 20. yüzyılın başına kadar kadın giysilerinin ayırt edilmesi zor küçük detaylarla benzer uzun formlara sahip oldukları görülmektedir. Kadın giysilerinin form ve model özelliklerindeki radikal değişimin 20. Yüzyılın başlarında modanın gerçek anlamda bir endüstriye dönüşme çabalarıyla hız kazanmıştır. Bu değişimde gelişen teknolojinin beraberinde getirdiği yaşam tarzları ve kitle iletişim araçlarının yarattığı modanın yaygınlaşma hızının artması büyük rol oynamıştır.

20.yüzyıl moda tarihinde yaşanan önemli kırılma noktalarıyla Henry Ford'un iş örgütlenmesinde geçirdiği dönüşüm noktalarının aynı tarihlere rastlaması da ilginçtir. Fordizmin sembolik başlangıcı kabul edilen 1914 tarihi aynı zaman da I. Dünya Savaşının başladığı tarihtir. Savaş yıllarında kadınlar daha yoğun bir şekilde evlerinden çıkarak fabrikalarda, demiryollarında, hastanelerde, her tür işte aktif olarak

çalışmaya başlamıştır. Korseler çıkartılmış, saçlar kesilmiş, giysilerdeki tüm romantik kesimler ve kadınsı kıvrımlar atılmış etek boyları kısalmıştır. Kadın giyiminde androjen bir görüntü hâkim olmuştur. Yüzyıl boyunca kadın modasında klasik giyim şeklinde tanımlanan ve resmî kurumlarda uygun kadın kıyafeti olarak öngörülen ceket ve etek yaygınlaşmaya başlamıştır (Pektaş, 2008: 5).

Üretim, yayılım, benimseme ve tüketme gibi farklı açılardan ele alındığında çok çeşitli tanımları olmasına rağmen, yenilikçi, geçici, dönemsel ve sosyal olgu olma özellikleriyle tanımlanan moda, gücünü kitleleri etkileme düzeyinden almaktadır. Bu özelliklerinden dolayı geniş kapsamlı bir sistem olarak görülen moda, toplumda sosyal düzenleme işlevi de görmektedir (Koca ve Koç, 2019: 2). Bu nedenle, kadınların çalışma yaşamının içine girmeye başladığı 1910'lu yıllar günümüz modasının temellerinin atılmaya başlandığı yıllar olarak görülmektedir.

Tablo 4.3'deki 1910 Temmuz sayısının ilk görseli incelendiğinde, pantolonun vücuttaki duruşuna göre dar paça olduğu ve belinin bel hattında olduğu görülmektedir. Diz kapaklarının altına kadar uzanan çizme nedeniyle paça boyu görülememekle birlikte dönemin bu şekilde kullanımın sıklıkla görüldüğü dönemdeki diğer pantolonların boyları dikkate alındığında klasik pantolon boyunda olduğu düşünülmektedir. Temmuz sayısının ikinci görselinde de aynı şekilde pantolon paçalarının çizme içine sokularak kullanılması, bu kullanımın o dönemde trend olan bir tarz olduğunu düşündürmektedir. Bel hattından dizlere kadar oldukça bol olan şalvar görünümlü pantolonun dizden sonra daraldığı dizlerde oluşan kumaş kıvrımlarından anlaşılmaktadır. 1910 yılı pantolonlarının maskülen tarzda ve düz renk kumaşlardan oluştuğu görülmektedir.

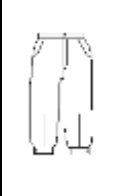
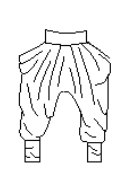
TEMMUZ 1910				AĞUSTOS / EYLÜL 1913			
							

Tablo 4.3. 1910-1913Yıllarına Ait Pantolon Formları

Derginin 1913 Ağustos ve Eylül sayılarındaki pantolonların klasik pantolon paçaları ve klasik boyları ile aynı forma sahip oldukları görülmektedir. Ceketlerin kapattığı bel hatları görülememektedir. Ancak, dönemsel özellikler dikkate alınarak bel hattında sabitlenen kemerle bele sabitlendikleri düşünülmektedir. İlk kez bu yıl renkli baskı ile karşımıza çıkan pantolonların düz kumaşlardan üretildiği ve ekose kumaşla kombine ettikleri görülmektedir.

Vogue dergisinin “Motor Girl” başlıklı kapak yazısıyla çıkardığı 1910 yılı 15 Ocak sayısında; atla gezintinin yerini yeni boş zaman aktivitelerine bıraktığı, yat gezisi ve tenise kadar, bisiklet, kayak, golf ve balık tutmanın da popülerliğinin arttığının tartışılması ve 1911’deki dergisinde pantolondan söz etmeye başlaması da (Watson, 2007: 28) bu aktivitelere yönelik giyim tarzları ihtiyacının doğacağına yönelik ipuçları vermektedir.

Tablo 4.4’deki 1914 Aralık sayısındaki görselin boyutu ve duruşu nedeniyle net bir görüş sağlanamamasına rağmen, pantolonun diz altına kadar görünen kısmından dar paça formuna sahip olduğu söylenebilir. Dönemsel özellikler dikkate alınarak klasik boyda ve kemerle bel hattına oturtulmuş bir pantolon olduğu düşünülmektedir.

ARALIK 1914	ŞUBAT / MAYIS / EKİM 1916						
							

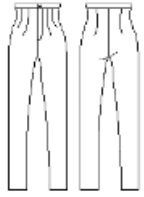
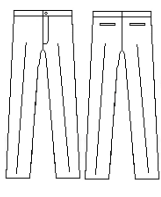
Tablo 4.4. 1914-1916 Yıllarına Ait Pantolon Formları

Derginin 1916 Şubat sayısındaki kayak yapan kadının pantolonunun düz inen bol paçaları diz ile bilek arasında sonlanan kapri boydadır ve kullanıldığı ortam gereği kumaşının düz renk kalın yünlü olduğu düşünülmektedir. Önceki yıllardaki pantolon paçalarının çizme içine sokularak kullanımının bu görselde görülmemesi kullanım tarzındaki değişim olarak algılanabilir.

1916 Mayıs sayısındaki görsel incelendiğinde, önceki yıllara kıyasla pantolon modelinin farklılaştığı, ilk kez karşılaşılan şekilli korsajı ve yüksek bel hattı ile görülmektedir. Bel korsajından sonra genişleyen paçaları ince bir bantla diz altında büzgülerle toplanmıştır. Yan cep ağızlarındaki serbest pilileri model özelliğidir.

1916 Ekim sayısındaki pantolonun ise şalvar görünümüne oldukça geniş formunun dizlerde daralarak bacakları sıkıca sarmış olduğu üzerindeki kıvrımlardan anlaşılmaktadır. Bel hattında büzgülerle toplanmış olan pantolonun düşük ağ yapısıyla şalvar görünümü modadaki oryantalist etki olarak düşünülmektedir. Koca ve Koç (2019: 7) çalışmalarında; 20.yüzyılın ilk on yılında dönemim siyasi olayları Batının Doğuya olan ilgisinin arttığı, bu ilginin modada da etkisinin yoğun olarak görüldüğü bir dönem olarak bilindiğini belirtmektedirler. Ayrıca, modada uzun yıllar devam eden bu etkilerin makro trendler yarattığını vurgulayarak, 1913- 1916 yılları arasında kadın modasındaki giysi ve tamamlayıcılarından oluşan oryantalist etkinin açıkça görüldüğüne dikkat çekmektedirler. Doğu'ya özgü giysi formları, kumaş desenleri ve başlıkları ile farklı görüntüler oluşturduğunu belirtmeleri de bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Bu durumda yaşanmakta olan savaşın etkisi olduğunu ve geçmiş yıllardaki kabarık gösterişli giysilerden ve kadınsı silüetlerden bir iz kalmadığını söylemek mümkündür.

Tablo 4.5'deki 1917 Ocak sayısında yer alan pantolonun paçaları iki yan dikiş üzerinden dize kadar büzülerek toplanmış ve daralmıştır. Göğüs hizasının altına kadar uzanan pantolon yüksek bel özelliğine sahiptir. Paça boyu ayak bileklerine kadar uzanmıştır. Ağ kısmının neredeyse diz hizasına uzanan pantolon şalvar tip model özelliğindedir. Saten kumaştan üretilen pantolonun belindeki kalın kuşak farklı bir kumaş ile kombinlenmiştir. Temmuz sayısındaki eskiz pantolon çizimi incelendiğinde, 1917 yazına kadar kadın pantolonlarında karşılaşılmayan bir farklılık olarak duble paça dikkat çekmektedir. Dar paça formuna sahip pantolonun bel hattına kemerle sabitlenen formda olduğu düşünülmektedir. Pantolon paça boyu ayak bileklerinde sonlanan pantolonun desen özelliği yansıtılmadığı için düz kumaş olarak tasarlandığı söylenebilir.

OCAK / TEMMUZ 1917				AĞUSTOS 1918	
					

Tablo 4.5. 1917-1918 Yıllarına Ait Pantolon Formları

1918 Ağustos sayısındaki görselde ise siyah renkte bol paça formunda pantolon görülmektedir. Mankenin oturuş pozisyonu bel hattını gizlemekle birlikte, dönemsel bel formlarına göre bel hattında kemeri olduğu söylenebilir. Görseldeki mankenin oturur pozisyonda ayaklarının gözükmemesi pantolon paça boyunun klasik pantolon boyunda olduğu izlenimini vermektedir. Rengi, bol paçaları ve üzerine giyilen ceketle sergilenen maskülen görünüm savaş ortamının giyim tarzlarına etkisi olarak düşünülmektedir.

Bu yıllar pantolonun kadın modasında yer alması ve yaygınlaşmaya başlamasına yönelik değişim tartışmalarına sıklıkla rastlanmaktadır. Vogue 1917 Nisan sayısında bir sonraki 10 yıl için önemli öngörülerde bulunularak: “Kadınlar bir kez stilden vazgeçip pantolon giymeye başlarsa, acaba tırmandıkları merdivenden aşağı inip o tekdüze etekleri giymeye devam edebilirler mi?” (Watson, 2007: 36) sorusuyla pantolonun kadınlar için sadece bir giysi olmadığına dikkat çekilmiştir.

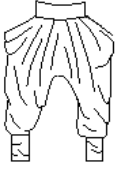
4.3 1920- 1929 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon

Tüm dünyada savaş sonrası kadınların aktif çalışma yaşamının içerisine girmesi ve yeni haklar elde etmesi, moda anlayışını da kökten değiştirmiştir. Kadınların kazandıkları özgüven, saçların kısılmasına giysi silüetinin düzleşerek sadeleşmesine neden olmuştur (Üstün, 2011: 42). Savaşın bitişi giyimde kadınların zorunluluklarından uzaklaşıp istek ve arzularına dönüşmeye başlamış ancak değişim çok hızlı ve keskin değil, yavaş yavaş değişen giyim tarzlarının temellerinin atılmasını sağlamıştır. Bu değişimde modaya birçok yeniliği sunarak dönem modasına yön veren tasarımcıların etkisi büyüktür. Dönemin moda tasarımcılarından Coco Chanel’in, kadınlar için hem şık hem de konforlu tasarımların yanı sıra bizzat kendi giyerek pantolonun kadınların gardroplarında yer almasını sağlaması ve yarattığı kısa saçlı, pantolonlu kadın imajıyla kadın giyim modasında yeni bir tarz oluşturduğu da bilinmektedir.

Tablo 4.6’daki derginin 1920 Ağustos sayısı incelendiğinde, ilk kez 1917 yaz mevsiminde görülen double paça dönemin beğenilen tarzı olmuştur. Dönemin modası olan maskülen tarz, üst bedende askeri üniformaya benzeyen yakasız ve düğmeli uzun ceket ile bel hattı formunu gizlemiştir. Pantolon paça boyu ise ayak bileklerini açıkta

bırakacak şekilde garson boy olarak kullanılmıştır. Önceki yıllardaki gibi pantolon kumaşları desensizdir.

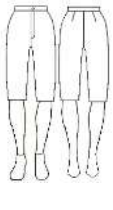
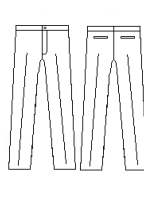
1922 Şubat sayısında, paçaları diz hattına kadar uzanan uzun çizmenin içine sokulan pantolon görülmektedir. Üst kısmı oldukça bol olan pantolonun paçalara doğru daralan paçaları olduğu tahmin edilmektedir. Belin en ince noktasında olan bel kemer ile sabitlenmiştir. Çizmenin içine sokularak kullanıldığı için pantolon boyu görülememekle birlikte arka plandaki hayvan ve figürün elindeki kamçı binici pantolonu olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca, ağ kısmının düşük ve genel formunun bol olmasının yanı sıra çizme içine sokularak kullanılması da bu görüşü desteklemektedir.

AĞUSTOS 1920		ŞUBAT 1922		NİSAN 1923	
					

Tablo 4.6. 1920-1923 Yıllarına Ait Pantolon Formları

Derginin 1923 Nisan sayısı incelendiğinde, bol paça formuna sahip, yüksek bel, yere kadar uzanan klasik tarz pantolon görülmektedir. Bir önceki yıl karşılaşılan kemer bu yıl kalınlaşarak varlığını devam ettirmiştir. Ayrıca, rahat formu ile pantolonun bel kısmında pililer olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4.7'deki 1926 Temmuz sayısında, önceki yıllara ait kapri model pantolonun paçalarının bantla bitmiş olması dikkat çekmektedir. Dar paça olan pantolonun bel hattı üst bedendeki giysiden dolayı görünmemektedir. Bu döneme kadar karşılaşılan diğer kapri modellerden diğer bir farkı da paça boyudur. Bu döneme kadar kapri pantolonlar diz hattında biterken bunun boyu diz altına inmiştir.

TEMMUZ / EKİM / ARALIK 1926					
					

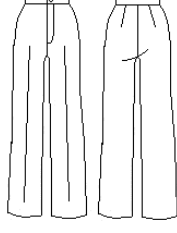
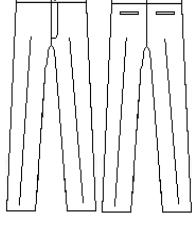
Tablo 4.7. 1926 Yılına Ait Pantolon Formları

1926 Ekim sayısı incelendiğinde; geniş paça, yukarıdan aşağıya düz inen formuyla ayak bileğinde biten garson boy pantolon görülmektedir. Pantolonun üstüne giyilmiş olan uzun giysi nedeniyle bel formu görülememekle birlikte, dönemde yaygın olan bel hattında bir forma sahip olduğu söylenebilir.

1926 Aralık sayısı incelendiğinde, görsel maskülen giyim tarzıyla dikkat çekmektedir. Kumaşı mevsimine uygun olarak oldukça kalın görünen ve vücudu tam sarmamasına rağmen pantolonun oldukça dar paçaları olduğu görülmektedir. Pantolonun duruşundan bel hattı yerinde olduğu ve paça boyunun ayak bileklerinde bittiği söylenebilir.

1920'li yıllarda kadınların özgürlük hareketinin bir sonucu ve destekleyicisi olarak modada minimalizm hareketi hızlanmış ve okçuluk, tenis gibi sporlar yapabilmeye başlamasıyla bu kategorilerde de moda değişimleri olmuş ve daha rahat hareketi sağlamak için aşırılıklardan sıyrılmaya başlamıştır (Bryant, 2013: 92). Bu dönemde ayrıca, özellikle Hollywood yapımı filmlerin, çarpıcı teknikleriyle, film yıldızlarıyla ve büyük tanıtım kampanyalarıyla tüm ülkelerin seyircilerini etkilediği dikkate alındığında (Abisel, 2003: 90), sinema sektöründeki gelişim ve özellikle siyah beyaz Hollywood filmlerinin bu değişimde etkisinin olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 4.8'de derginin 1927 Aralık sayısının kapağında yer alan pantolonun kayak giyiminin bir parçası olduğu görülmektedir. Pantolon oldukça büyük aplike cepleri ve bol paça formuyla dikkat çekmektedir. Saks mavisi renkteki pantolonun boyu uzundur ve belindeki kemer bel hattının biraz altında olduğu için düşük bel görüntüsünü vermektedir. Figürün boynuna sarılmış olan uzun kırmızı boyun atkısı da farklı bir detay olarak görülmektedir.

1927 ARALIK		1929 HAZİRAN	
			

Tablo 4.8. 1927-1929 Yıllarına Ait Pantolon Formları

Derginin 1929 Haziran sayısındaki görsel incelendiğinde, günlük giyimde de aynı renk pantolonun görüldüğü ancak bol formun daha dar ve boyu ayak bileklerinin üzerinde biten yüksek belli pantolona dönüştüğü görülmektedir.

I. Dünya savaşının etkilerinin azalmaya başladığı bu dönemde; gündelik yaşamın kolaylaşması ve iş gücünün makinalara yüklenmesi ile azalan iş gücü ve artan vakitler, kişilerin sosyal faaliyetlere katılımını kolaylaştırmasının yanı sıra spor aktivitelerinin sunduğu sağlıklı yaşam tarzı ön plana çıkarılarak halkı spora özendirici toplu aktiviteler hazırlanmış (Koca ve Özsan, 2017: 106) olması, giyim modasında spor giyim tarzının oluşmasına yol açmıştır. Erkeklerle özdeşleşen at binme, bisiklet, yüzme ve kayak gibi sporlarla birlikte spor giyim pazarının oluşması ile moda dünyası ve spor dünyası yakınlaşarak spor, pantolonun kadınlar için yaygınlaşmasının en büyük etkenlerinden biri olmuştur (Bard, 2012: 229). Pantolonun kadın giyimindeki kullanımı dergi görsellerinde de görülmektedir.

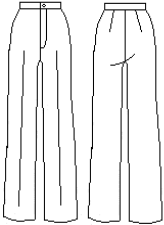
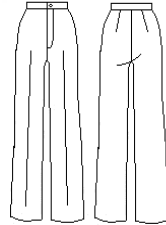
4.4 1930- 1939 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon

1930'lu yıllarda toplumsal görünürlüğü fazla olan bazı kadınlar giyimleriyle pantolona olan erkek giysisi imajını yıkmaya çalışmış ve başarılı olmuşlardır. Pantolon ve ceket hatta şapkayla tamamladığı maskülen tarzıyla Marlene Dietrich kadın modasında etkili bir stil ikonu olarak bilinmektedir.

Bazı tasarımcılar kadınlar için özel tasarımlar yaratsa da pantolon giymek hala yaygın olarak kabul edilmediği, geleneklerine bağlı muhafazakâr kesim kadınlarının pantolon giymesinin doğal olmadığını ve fazla erkeksi olduğunu düşünmeleri eleştirileri de gündemde tutmuştur. Ancak, Vogue dergisinin golf oynayan, tenis oynayan ve bisiklete binen pantolonlu kadınları sunması, kadınların pantolon kullanımının yılmasında önemli bir hamle olmuştur (Pendergast, 2004: 807). Ayrıca,

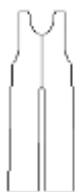
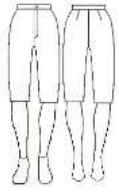
1930’larda yaşanan ekonomik kriz, giyimde sadelik rüzgârları estirirken, magazin dergilerinin de kadınları çalışma hayatına özendirmiş olması pantolonun kullanımını da olumlu yönde etkilemiştir.

Tablo 4.9’da derginin 1930 Temmuz sayısının kapak görseli yer almaktadır. Kadın pantolonlarının saran formunun kalçadan sonra düz inen oldukça bol paça formu dikkat çekicidir. Bel hattında kemeri ve uzun boyuyla pantolonda mavi renk yine görülmektedir. Görselin arkasındaki tazı figürü dönemin ilginç detaylarından biridir. Watson’un (2007: 40) belirttiğine göre, şıklık incelik ile bir tutulduğundan tazı dönemin hayvanı olma unvanını kazanmıştır. Aynı pantolon formu 1931 Haziran kapak görselinde renk değişimiyle farklılaşmıştır. Pembe renkli pantolonun bel hattının tam yerinde olduğu ve üst bedendeki verev kesimli yeleğiyle estetik ve farklı bir görüntü verdiği söylenebilir. Tablo 4.7’deki 1926 yılına ait görseldeki gibi beline bağlanmış kuşak da dikkat çekmektedir.

1930 TEMMUZ		1931 HAZİRAN	
			

Tablo 4.9. 1930-1931 Yıllarına Ait Pantolon Formları

Tablo 4.10’daki 1936 Temmuz sayısındaki görsel incelendiğinde, yelkenli üzerindeki kadının dar paçalı ayak bileğinde beyaz pantolon giydiği görülmektedir. Bu yazlık pantolon bel hattında kemeri olan cepli ve spor görünümlüdür.

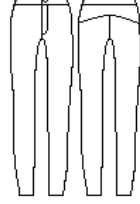
TEMMUZ 1936		ARALIK1937		OCAK 1938	
					

Tablo 4.10. 1936-1938 Yıllarına Ait Pantolon Formları

Derginin 1937 Aralık sayısındaki dağcılık sporu yapan kadının giyim tarzı pantolonun değişimine güzel bir örnektir. Kolsuz üst bedenle bütünleşmiş olan devetüyü rengindeki tulumun bol olan paçalarının toplanarak spor ayakkabının konçlarının içinde sokulduğu görülmektedir. Ayrıca bel hattında ince bir kemer kullanılmıştır.

1938 Ocak görseli incelendiğinde, desenli kumaş özelliği ile ilk olarak görülen, geniş dubleli paçaları olan kapri pantolondur. Bu yıla kadar incelenen pantolon görsellerinde kullanılan tek renk kumaşların yerini yeşil çiçek desenli kumaşın aldığı ve boyuna aynı kumaştan küçük bir fular bağlandığı görülmektedir. Bel formu göbek hattında olan pantolon yan cepleri bulunmaktadır. Tablo 4.10'daki üç görseldeki pantolonun da farklı kullanım alanlarına özgü tasarlanmış olması, kadınların sosyal yaşamdaki görünürlüğünün artmasıyla gelişen daha rahat ve işlevsel kıyafetlere olan taleple orantılıdır.

Tablo 4.11'de derginin 1939 Nisan sayısındaki görsellerin günlük ve spor giyim tarzlarının olduğu görülmektedir. Üzerindeki turuncu bol gömleğiyle modern bir görünüm oluşturmuş olan geniş paçalı pantolonun beli göbek hattında olup, klasik pantolon boyundadır. Bel hattından kemerle bele sabitlenmiştir ve kumaşı hardal renginde desensizdir. Diğer görseldeki teleferikte oturan kadının ise vücudu saracak şekilde oldukça dar paçalı, siyah spor pantolonunun paça uçlarının kayak botlarının içinde toplandığı görülmektedir.

NİSAN / ARALIK 1939			
			

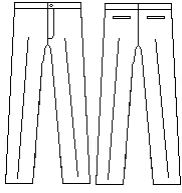
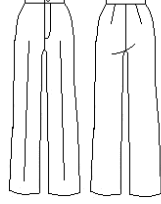
Tablo 4.11. 1939 Yılına Ait Pantolon Formları

4.5 1940- 1949 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon

40'lı yıllara bakıldığında ilk akıllara gelen 30lu yılların sonunda başlayan ve 6 yıl süren II. Dünya savaşıdır. I. Dünya savaşı ile evlerinden çıkan kadınlar zoraki bir çalışma hayatına atılınca savaş bitiminde kimi grup kadınlar çalışmaya devam etmek istemiş, kimisi isteyerek kimisi de hükümetin yasakları ile tekrar eve dönmek zorunda kalmıştır. Bütün bu süreçlerde kadınların birçoğu baş kaldırarak pek çok şeyi değiştirmeye çalışmışlardır. Bunlardan en çok etkilenen faktörlerden biri ise moda sektörü olmuştur. Zaruret halinden moda haline dönüşmeye başlayan kadınların pantolon kullanma serüveni II. Dünya savaşı ile tekrar göz önüne gelmiştir.

40'lı yılların dönemin başlarında Avrupa'da harp koşullarının etkisi ile moda konusunda hemen hemen hiçbir yenilik göze çarpmazken 40'lı yılların sonlarına doğru bir hareketlilik görülmektedir (Üstün, 2011: 44). Abartılı tasarımlar, pililerden ve dantellerden vazgeçilmiş, tarzlar sadeleşmiş, sivil üniformaya geçiş süresini başlatmıştır. Hâkî renk moda olmuştur. Kadınlar askerde olan erkeklerine eski kazaklarını söküp, atkı eldiven çorap örerek tasarruf yapmışlardır. II. Dünya Savaşı'nda Fransa'nın işgali ile Avrupa'nın geri kalanı ve Amerika Fransız tasarımlarından uzak kalmış, Amerikan tarzı moda anlayışı ortaya çıkmıştır. Paris'in elit tasarımlarının aksine modern ve basit kıyafetlere odaklanmış, pratiklik anlayışı ile her ortama uygun kıyafetler yaratılmıştır (Atalay, 2018: 35).

Tablo 4.12'deki derginin 1940 Nisan sayısındaki görsel incelendiğinde, kızıl kahve rengine klasik pantolonun bel formunun bel hattında kemerli olduğu görülmektedir. Üzerindeki aynı renk ceket ve botları ile militarist tarzı çağrıştırmaktadır. Pantolonun belirgin ütü hattı modeli önceki yıllara ait görsellerden ayıran özellik olarak dikkat çekmektedir. 1941 Mayıs sayısına ait görselde de aynı pantolon formu bu kez beyaz renkte görülmektedir.

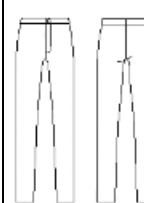
NİSAN 1940		MAYIS 1941	
			

Tablo 4.12. 1940-1941 Yıllarına Ait Pantolon Formları

II. Dünya Savaşı (1939- 45) ile erkeklerin görevlerini üstlenerek fabrikalarda çalışmak zorunda kalan kadınlar, işlevsellikleri gereği pantolon ve işçi tulumları giymek durumunda kaldığı için pantolonun kadınlar için daha popüler hale geldiği görülmektedir. Ancak savaş sonrası bu durumun aynı şekilde devam etmediği Cunningham'ın (2003: 33) “kadınların savaş sırasında kazandıkları haklar, erkekler geri döndükten sonra ellerinden alındı. Pantolon giyerek bacak şeklini belli etmek uygunsuz bulunuyordu” açıklamasıyla özellikle dar pantolonlara karşı duruş daha net anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, tarih tekerrürden ibarettir sözü bu dönemde moda için kullanılabilir. I. Dünya savaşında kadınların sert duruşu ve erkeksi çizgileri savaşın bitimiyle yumuşarken, kadınsı duruşun kendini göstereceği bu süreçte II. Dünya savaşının başlamış olmasının moda da dengeleri bozduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 4.13'deki 1942 Aralık sayısındaki kayak takımları ile görülen kadının siyah bacakları saran dar paçalı pantolon giydiği ve paça uçlarını botlarının içine sokarak, önceki yıllardaki kar giysileri ile benzer görünüm sergilediği görülmektedir.

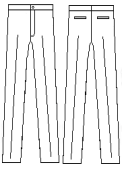
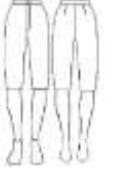
Derginin 1943 Ocak sayısındaki, ayak bileklerine kadar uzanan klasik pantolonun boyu önceki yıllara göre aynı kalmıştır ve ütü hattı bulunmaktadır. Bel hattındaki kemerin iki yanındaki serbest pililerle pantolona rahatlık sağlandığı görülmektedir. Ayrıca pantolonun haki rengi savaş döneminin bir yansıması olarak görülebilir. Ekim sayısındaki pantolon ise taba rengi üzerine siyah puantiyeli kumaşıyla dikkat çekmektedir. Pantolon geniş paça formunda ve ayak bileğine kadar uzanan boyda olup yan cepleri vardır. Bel hattından kemer ile bedene sabitlenmiştir.

ARALIK 1942		OCAK / EKİM 1943			
					

Tablo 4.13. 1943Yılına Ait Pantolon Formları

Tablo 4.13’deki iki ayrı yıla ait pantolon görsellerine göre pantolon formlarının, önceki yıllarda olduğu gibi kullanım alanına göre çeşitlilik gösterdiğini ve klasik, dar ve bol paça formlarının bu çeşitlilik içinde yer aldığını söylemek mümkündür.

Tablo 4.14’deki 1944 Nisan görselindeki pantolonun bel hattında kemerli, iki yanında serbest pilileri olan, klasik pantolonun boyu klasik boydadır ve ütü çizgileri belirgindir. Haziran görselindeki pantolon ise belde derin serbest pilileri ile bolluk verilmiş oldukça geniş paçalı klasik boyda bir pantolondur. Pantolon kumaşı çizgilerden oluşmuş soyut desenlidir. Pantolon sanatta demokrasi başlığı altında eskiz çizimi olarak sunulmuştur.

NİSAN/ HAZİRAN 1944				HAZİRAN/EKİM 1945			
							

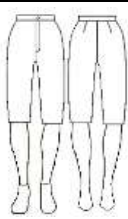
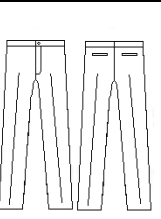
Tablo 4.14. 1944 Ve 1945 Yıllarına Ait Pantolon Formları

Derginin 1945 sayısındaki açık mavi renkte pantolon oldukça geniş paça formu ile diz altı hizasında boydadır. Üzerindeki bluzu ile yaz giysisi olduğu anlaşılan pantolonun boyu şimdiye kadar görülen pantolonlardan farklılık göstermekte ve günümüzde bermuda olarak adlandırılan pantolon formundadır. Ekim sayısında ise yine klasik forma sahip siyah pantolonun dönemin sıklıkla görülen formu olduğu söylenebilir. Fogg’un (2014: 283) “sivil giysiler savaş etkileri nedeniyle çoğunlukla askeri mavi, taba ve yeşil renklerden oluşmuştur. Bu dönemde yine kadınların külotlu çorap ihtiyacını ortadan kaldıran erkek pantolonu giymeleri ilk kez kabul edilebilir olmuştur” açıklaması da görselleri destekler niteliktedir.

Araştırma kapsamında yapılan incelemede Vogue dergisinin 1945 ile 1950 yılları arasındaki sayılarında kadın modasında genellikle elbise ve dış giysilere yer verdiği ve pantolonun çok az sayıda olduğu görülmüştür. Özellikle spor aktivitelerine yönelik giysilerin kadın modasında az sayıda yer aldığı gözlenmiştir. Bu durumun, 1939'dan 1945'e kadar süren küresel savaş nedeniyle erkek işlerini yürütmek zorunluluğu ile zor günler yaşayan kadınları daha şık ve güzel elbiselerle kötü günlerden uzaklaştırmak için moda sektörünün bir stratejisi olduğu düşünülmektedir.

XX. yüzyılda nostaljiyi çağrıştıran ilk tasarımlar, II. Dünya savaşı sonrası, Christian Dior tarafından gerçekleştirilmiştir. Chanel'in sportif tarzından hoşlanmayan Dior'un 1947 yılındaki ilk koleksiyonu, "The New Look"un tasarım çizgileri, XIX. yüzyıl modasından alınmıştır. II. Dünya Savaşı'nın getirdiği yıkım ve savaş boyunca, askere alınan erkeklerin işlerinde çalışmak zorunda kalan Batılı kadınların erkeksi giyim tarzından sonra, Dior'un koleksiyonunda, dişilik ön plana çıkarılmıştır, göğüs ve ince beli vurgulayan elastik korse ve tarlatanların geri dönüşüyle kadınsı tasarımlar ortaya konmuştur (Alpat, 2011: 17).

Tablo 4.15'deki Ocak 1946 sayısındaki görselin boyu diz altında biten, dar paçalı yeşil pantolon formunda olduğu görülmektedir. Pantolonun bel hattında ve kemerli olduğu düşünülmektedir. Aynı yılın Aralık görselinde ütü çizgileri net şekilde göze çarpan klasik pantolon formu ve ceketıyla maskülen bir görünümde dir.

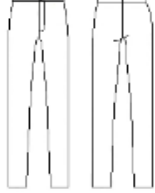
OCAK/ARALIK 1946				OCAK 1947	
					

Tablo 4.15. 1946 Ve 1947 Yıllarına Ait Pantolon Formları

1947 Ocak sayısındaki görselde ise üzerindeki panço benzeri üstlüğüyle bol paçalı pantolonun paça uçları katlanarak botun içine sokulmuş şekilde kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 4.16'daki 1948 Ocak görselinin kayak giysisi olarak açık renkli tulum giymiş olduğu görülmektedir. 1948 yılında St. Moritz'de düzenlenen 30 Ocak'tan 8

Şubat'a kadar süren kış olimpiyatları nedeniyle kayak giysilerine dergide özel yer verilmiştir. Ağustos 1949 yılı görselinde klasik denim pantolon formu görülmektedir. Bu yıl ilk defa kadın modasında görülen denim pantolon değişim süreci açısından önemli görülmekte ve modanın tarihi süreciyle ilgili çalışmalarda yer almaktadır.

OCAK 1948		AĞUSTOS 1949	
			

Tablo 4.16. 1948 Ve 1949 Yıllarına Ait Pantolon Formları

Savaş sonrası dönemini moda yönünden tarihin diğer dönemlerinden farklı kılan yönü müzik, medya ve giyim tarzları arasındaki bağıdır. 1950'lerde Hollywood yapımı bir grup film ergen kimliğine daha sonra milyonlarca gencin taklit etmeye çalışacağı yeni bir anlayış getirir. Bu filmlerde aktörler blucin, siyah deri ceket ve tişörtten oluşan giysiler giyerler “işçi sınıfı isyan miti” şeklinde adlandırılan bu tarzlar gençlerin kimlik bunalımlarının doğrudan ifadesi olmuştur. Asi Gençlik filminde James Dean, Rıhtımlar Üzerinde filminde Marlon Brando v.b. (Pektaş, 2008: 5).

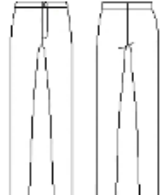
4.6 1950- 1959 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon

Bu yıllarda kırklı yıllarda yaşanan yıkımın ve yeniden inşanın ardından dünya belli bir istikrara kavuşmuş görünüyordu. 1950'lerden başlayarak tüm gezegen birbirine taban tabana zıt iki kampa bölünmüştür. Batı da daha büyük, daha kaliteli, daha göz kamaştırıcı tüketim mallarıyla piyasayı kaplayan ve yoluna çıkabilecek her türlü engeli ezip geçmeye hazır, süratle gelişen kapitalizm hüküm sürüyordu. Doğudan ise komünizm Stalin döneminde ortalığı kasıp kavuruyordu (Pektaş, 2008: 5). 1950'de kadının meslek sahibi olarak statü kazanabileceği imajı ertelenerek, doğrudan prestijli kadının bedeni ve güzelliği üzerine odaklanılmıştır. Böylece 1950'lerin ve 1960'ların kadını, cemiyet haberleri" başlığı altında balo, çay, defilelere katılması ve şık güzel kıyafetler giymesi vesilesiyle kendine bir yer edinebilir duruma gelmiştir. O yılların modellerinin çeşitliliğini yansıtan elbiselerin hepsinde ince beller vurgulanarak kadınsı hatlar ön planda tutulmuştur (Kumaş, 2018: 246).

1950’lerde Amerikan kültürü dünyaya egemen olmuştur. Amerika’lı sinema yıldızları ve pop şarkıcılarının giysileri, 1950’lerin kadınsı çizgilerini taşır. Dior’un etkisiyle biçimlenen bu moda 2000li yılların başında, nostalji eğilimini tekrar gündeme getirmiştir (Alpat, 2011: 17).

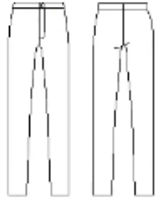
Araştırma kapsamında incelenen Vogue dergisinin 1950’li yıllara ait sayılarında yok denecek kadar az pantolonlu kadın görseline rastlanmıştır. Genellikle elbise ve etek ceket takımlardan oluşan yeni giyim tarzlarının ve aksesuarlarının üzerine odaklanılan 1950’li yıllarda, kadın modasında pantolonun yerinin olmadığı anlamını taşımaktadır. Derginin 1951 Eylül sayısındaki “*Zarafet, güzelliğin özel bir türüdür; Bazen modadaki yeni bir çizgi, zarafet açısından dikkate değer değildir ve vurgusunu dramaya, gençliğe, orijinalliğe, neşeye veya gösterişe verir*” açıklaması dönemin kadın modasındaki bu eğilimi açıklar niteliktedir.

Tablo 4.17’deki Vogue dergisinin 1950 Mart sayısının kapak görselini elinde şemsiyesi ile pantolon giymiş bir kadın oluşturmaya rağmen, dergi içeriğinde etek ceketten oluşan şık takımlar, naylonun kullanıldığı giysilerin güzelliği, içinde pantolon olmayan giyim tavsiyeleri yer almaktadır. 1951 Eylül sayısında da içinde pantolon olmadığı günlük dış ve üst giysi koleksiyonlarına ve yılın yeni silüetlerine yer verilmiş olup sadece bir pantolonlu görsele rastlanmıştır. İki yıla ait görsellerdeki pantolonların aynı şekilde siyah/koyu renkli dar paçalı klasik pantolon formuna sahip oldukları görülmektedir.

MART 1950		EYLÜL 1951	
			

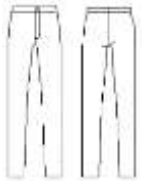
Tablo 4.17. 1950 Ve 1951 Yıllarına Ait Pantolon Formları

Tablo 4.18’deki biri günlük ve spor, diğeri daha resmi tarzda olan farklı iki yıla ait görselde, klasik ve dar formuyla aynı özelliklerde pantolonun görülmesi dikkat çekicidir. Derginin Ağustos 1953 sayısındaki “Blazer’ların Yeni Gücü” başlığı ile sunulan ceket ve pantolonlu kadın görseli 50’li yıllarda modanın sunduğu kadınsı ve şık giyim tarzlarına tamamen zıt bir görünümüdür.

KASIM 1952		AĞUSTOS 1953	
			

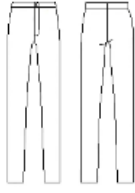
Tablo 4.18. 1952 Ve 1953 Yıllarına Ait Pantolon Formları

Derginin 1955 Mayıs sayısının içeriğinde genel olarak giysilerin montajı/eşleştirilmesine yönelik bilgi ve görsellere yer verilmiş ve sadece alışveriş tarzı köşesinde Tablo 4.19'teki pantolonlu görsele rastlanmıştır. 1955 Ağustos sayısının kapağında pantolon ve ceket giymiş iki kadın görseli olmasına rağmen, dergi içeriğinde gençlere yönelik üst giysilere ve kolej modasına odaklanıldığı görülmüştür. Gençler için bile pantolona yer verilmemiş olması dikkat çekici bulunmakta ve bu dönemde hangi yaş grubunda olursa olsun kadın modasında pantolonun yeri olmadığını düşündürmektedir. Ancak, iki yıla ait görselde de önceki yıllar gibi aynı dar paçalı klasik pantolon formunun devam ettiği görülmektedir. Bu görüntüler de moda eğilimleri içinde yer almadığı için pantolon formunun bu yıllarda değişmeden kaldığını açıklamaktadır.

MAYIS 1954		AĞUSTOS 1955	
			

Tablo 4.19. 1954 Ve 1955 Yıllarına Ait Pantolon Formları

Tablo 4.20.'deki iki yılda da 50'lili yılların özelliği sayılabilecek durumun değişmediği görülmektedir. Derginin 1956 yılının tüm sayıları lüks ve şık kadın giyimine yer vermiştir. Sadece Mayıs ve Ağustos sayılarındaki spor köşelerinde pantolonlu birer kadın görseline rastlanmıştır. İki görseldeki kadının da aynı özelliklere sahip; bel hattında, dar paçalı ve ayak bileği uzunluğunda, siyah klasik pantolon giydikleri görülmektedir.

MAYIS /AĞUSTOS 1956				NİSAN 1957	
					

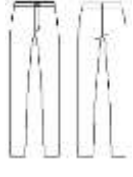
Tablo 4.20. 1956 Ve 1957 Yıllarına Ait Pantolon Formları

Derginin 1957 yılı tüm sayılarında da pantolonlu görsellere yer verilmediği, sadece Nisan sayısının alışveriş köşesinde pantolonlu kadın görselinin bulunduğu görülmüştür. Pantolon, açık renkte, bel hattında kemeri ve klasik pantolon yan cepleri ile paşaya doğru daralan havuç kesim özelliğine sahiptir.

Bu yılın tüm sayılarında genellikle elbise ve etek ceketlerden oluşan şık kadın imajı vurgulanmıştır. Ocak sayısında Chanel’e atfen “Küçük siyah elbisede mavi ve sarı” (The Little Black Dress in Blue and Yellow) başlığı altında elbise modelleri sunulmuştur. Ağustos ve Eylül sayılarında ise “geç saatlerin rengi siyah” ve “kahverenginin yaygınlığı” gibi başlıklarla renk bilgileri verilmiştir. Bu durum, pantolonun 1956 -57 yıllarında da kadın modası içinde yer almadığı, günlük kullanımda kalarak aynı formunu koruduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.21’te görüldüğü gibi 1958 yılının sayılarında da pantolon görsellerine rastlanmamış, gündüz ve gece giyim tarzlarına yönelik; şömizye ceketler, trapez elbiselerin popülerliği, yeni formlar ve gençler için giysi renkleri (Roseberry) gibi kadınsı şıklığı ön plana çıkaran görseller sunulmuştur. Bu yılın sadece Kasım sayısının alışveriş köşesinde pantolonlu bir görsele yer verilmiştir.

1959 yılında da aynı durum gözlenmiştir. Dergi sayılarında özellikle yeni kollar, yeni tunikler, pamuklu yeni görünüm gibi başlıkların görsellerine yer verilmiş ve sadece Nisan Mayıs ve Kasım sayılarının “alışveriş tarzı” sayfalarında birer pantolonlu kadın görseline rastlanmıştır. İki yıla ait üç görselde de pantolonların düz renkte, ayak bileği uzunluğunda, dar paçalı ve bel hattında kemerli forma sahip olmaları, kadın modasında pantolona yönelik belirtilen görüşleri doğrular niteliktedir.

KASIM 1958		NİSAN/MAYIS/KASIM 1959			
					

Tablo 4.21. 1958ve 1959 Yıllarına Ait Pantolon Formları

4.7 1960- 1969 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon

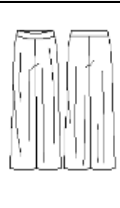
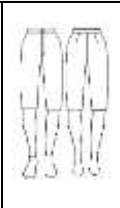
1960’lardan itibaren moda, sanat eserlerinin sergilendiği müzelerde, yerini almıştır. Vücudunuzda giymeyi seçtiğiniz şey sanattır; çünkü sanat, kendinizi ifade ettiğiniz şeydir. Moda bir çerçevede gösterilemese de sanatın yaptığı gibi dönemler hakkında birçok şeyi anlatabilmektedir (Atalay, 2018: 7). 1960’lı yıllar moda tarihinde günümüzde hala benimsenen değerleriyle araştırılması gereken önemli bir geçiş dönemidir. 1960’lara kadar görülen klasik giyim anlayışında formlar, modeller, stil, kullanılan malzeme ve aksesuarlar açısından önemli değişiklikler yaşanmıştır. Bugünün modasını şekillendiren nedenler sorgulandığında günümüzde tercih edilen giysi form, model ve stillerin temelinin genellikle bu yıllara uzanmaktadır (Yetmen, 2011: 1).

1960’ların moda tasarımında “Modernizm” ve Hippi yaşam biçiminin gündeme getirdiği, özellikle Asya kıtasının yerel ve geleneksel giyim tarzlarından çizgiler taşıyan “Etnik tasarımlar” olmak üzere iki temel eğilim görülür. Buna karşın, güncel modanın ana çizgilerinin dışında ürünler veren İngiliz modacı Laura Ashley, Kraliçe Victoria dönemindeki kadınsı silüet ve çiçek baskılı desenleriyle, moda tasarımına yeni bir bakış getirmiştir. Bu bakışla, Laura Ashley’in tasarımlarının “nostaljik” olduğu ileri sürülebilir (Alpat,2011 :17). 1960’larda ve 1970’lerde kadının özgürleşmesi, iş ortamına girmesi ve erkek unsurlarından etkilenmesi sonucu giyilen pantolon kullanımı daha yaygınlaşmaya başlamıştır. Tasarımcı Yves Saint Lauren bu tarzın öncüsü olmuştur. Ayrıca, Hippi hareketinin (Çiçek Çocuklar) doğuşu bu yıllarda olmuştur (Atalay, 2018: 38). Gençlik 1960’lı yılların başlarında moda endüstrisi tarafından önerilen giysileri reddetmiş ve kendi giyim tarzlarını yaratmıştır. Genç kitle daha sonra Dünya’nın her yerinde çok büyük ilgiyle takip edilecek olan İngiltere’nin Rock, A.B.D’ nin Hippi, Punk, Disko dansı tarzlarını belirlemişlerdir. Benzer şekilde

gençliğin etkisi müzik, televizyon ve sinema alanlarında da hissedilmiştir (Yetmen, 2011: 5).

1960'lı yıllara geçildiğinde savaş bitmiş ve moda tekrar önem kazanmaya başlamıştır. Gelişen teknoloji ile moda dergileri artmaya başlayarak modaya ulaşım kolaylaşmıştır. Kadınların iş hayatına atılımından kaynaklı özgürleşme serüveni hızlanmıştır. Bütün bu sebeplerden dolayı 1960'lı yıllar dahil olmak üzere çalışma materyalimizi oluşturan Vogue dergisinde ulaşılan pantolon görsel sayıları da artmıştır. 1960- 2000 yılları arasında ulaşılan pantolon görselleri yıllık 4 görsel olarak sınırlandırılarak yorumlanmıştır.

Tablo 4.22'deki derginin 1960 yılı sayılarında ulaşılan dört pantolonlu görsel olduğu görülmektedir. Bu durum 50'li yılların kadın modasındaki pantolonun durağan halini yansıtmakla birlikte, özellikle genç giysileri arasında biraz daha görünür olmaya başladığını düşündürmektedir. Şubat sayısındaki dar ve ayak bileği uzunluğundaki ekose kumaştan pantolonun yanı sıra aynı dar paça formunda ancak boyu diz üstünde şort görünümlü kısa pantolonun da olduğu görülmektedir. İki pantolon da bel hattında ve kemerlidir.

1960							
ŞUBAT		EKİM				AĞUSTOS	
							

Tablo 4.22. 1960 Yılına Ait Pantolon Formları

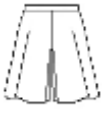
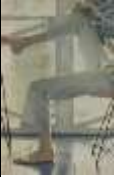
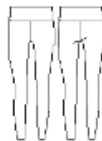
Ekim sayısındaki görsel incelendiğinde, bol paça formunda, klasik boyda küçük ekose desenli kumaş pantolon olduğu görülmektedir. Şubat görselinde olduğu gibi Ekim ayındaki ikinci görselin de diz hizasında boyuyla kapri tarzında kısa pantolon olduğu ve geniş paça formuyla farklılık gösterdiğini söylemek mümkündür. Bel hattında kemeri olup, kumaşı ise koyu rengin tonları ile oluşturulmuş ekose desenlidir.

Derginin 1960 Ağustos sayısında “genç modanın doğalları” başlığıyla sunulan görseller arasında yer alan pantolonlu genç kadının duruşundan pantolon paçaları tam

olarak görülmese de bel hattında klasik pantolon formunda olduğu düşünülmektedir. Pantolonun fitilli kadife kumaşı açık renktedir.

1960 yılı modası incelenirken en önemli detaylardan birinin o dönem ortaya çıkan pop art sanatı olduğu dikkate alınmalıdır. Güncel nesneleri sanatsal yapıya dönüştüren bu akımın 60'lı yıllarda doğarak gençlerin etkisiyle kısa süre de yayılmaya başlamış olmasının, modanın da genç giyimine yönelmesine yol açtığı söylenebilir. Yapıcı'ya (2005: 3) göre; gençlik hareketleri dünya üzerinde yeni bir sayfanın açılmasına neden olmuş, yaşam tarzından müziğe, sanata ve modaya kadar her şey gençliğin beğeni ve istekleri doğrultusunda gelişip değişmeye başlamıştır. Ayrıca bilimsel ve teknolojik çalışmalar endüstrinin de desteği ile gelişmiş, yeni buluşlar insan hayatının pek çok alanında alım gücünü kolaylaştırıcı ve konforlu tüketim nesnelerinin üretilmesini sağlamıştı. Bu yeni nesneler kısa bir zaman dilimi içinde özellikle genç kitleler tarafından benimsenmiş, yaşamın vazgeçilmezleri arasında yer almayı başarmıştır.

Tablo 4.23'deki diz boyundaki pantolon etek çizimi 1961 yılının Nisan sayısında yer almaktadır. Bu yıla kadar hiç görülmeyen etek görünümlü formunu oldukça geniş paçaları oluşturmaktadır. Bel hattına kemerle oturtulmuş olan pantolon eteğin üç düğme ile ön yırtmacının kapaması sağlanmıştır.

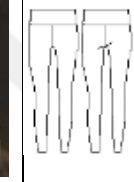
1961							
NİSAN		HAZİRAN				EYLÜL	
							

Tablo 4.23. 1961 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin 1961 Haziran sayısındaki iki pantolon görselinin de renkleri dışında aynı özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Pantolon bellerindeki dönemsel özellik dikkate alınarak; bel hattında kemerli olduğu düşünülen pantolonlar, bol paça formunda ve klasik pantolon boyuna sahiptir. Kumaşları ise desensizdir. Eylül sayısını görselinde ise pantolonun vücudu sıkı saran formu ile tayt görünümünde olduğu ve diğer görsellerden farklılaştığı görülmektedir.

Tablo 4.23'deki görsellere göre 1961 yılında gençlere yönelik sunulan pantolonların paça formlarının çeşitlilik gösterdiği ve ilk kez pantolon eteğin dergide yer aldığı söylenebilir. Bu da 1960'larda değişmeye başlayan dünya görüşlerinden en çok etkilenen alanlardan birinin moda olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.24'deki derginin 1962 yılı sayılarındaki görsellerde pantolon formlarının önceki yılda olduğu gibi çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Şubat sayısındaki çizim görseldeki desensiz pantolon ayak bileği uzunluğunda ve dar paça formunda bir pantolondur. Pantolonlarda ilk kez karşılaşılan ütü hattının nervür dikişi ile belirgin hale getirilmiş olması önemli özelliğidir. Bu çiziminin Temmuz sayısında giyilmiş pantolon olarak sunulması, modanın uygulanmasında ve yayılmasında derginin etkili olduğunu göstermektedir. Beyaz kumaş pantolonun bel, boy, dar paça formu ve paça ütü hatlarındaki nervür dikişleriyle aynı olduğu görülmektedir.

1962							
ŞUBAT		HAZİRAN		TEMMUZ		AĞUSTOS	
							

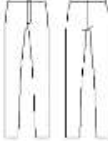
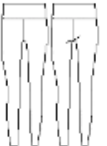
Tablo 4.24. 1962 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin 1962 Haziran sayısında ise canlı turuncu renkte, bol paçalı pantolon adeta eskinin çizgisinden dışarı çıkmak için hazırlandığı izlenimi vermektedir. Belinde geniş bir kemer kullanılmış olması bel hattında bir pantolon olduğunu göstermektedir. Ağustos sayısı görselinin dar paçalı vücudu saran formu ve kahve tonlarında parlak desenli kumaşı ile pantolon çeşitliliğini artırdığı söylenebilir.

Tablo 4.25'deki 1963 Mayıs sayısındaki görsel incelendiğinde, kapri boyda pantolon parlak rengi ile dikkat çekmektedir. Pembe pantolon dar paçalı, diz bilek arası boyda klasik bir model iken bel formu net görülememekle birlikte tam bel hattında ve kemerli olduğu düşünülmektedir.

Derginin 1963 Temmuz sayısındaki dar paçaları ile bacakları saran beyaz pantolonun yüzeyi boyutlu farklı bir kumaş yapısı dikkat çekmektedir. Kasım sayısındaki pantolon da aynı özelliklere sahip olmakla birlikte, kumaşı gümüş- metalik

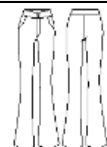
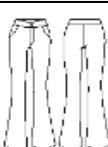
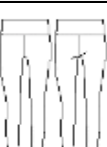
renkte ve parlak görünümüyle ilgi çekicidir. Ekim sayısında ise dönemin vazgeçilmezi klasik pantolon uzun bir ceketin altında saklanmıştır.

1963							
MAYIS		TEMMUZ		EKİM		KASIM	
							

Tablo 4.25. 1963 Yılına Ait Pantolon Formları

Onur'un (2004: 56), bu dönemde Paco Rabanne'nin metal plastik elbiseler üreterek bir ilke imza atmış olması ve giyim sanayiindeki devrim niteliğindeki gelişmelere dikkat çekerek kadınlar ve erkeklerin aynı mağazalardan alışveriş yapıp spor kıyafetlerini ve blue jeanlerini almaya başladıklarını belirtmesi de Tablo 4.25'deki pantolon özelliklerine işaret etmektedir.

Tablo 4.26'da 1964 yılı dergi sayılarında yer alan pantolonların çeşitliliği görülmektedir. Ocak sayısındaki kat kat fırfırlarıyla oldukça hareketli görüntü veren pantolonun dizden sonra açılan paçaları İspanyol paça formuna sahip olup pantolonun boyu ayakları kapatacak kadar uzundur. Bel hattında olan pantolonun iri bir fiyonkla görseiliğinin artırıldığı ve küçük desenli kumaşıyla emprime baskılı olduğu görülmektedir. Bu dönemde emprime baskı kumaşlar oldukça fazla kullanılmıştır.

1964							
OCAK		MART		HAZİRAN		AĞUSTOS	
							

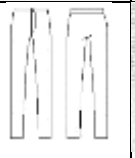
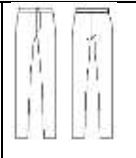
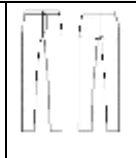
Tablo 4.26. 1964 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin 1964 Mart sayısındaki beyaz pantolonun önceki yıl görülen dar paçalı klasik pantolon formunda olduğu ve ütü çizgisinin nervür dikişiyile keskinleştirildiği gözlenebilmektedir. Haziran sayısındaki pantolon ise İspanyol paçalı formu ve parlak kumaşının taba rengiyle ince bir silüet oluşturmuştur. Göbek hattında geniş kemerle

sabitlenmiş olan pantolonun diz hattından sonra birden genişleyen paçalarının boyu ayakları açıkta bırakacak uzunluktadır. Ağustos sayısındaki sarı siyah çizgili oldukça dar ve çizme içine sokularak giyilmiş olan pantolonun günümüz taytlarının ilk örnekleri olduğunu söylemek mümkündür.

Farklı kültür ve tarzların bir arada harmanlandığı bu dönem inançların, sosyal hareketliliğin ve savaş bitiminin bir yansıması olarak değerlendirildiğinde, Tablo 4.26'daki görsellerin sınırsız stillerin ortaya çıkmasının kaçınılmaz olduğunu ortaya koyduğu söylenebilir. Bunun da savaştan çıkıp 50'lerde asi ve özgür ruhun baş kaldırmasıyla başlayıp 60'larda eğlenceli özgür stile dönüşmesinin en etkili bir tarz olduğu da açıktır.

Tablo 4.27'deki derginin 1965 yılındaki dört farklı sayısına ait görsellerde dar paça formu ile bacağı saran klasik pantolonların ortak pantolon formu olduğu görülmektedir. Ayak bileğinin üzerinde boyda ve beyaz, siyah, sarı gibi farklı renklerde olan pantolonların en dikkat çekici olanı deri görünümlü kumaş kullanılmış olan ağustos ayına ait pantolondur. Aralık sayısının pantolonunun sarı rengi ve üzerindeki bluzun çok renkli görüntüsü pop art sanat akımının renklerini çağrıştırmaktadır.

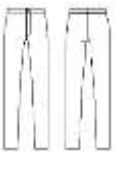
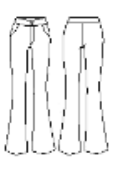
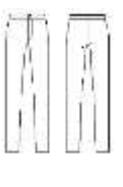
1965							
ŞUBAT		NİSAN		AĞUSTOS		ARALIK	
							

Tablo 4.27. 1965 Yılına Ait Pantolon Formları

Tablo 4.28'deki 1966 yılına ait pantolon görselleri form olarak birbirine benzemekle birlikte küçük detaylarda oluşturulmuş model özellikleri farklılık göstermektedirler. Ocak ve Nisan sayısındaki dar paçalı klasik pantolonlar ile bu formun moda serüveninde bir süre daha hakimiyetini koruduğu anlaşılmaktadır. Boyu ayak bileğinde olan bu pantolonlarda bel hattının tam yerinde olduğu ve beyaz ve düz renk kumaşlardan üretildiklerini söylemek mümkündür.

Derginin 1966 Ağustos sayısı incelendiğinde, İspanyol paça formu görünümünde farklı bir pantolon tasarımı göze çarpmaktadır. Diz altına kadar dar olan pantolon paçasının ucuna takılmış olan volan parçası ile hacim ve döküm

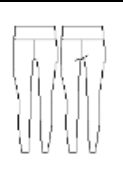
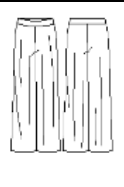
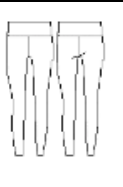
kazandırılmış paçanın boyu ayak bileğine kadar uzunluktadır. Pantolon kumaşı siyah zemin üzerine beyaz çizgilerle kareler oluşturulmuş desen özelliğine sahiptir.

1966							
OCAK		NİSAN		AĞUSTOS		KASIM	
							

Tablo 4.28. 1966 Yılına Ait Pantolon Formları

1966 Kasım sayısındaki görselde ise dar paça formundaki beyaz ve pembe klasik iki pantolon görülmektedir. Pantolonların ütü çizgileri önceki yıldaki pantolonlarda da görülen nervür dikişi ile belirginleştirilmiş ve paçanın ucunda küçük yırtmaç oluşturulmuştur. Görsellerde ayrıca, pantolonun spor ayakkabının koncunun içine sokularak veya serbest bırakılarak kullanılabileceğine dikkat çekilmiştir. Bu pantolonlarda esneyen (jarse) kumaşlar kullanıldığı düşünülmektedir.

Tablo 4.29’da görülen 1967 yılına ait pantolonların, boy, paça ve renkleriyle çeşitlilik gösterdikleri, dar paça formunun ise gündemde kalmaya devam ettiği görülmektedir. Derginin Ocak ve Kasım sayısındaki siyah tayt görünümlü pantolonlarda ütü çizgisinin nervür dikişiyle belirginleştirildiği ve elastikiyet özelliği olan esnek kumaştan üretildikleri anlaşılmaktadır. Görsellerde uzun çizme ve bot içine sokularak bu pantolon formlarının kullanım özelliğine de dikkat çekilmiştir. Bel hatlarının tam yerinde ve esneyecek şekilde lastikli olduğu düşünülmektedir.

1967							
OCAK		NİSAN		TEMMUZ		KASIM	
							

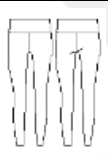
Tablo 4.29. 1967 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Nisan ve Temmuz sayılarındaki pantolon görselleri birbirinden çok farklı özellikleriyle çeşitlilik sergilemektedir. Nisan sayısındaki pantolonun bel

hattındaki serbest pililerle sağlanan çok geniş paçalarının uçları toplanarak şalvar görünümü verilmiştir. Belinin kalın lastikle toplandığı üzerindeki büzgülerden anlaşılmaktadır.

1967 Temmuz sayısında ise 1916 yılında (Tablo 4.4) görülen diz altında ince bant ile toplanmış pantolon formunun tekrarlandığı görülmektedir. Dar paça formundaki bu pantolonun kumaşı hardal rengindedir.

Tablo 4.30'teki 1968 yılı pantolon görsellerinde önceki yıllardaki dar ve klasik pantolon formunun yanı sıra sanatsal etkilerle tasarlanmış pantolon tunik takım da görülmektedir. Derginin Ocak sayısı görselinde esnek kumaştan, tayt görünümlü, düz dar paça pantolon formunun bu yıl da görünürlüğünün devam ettiği anlaşılmaktadır.

1968							
OCAK		NİSAN		AĞUSTOS		ARALIK	
							

Tablo 4.30. 1968Yılına Ait Pantolon Formları

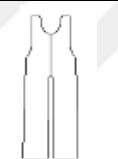
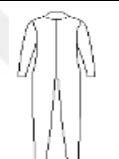
Nisan sayısında ise dar paçalı klasik pantolonun bu yıl da kadınlar tarafından kullanılmaya devam ettiği görülmektedir. Pantolonun rengi beyazdır ve önceki örnekleri dikkate alınarak boyunun ayak bileği hizasında olduğu düşünülmektedir. Ağustos sayısındaki bel hattında kemerle toplanan klasik pantolonun ütü çizgileri olduğu görülmektedir. Hardal rengi pantolon duble paçalıdır.

Derginin 1968 Aralık sayısındaki beyaz pantolon görseli oldukça bol paça formu ve yanlarındaki siyah şeritlerle dikkat çekmektedir. Üzerine giyilen aynı şeritlerle tasarlanmış tuniği ile bütünlük oluşturan pantolon klasik boydadır ve dönemin modern sanat akımlarından esinlenmiştir. Pantolon, moda ve soyut sanat arasındaki olağanüstü iş birliğinin öncüsü olan, Yves Saint Laurent'ın soyut resmin öncüsü Piet Mondrian'ın eserini yansıttığı mondrian elbisesinin (Koç ve Ok, 2023: 12) farklı versiyonu olarak düşünülmektedir.

Tablo 4.31'teki 1969 yılına ait görsellerin hepsinin birbirinden farklı formlarda pantolon oldukları görülmektedir. Derginin Ocak sayısındaki pantolonun kalçadan

Giysilerin kişileri nitelendirmesi çoğu zaman ortak kabullenişler olmakla birlikte, kimi zaman toplumun geneli tarafından biçilmiş roller ile uyuşmayabilmektedir (Koca ve Öz, 2020:303). Kadınlar tarafından pantolon kullanımının yaygınlaşması da bunun bir örneği olarak görülebilir. Dünyada cinsel özgürlük sloganlarının atıldığı 1970'li yıllar daha özgür ve umursamaz giyim tarzlarının ortaya çıkmasına da ortam sağlamıştır. Bu yıllar mini etek modasının tüm dünyayla birlikte Türkiye sokaklarında da görülmeye başlandığı yıllar olmuş ve her kesimden kadın tarafından benimsenmiştir (Üstün, 2011: 47).

Tablo 4.32'deki 1970 yılına ait görsellerde tulum ve İspanyol paça formundaki pantolonlar dikkat çekmektedir. Derginin 1970 Ocak sayısındaki beyaz zemin üzerine iri kahverengi çiçekleri olan pantolonun paçaları dizden sonra oldukça geniş şekilde açılarak ve ayak üzerine degecek şekilde uzanmaktadır. Üzerindeki aynı kumaştan askılı bluzu ile tek parça tulum görüntüsü vermektedir.

1970							
OCAK		NİSAN		EYLÜL		KASIM	
							

Tablo 4.32. 1970 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Nisan ve Kasım sayılarında ise saran üst bedenleri ile bütünleşmiş bol paçaların oluşturduğu aynı forma sahip iki tulumun kumaş renkleriyle farklılık gösterdikleri görülmektedir. Kahve, siyah ve beyaz geometrik desenli kumaşı ile Nisan görselinin polyester çağı olarak adlandırılan 70'lerin çok renkli kumaşlarının güzel bir örneği olduğu söylenebilir. Siyah polyester kumaştan yapılmış kasım görselindeki bol paçalı tulumun bedenindeki mavi, kırmızı, pembe ve yeşil renkli geometrik tasarım da bu çağın adına yakışır görüntü sergilemektedir.

1970 Eylül sayısı incelendiğinde, ayak üzerini kapatacak uzunlukta olan İspanyol paça formunun kalça hattından sonra yumuşak bir geçişle genişlediği görülmektedir. Bel hattında kemerli olan pantolonun iki yanlarında dikey olarak yerleştirilmiş cep kapakları pantolona düğme ile tutturulmuştur. Pantolonun kumaşı desensizdir.

Aynı yıla ait dört pantolondan üçünün polyester kumaştan tercih edilmesi, polyesterin dönem modasında ve pantolonlarda yaygın kullanım alanı bulduğu olarak yorumlanabilir.

Tablo 4.33’de görülen derginin 1971 Ocak sayısındaki beyaz pantolon, geniş paçalı ayak üzerini kapatacak klasik boyda, bol bir formdadır. Ağustos sayısındaki pantolon da aynı forma sahip olmakla birlikte siyah çizgili kumaşı ile farklıdır. Nisan sayısındaki beyaz pantolonun ise kalça hattından sonra yumuşak bir geçişle genişleyen İspanyol paça formu ile önceki yıldan devam eden bir pantolon modeli olarak karşımıza çıkmıştır. Üç pantolonun da ütü çizgileri vardır ve bellerinin de kemerle sabitlendiği düşünülmektedir. Derginin 1971 Kasım sayısındaki bol paça formu ile klasik pantolonun kumaşı denimdir ve ütü çizgilerinin olmaması pantolona spor görünüm sağlamıştır.

1971							
OCAK		NİSAN		AĞUSTOS		KASIM	
							

Tablo 4.33. 1971 Yılına Ait Pantolon Formları

Tablo 4.34’deki görsellerde 1972 yılına ait pantolonların üçünün klasik pantolon modeline sahi ütü çizgisi olan pantolonlar oldukları birinin ise bol paçalı olduğu görülmektedir. Mart ve Ağustos sayısındaki pantolonların bel hattından kemerli aynı klasik pantolon formunda olduğu Kasım görselinin ise pilileri ile farklılık gösterdiği açıktır. Derginin Mayıs sayısındaki oldukça bol pantolonun beli lastikle büzülerek toplanmıştır. Pantolonun kumaşı verev çizgili polyesterdir.

1972							
MART		MAYIS		AĞUSTOS		KASIM	
							

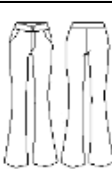
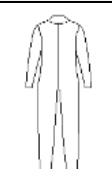
Tablo 4.34. 1972 Yılına Ait Pantolon Formları

Tablo 4.35'deki derginin 1973 Mart sayısı incelendiğinde, dar paça formunda bel hattında kemerli klasik pantolon formu görülmektedir. Derginin Ağustos, Eylül ve Kasım sayılarındaki pantolonlar bel hattında kemerle sabitlenmiş klasik pantolon formundadır. Pantolonların siyah, hardal ve gri renkleri farklılıklarıdır.

1973							
MART		AĞUSTOS		EYLÜL		KASIM	
							

Tablo 4.35. 1973 Yılına Ait Pantolon Formları

Tablo 4.36'da görülen 1974 yılı pantolon görselleri formları ile çeşitlilik göstermektedir. Ocak ve Haziran sayılarındaki siyah ve beyaz pantolon aynı forma sahip düz klasik pantolonlardır. Dönem pantolonları dikkate alınarak bel hatlarının kemerle sabitlendiği düşünülmektedir.

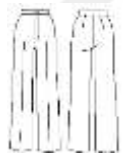
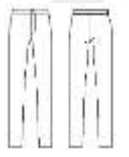
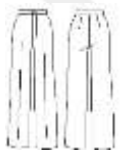
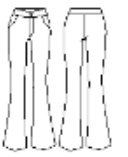
1974							
OCAK		MART		HAZİRAN		TEMMUZ	
							

Tablo 4.36. 1974 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Mart sayısı görselinde yer alan ekru renkli iki pantolonun İspanyol paça formunda oldukları, bel hatlarında kemerle sabitlendikleri ve ayakları kapatacak uzunlukta oldukları görülmektedir. Haziran sayısında ise bol paça formu ile beyaz tulum yer almaktadır. Tulumun paçaları yere kadar uzanan boyda olup, kendi kumaşından kuşakla bel hattı belirginleşmiştir.

70'li yıllar her şeyin abartılı olduğu, gösterişin ve şıklığın bir arada olduğu dönemdir. Aynı zamanda kadınlara geç gelen pantolonun yerini tam anlamıyla bulduğu yıllar olarak da adlandırılabilir. İki faktör bir araya gelince uyarılma ile gösteriş kadın pantolonlarında daha çok bir geçiş olarak döneme yansımaktadır.

Tablo 4.37'deki 1975 yılının Ocak ve Eylül sayısındaki taba ve ekru renkteki kumaş pantolonların bel hattında, klasik pantolona göre paçaları daha geniş formda oldukları, kısaca önceki dönemlerin tekrarlanan bir modeli olduğu görülmektedir. Taba rengi pantolonda ütü çizgisi yokken ekru pantolonun ütü çizgileri vardır. İki pantolonun da boyu ayakların üzerine kadar uzundur.

1975							
OCAK		MAYIS		EYLÜL		ARALIK	
							

Tablo 4.37. 1975 Yılına Ait Pantolon Formları

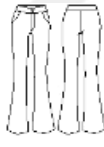
Derginin Aralık sayısındaki görsel sarı rengi ve ispanyol paça formu ile dönemin canlı ve özgür çizgilerini yansıtmaktadır. Dönemin popüler formu haline gelen İspanyol paça pantolonlar hem klasik hem de spor pantolonlara ince uzun silüet görünümü kazandırmıştır.

Bu dönem modasının, geniş renk paleti, çizgileri ve desenleriyle 1960'lı yılların sonlarında ortaya çıkan hippie tarzından ilham aldığını ve sanatın renkleri ile harmanlayarak o eğlenceli ve özgür ruhu devam ettirdiğini söylemek mümkündür. Yves Saint Lauren'in ilk kez erkek takımları giydirilmiş kadınları podyumlara çıkarması, Bill Gibb, Kansai Yamamoto gibi tasarımcıların ve Gucci, Chloe gibi ünlü

markaların zengin renk ve desenleriyle oluşturdıkları ilgici çekici koleksiyonları bu söylemi destekler niteliktedir.

Ayrıca denim pantolonların da kadın ve erkekler arasında yaygınlaşmaya başladığı dönem olma özelliği de göz ardı edilmeyecek bir konudur. Derginin Mayıs sayısındaki dar paça formu ile denim pantolon da bunun göstergesi olarak görülebilir.

Tablo 4.38'deki 1976 yılına ait görsellerdeki pantolon formlarının çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Derginin Mart sayısındaki pantolonun, dönemin yeni ve özellikle gençler arasında vazgeçilmeyen tarzı olan İspanyol paça formunda olduğu görülmektedir. Yürürken savrulan paça genişliği ile dikkat çeken pantolon bel hattından kemerli olup, kalın platformlu ayakkabının üzerine degecek uzunluktadır. Mayıs ayındaki pantolon ise bel hattından ayak bileklerine kadar düz bir şekilde inen geniş paça formunda ve klasik pantolon boyu uzunluğundadır. Beyaz üzerine siyah küçük kareler ile puantiyeli görünümdeki kumaş yazlık bir pantolon olduğunu göstermektedir.

1976							
MART		MAYIS		TEMMUZ		ARALIK	
							

Tablo 4.38. 1976 Yılına Ait Pantolon Formları

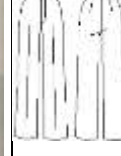
Derginin 1976 Temmuz ve Aralık sayılarındaki pantolon formlarının renkleri dışında aynı özelliklerde sahip oldukları ve dönemin sık kullanılan klasik pantolonunun biraz genişletilmiş paça formunda oldukları görülebilmektedir. Klasik pantolonlar formunu korumakla birlikte dönemsel özelliklere göre paça genişlikleri ve pili detaylarıyla farklı görünüm kazanmıştır. İki pantolonun da ütü çizgilerinde kumaş şeritlerinin katlanıp dikilmesiyle oluşturulan, giysilerde dekoratif bir unsur olan nervür tekniği kullanılmış ve ütü hattı daha keskin ve belirgin hale getirilmiştir.

1970'lerin cesur çizgileri dönemin ortalarına doğru "punk" akımının doğmasına vesile olmuştur. Sadece bir moda olarak adlandıramayacağımız bu akım tabuları yıkarak isyanın ve özgürlüğün öncüleri olarak kabul edilmektedir. Sosyal ve politik bir

hareketin parçası olarak doğan bu akım modaya sokak stilini katmıştır. Genellikle siyah tonlarını kullanan bu moda zımba, delikli kıyafetler gibi aksesuarları kullanmıştır.

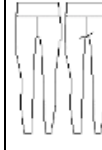
Tablo 4.39’teki derginin 1977 Ocak, Mayıs ve Ağustos sayısındaki üç pantolon, bel, paça ve boylarının klasik formları ile aynı özellikleri taşımaktadır. Pantolonların ikisi açık renkte iken birisi siyahtır ve çizme içine sokularak kullanılmıştır. Üç pantolon da bel hattından kemerli ve kumaşları desensizdir.

Derginin 1977 Ekim sayısındaki görsel ise bel hattında serbest pilileri ve bileğe doğru daralan paça formu ile havuç pantolon formunu yansıtmaktadır. Pantolonun mor renkte parlak saten kumaşı dönem modasının canlı renklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir. Paça ucundaki simli parlak şerit oldukça dikkat çekicidir. Paçalarının dize kadar uzun çizme içine sokularak kullanılması dönem içine sıklıkla görülen bir kullanımdır.

1977							
OCAK		MAYIS		AĞUSTOS		EKİM	
							

Tablo 4.39. 1977 Yılına Ait Pantolon Formları

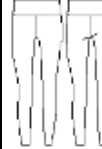
Tablo 4.40’da görülen 1978 yılına ait pantolon görsellerinden, klasik pantolon formunun yanı sıra dar formlarında kadın modasında yer aldığı anlaşılmaktadır. Pantolonlardaki beyaz rengin yoğunluğu dikkat çekicidir. Derginin Ocak ve Aralık sayısındaki iki pantolonun kalça hattından paçaya kadar hafif genişletilmiş düz inen paçaları ile klasik pantolon formunda oldukları görülmektedir. Beyaz ve mavi renkteki kumaş bu iki pantolon da bel hattından kemerli ve ayakkabı üzerine kadar uzayan boydadır. Ancak, Ocak sayısındaki beyaz pantolonun bel hattındaki serbest pilileri ve nervür dikişi ile belirginleşmiş ütü çizgisi diğerinden farklılık yaratan ayrıntılardır.

1978							
OCAK		MAYIS		EKİM		ARALIK	
							

Tablo 4.40. 1978 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Mayıs sayısındaki beyaz pantolonun da kalçadan paçaya kadar bolluk verilmeden düz inen daha dar formda bir klasik pantolon olduğu görülmektedir. Boyu ayakkabı üzerine kadar uzanan pantolonun bel hattından kemerli olduğu düşünülmektedir. Ekim sayısındaki pantolon ise bacakları saran dar paça formu ile tayıt görünümü vermektedir. Önceki yıllarda da görülen dar pantolon formlarının çizme içine sokularak kullanımı bu yılda da sıklıkla görülmektedir.

Tablo 4.41'deki 1979 yılı pantolon görselleri incelendiğinde klasik pantolonun yanı sıra dar ve geniş paça formunda pantolonların da olduğu görülmektedir. Derginin 1979 Ocak ve Haziran sayısındaki pantolonlar incelendiğinde, iki pantolonun da renkleri dışında aynı özellikleri taşıdıkları; bel hattında kemerli klasik pantolon formunda oldukları ve kumaşlarının desensiz olduğu anlaşılmaktadır. Pantolonlarda ütü çizgisi bulunmaktadır. Dönemsel özellik olarak görülen pantolonun çizme içine sokularak kullanılmasının bu yılda yaygın olduğu söylenebilir.

1979							
OCAK		MAYIS		HAZİRAN		KASIM	
							

Tablo 4.41. 1979 Yılına Ait Pantolon Formları

1979 Mayıs sayısındaki dar paça formundaki siyah pantolonun boyu ayak bileklerine kadar uzun ve bel hattından kemerlidir. Kasım sayısındaki beyaz pantolon ise üç adet serbest pili ile bel hattında kemerli olan, bol paça formuna sahip, ayakkabı üzerine kadar uzanan boyda bir pantolondur.

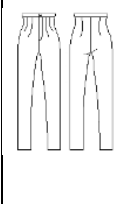
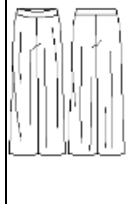
70’li yıllardaki pantolonların 60’lı yıllara oranla hem form hem de renk olarak daha çeşitlilik gösterdiği, dönemin düşünce ve sanat akımlarının modaya etkilerinin pantolonlara da parlak, canlı renkler ve desenler olarak yansıdığını söylemek mümkündür. Klasik pantolonların dar ve bol formlarının yanı sıra İspanyol paçalı pantolonların 70’li yıllarla özdeşleşmesi, denim pantolonların yaygınlaşmaya başlaması ve pantolonun çizme içine sokularak kullanılması da döneme özgü karakteristikler olarak görülmektedir.

4.9 1980- 1989 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon

1980’li yıllardan itibaren kadın bedeni üzerinde adeta artan bir görünürlük gerçekleşmiştir. Moda endüstrisinde uluslararası pazarlarda bir hareketlenme başlamış ve moda çok daha profesyonel bir endüstri haline gelmiştir. Küreselleşme, dünyanın her yerinden her türlü ürüne ulaşmayı sağlamıştır. Bir yandan moda, tarihsel geri dönüşler yaşamaktadır ve “melez tarihsellik” olarak ifade edilen bu yaklaşımda sanatçılar ve tasarımcılar için son derece zengin bir ilham kaynağı oluşturmaktadır. Tasarımcılar toplumsal cinsiyet rollerini sorunsallaştırmış ve modada yeni bir estetik başlamıştır. Özellikle de 1980’li yıllarda bedene iyi bakmak, jimnastik yapmak, vücut geliştirme gibi aktiviteler oldukça artmıştır (Er, 2009: 21). Bütün dünyada aerobik bireysel olarak yapılması gereken bir spor haline gelerek parlak, fosforlu neon renkleri spor kreasyonlarında yerini almışlardır.

Markalaşmanın hızla yayıldığı bu yılların modasında öncülüğü sinema ve pop starları, reklam ve magazin yaratmıştır. Onlar giyiniyor, insanlar onları takip ediyor, seviyor, onlar gibi olmak istiyor ve onlar gibi giyinmişlerdir. Statünün ve rahatlığın ön plana çıktığı tek tip insan beğenisi yaratmaya dönük üretim bu yıllara damgasını vurmuştur (Alp ve Türkmen, 2016: 61).

Tablo 4.42’deki 1980 yılına ait pantolon görsellerinde şubat ayı dışında diğerlerinin bol paça formunda, bel hatları kemerli ve klasik boyda pantolonlar oldukları görülmektedir. Pantolonlar siyah beyaz ve taba renkleriyle önceki dönem renklerinin devamı niteliğindedir. Ağustos ayındaki pantolonun geniş paçalarının kendi kumaşından büyük bir fiyonk olacak şekilde bağlanarak toplanması önemli bir ayrıntı ve model özelliği olarak görülmektedir. Eylül sayısındaki pantolon ise siyah saten kumaşı ile farklılık göstermektedir.

1980							
ŞUBAT		MART		AĞUSTOS		EYLÜL	
							

Tablo 4.42. 1980 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin 1980 Şubat sayısındaki yüksek bel hattı ile dikkat çeken pantolon sık rastlanmayan bel formu ile dikkat çekmektedir. Pantolon klasik formda olup yüksek olan bel hattında geniş beyaz kemer ile tamamlanmıştır.

Tablo 4.43'deki derginin 1981 Şubat sayısında bol paçalı, bel hattında pilili ve kemerli, klasik formuyla beyaz pantolon görülmektedir. Ağustos sayısındaki hâkî renkli pantolonun da bel ve paça formu ile benzer özellikleri taşıdığı ancak, pantolonun bilek üzerindeki kısa boyu, paça uçlarında kıvrılarak verilmiş duble paça görüntüsü ve ütü çizgisindeki nervür dikişi ile diğerinden farklılaştığı söylenebilir.

1981							
ŞUBAT		MART		AĞUSTOS		ARALIK	
							

Tablo 4.43. 1981 Yılına Ait Pantolon Formları

Mart sayısındaki pantolon, beldeki serbest pililerin oluşturduğu genişliğin paça uçlarına doğru daraldığı havuç formunda gri renkte bir pantolondur. Paçanın daralması nedeniyle paça boyu ayak bileklerinde bitmektedir. Aralık sayısındaki ekru renkte pantolonun ise bel hattında kemerli, bol paça formuna sahip olduğu görülmektedir.

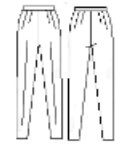
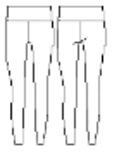
Tablo 4.44'deki derginin 1982 Ocak sayısındaki görsel incelendiğinde, klasik denim pantolon formu görülmektedir. Bu durum önceki yıl pantolon görselleri arasında da görülen denim pantolonun kullanımının yaygınlaşmaya başladığı şekline yorumlanmaktadır.

1982							
OCAK		NİSAN		MAYIS		ARALIK	
							

Tablo 4.44. 1982 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Nisan sayısındaki beyaz bol paça formundaki beyaz pantolon, bel hattında kemerli ve pililidir. Pantolon boyu atak bileğinin üzerindedir. Mayıs ve Aralık sayısındaki pantolonların ise pilisiz siyah klasik pantolon görülmektedir. Paçaları kısmen daha dar olan pantolonlar bel hattından kemerlidir ve boyları ayak bileğine kadar uzundur.

Tablo 4.45’de 1983 yılı görsellerinde klasik formun yanı sıra dar formu ve denim pantolonlarında olduğu görülmektedir. Derginin Mart ve Ağustos sayılarındaki açık renkli iki pantolonun bel hattından pilili, dar paça formunda ve ayak üzerine kadar uzanan boyda oldukları görülmektedir. Mart görselindeki küçük kareli açık kahverengindeki pantolonun dar paçaları çorap içine sokularak toplanmıştır.

1983							
MART		NİSAN		HAZİRAN		AĞUSTOS	
							

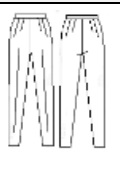
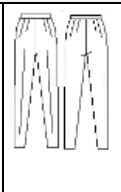
Tablo 4.45. 1983 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Nisan görselinin özel tasarlanmış koyu mavi denim pantolon olduğu görülmektedir. Bel hattında kemeri olan pantolonun iki yanında kapaklı aplike cepleri vardır. Dizlerinde de büyük aplike cepleri olan pantolonun paça uçları birkaç kat dışa kıvrılarak pantolonun boyu bilek üzerine kadar çıkmıştır. Haziran sayısında ise bu dönemde trend olacak füzo pantolon görülmektedir. Bacakları çorap gibi saran paçaları ile ve tayt görünümünde olan bu pantolon jarse gibi esneme özelliği olan özel

kumaşlardan yapılmış olup, ayak altlarına geçen bantlarıyla gergin duruşu sağlanmıştır.

Seksenli yıllar aerobik gibi spor aktivitelerinin kadınlar için popüler olduğu ve renkli spor giysilerin moda haline geldiği yıllar olarak bilinmektedir. Dönemin bu özelliğinin beraberinde sporda giyilecek giysilerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. “*Bu dönemde mini etek cazibesini korumaya devam etmiş, hippie, etnik, grunge stilleri de etkisini sürdürmüş, tüm bedeni saran streç pantolonlar yaygınlaşıp, t-shirtlerin önlerine yapılan baskılar ile dönemin sloganları yaygınlaşmaya ve yayılmaya başlamıştır* (Onur, 2004: 58).”

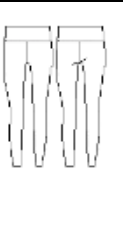
Tablo 4.46’daki 1984 yılı Ocak görseli incelendiğinde, basen bölgesi oldukça bol olup, bel hattından paçalara doğru daralan havuç pantolon formu görülmektedir. Açık gri renkteki pantolonun boyu ayak bileklerinde sonlanmıştır. Temmuz ve Ekim sayısındaki pantolonların ikisi de bel hattında klasik pantolon formundadır. Temmuz görselinin serbest pilili bel hattı ve ayak bileğindeki paçalarının dubleli olması farklılık yaratmaktadır. Temmuz görselinin kahverenginde boyuna çizgili kumaştan, Ekim görselinin ise lacivert renkli ince çizgili kumaştan yapılmış olması çizgili kumaşların yılın moda trendleri arasında olduğunu göstermektedir. Bu dönemde iş dünyasındaki kadınların popüler giysisi olan pantolonların çizgili ve ekose desenli kumaşlardan oluştuğu bilinmektedir.

1984							
OCAK		TEMMUZ		EYLÜL		EKİM	
							

Tablo 4.46. 1984 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Eylül sayısındaki son derece özenle çizilmiş eskiz çalışması dönemin moda pantolonlarını yansıtmaktadır. Paçaları oldukça bol olan pantolonun beli serbest pililerle toplanmış ve kemerle bele sabitlenmiştir. Diğer örnekleri dikkate alınarak boyunun ayak üzerine kadar uzun olduğu düşünülmektedir.

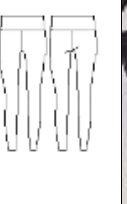
Tablo 4.47'deki derginin 1985 Şubat ve Temmuz sayılarında bel hattında kemerli, kalçadan paçaya kadar düz ine klasik pantolon formu görülmektedir. İki pantolonun paça bolluklarının birbirinden farklılıkları vardır. Şubat görselindeki gri ekose desenli pantolonun paçalarının diğerine göre daha dar ve uçlarının dubleli olduğu görülmektedir. Temmuz görseli ise siyah beyaz küçük kareli desenli olup paçaları daha boldur.

1985							
ŞUBAT		NİSAN		TEMMUZ		AĞUSTOS	
							

Tablo 4.47. 1985 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Nisan sayısında ise 80'lerin modasını tam yansıtan göz alıcı renkler görülmektedir. Sarı ve kırmızı renğinde iki farklı rengin kalın şeritlerle çizgiler oluşturduğu kumaşıyla oldukça bol paçalı pantolon formu dikkat çekmektedir. Bel hattı kalın lastikle toplanmış olan pantolonun boyu ayak üzerine kadar uzundur. Derginin Ağustos sayısındaki pantolonun vücudu saran formu ve parlak deri görüntüsü ile dönemin popüler tarzını yansıttığını söylemek mümkündür. Bel hattı dönem pantolonları gibi bel hizasındadır.

Tablo 4.48'deki derginin 1986 Şubat sayısındaki pantolonun açık pembe renğinde ve bol paça formunda olduğu görülmektedir. Ayak üzerine kadar uzun paça uçları dublelidir. Dönemin diğer görselleri dikkate alınarak bel hattından kemerli olduğu düşünülmektedir. Nisan sayısındaki pantolonun ise parlak neon renkleri ile dönemin modası olan spor tarzını yansıttığı görülmektedir. Vücudu sıkıca saran oldukça dar paçalı pantolonun esneme özelliği olan canlı pembe renğinde kumaştan yapıldığı anlaşılmaktadır.

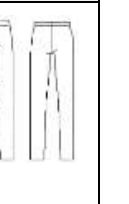
1986							
ŞUBAT		NİSAN		EYLÜL		KASIM	
							

Tablo 4.48. 1986 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Eylül sayısı görseli incelendiğinde, bel hattında kemerli ve kalçadan paçalara doğru düz inen klasik pantolon formuna sahip olduğu görülmektedir. Pastel tonlarında soft bir görüntüde olan pantolon pantolonun boyu ayak bileklerinde sonlanmaktadır.

Kasım sayısındaki pantolon bel ile basen arasında üzeri büzgülerle drape görünümü oluşturulmuş korsajı ile daha önce karşılaşılmayan bir modeldir. Ütü çizgilerinden boyuna kesikleri/kupları olan pantolon klasik formdadır. Ancak klasik pantolonlardaki (fermuar, düğme vb.) tekniklerin kolay kullanım ve rahatlık açısından değişime uğradığı ve lastik kullanımının yaygınlaştığı söylenebilir. Pantolonun paçalarının çorap içine sokularak kullanılması bu dönem yerini spor tarzların vazgeçilmezi olan toplanarak buruşturulmuş görünüm verilmiş tozluklara bırakmıştır.

Tablo 4.49'daki 1987 yılına ait pantolonların denim pantolon ve klasik formda kumaş pantolonlardan oluştuğu görülmektedir. Ocak ve Nisan sayısındaki pantolonlar bel hattında kemerli ve serbest pilili klasik formlarıyla aynı özelliklere sahiptir. İki pantolonun farkı kumaş renkleridir. Lacivert boyuna çizgili olan Ocak görselinin dönemin kumaş popüler kumaş desenini yansıttığı söylenebilir. Nisan görseli ise bej rengi kumaştan olup paça uçları dublelidir.

1987							
OCAK		MART		NİSAN		KASIM	
							

Tablo 4.49. 1987 Yılına Ait Pantolon Formları

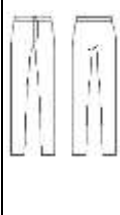
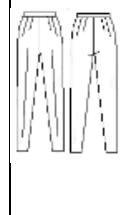
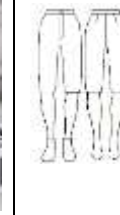
Derginin Mart ve Kasım sayısındaki denim pantolonların klasik formdan uzaklaştığı, dar paça formu ile çizme içine sokularak (Mart) kullanıldığı görülmektedir. Kasım görselindeki denim pantolonun diz üzerindeki yırtık görünümü, günümüz denim modasının 80'lere uzandığını düşündürmektedir. Böylece, denim pantolonun bu yıllarda moda içindeki yerinin genişlediğini söylemek mümkündür.

Tablo 4.50'deki 1988 yılına ait görsellerin dönemin ruhunu yansıtan bol, hafif ve renkli pantolonlar olduğu ve dönemin özgür, rahat ve konforu önemseyen anlayışını yansıttıkları görülmektedir. Tüm görselleri ortak özelliği bol paça formları, lastikli belleri ve ince kumaşlarıdır. Temmuz ayı görseli canlı renkleri ve çiçekli desenleriyle diğerlerinden ayrılmaktadır. Ocak görselinin fırır görünümü veren bel lastiğinin geriye kıvrılmış formu ve beyaz üzerinde çizgi efektleri olan kumaşı da dönem modasının özelliklerini yansıtmaktadır.

1988							
OCAK		HAZİRAN		TEMMUZ		EYLÜL	
							

Tablo 4.50. 1988 Yılına Ait Pantolon Formları

Tablo 4.51'teki 1989 yılına ait pantolon görsellerinin formları ve kumaşları dikkate alındığında rahatlık, konfor ve gençlik çağrışımı yaptıkları söylenebilir. Derginin Nisan görselindeki dizleri aşındırılmış denim pantolon, tasarımını çeşitlendirerek modada görünürlüğünün devam ettiğini işaret etmektedir. Haziran ayının görseli olan beyaz bol paça formundaki pantolonun ise serbest pilili olan beli kemerle toplanmıştır. Önceki dönemlerde de sıklıkla görülen bu pantolon formunun kullanılmaya devam ettiği görülmektedir.

1989							
NİSAN		HAZİRAN		AĞUSTOS		KASIM	
							

Tablo 4.51 1989 Yılına Ait Pantolon Formları

Ağustos sayısındaki rahat, eşofman görünümlü gri renkte pantolonun basenindeki bolluk paçalara doğru daralarak azalmış ve bel hattı lastikle toplanmıştır. Dar olan paça uçları dışarı kıvrılarak duble görüntüsü verilmiştir. Kasım görselindeki gri pantolon ise kısa boyunun altından görünen çizgili neon renk çorapları ile dikkat çekmektedir. Pantolon bol paça formuna sahip olan pantolonun boyu diz-bilek arasında kapri boydadır ve uçları kıvrılarak kullanılmıştır. Dönemsel özellikler ve benzer pantolonlar dikkate alınarak belinin lastikle toplandığı düşünülmektedir. Bu dönemde şık ve spor alternatifleri ile denim pantolonlar, bol ve rahat eşofmanların kadınlar için önemli olduğunu söylemek mümkündür.

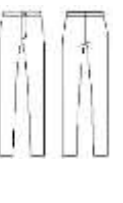
4.10. 1990- 1999 Yılları Arası Kadın Modasında Pantolon

1990'larla birlikte değişen dış ticaret politikaları, dünya moda merkezlerinde var olan ünlü yabancı markaların ithalatına olanak sağlamış, daha önce sadece dergilerde görerek beğenilip dikilebilen giysilerin kolayca satın alınabilmesini ve modanın daha yakından takip edilebilmesini sağlamıştır (Üstün, 2011: 49).

20. yüzyılın sonlarında modanın hedefi daha önceleri de olduğu gibi, hem giyim eşyalarına anlam kazandırmaya yönelik imgeler sunmak hem de giysilerin kesim, biçim ve renklerine yenilikler getirmektedir. Moda tasarımcılarının yarattıkları ve sezonluk gösterilerinde ve mağazalarında sergiledikleri görüntüler, fotoğrafçıların moda dergileri ve reklamlarda sundukları, üreticilerin katalogları için yarattıkları ve medyada sunulan kadın imgeleriyle uyum içindedir. Moda dergileri ise bir yandan kadınları, onları ilgilendiren toplumsal düzenin bir parçası olarak gören bir “erkek öznelliğini” benimsemeye teşvik eder, bir yandan da kadınlara bedenlerini, kadın cinselliğini egemen kültürde somutlaşan eril yorumlarına göre nasıl değerlendirilmeleri ve sunmaları gerektiğini gösterir (Er, 2009: 22).

Modern toplumdaki kadın, modern yaşamın zorlukları ve stresiyle birlikte, gittikçe hızlı yaşayan ve hızlı çalışan bir hale gelmiştir. 1990'lı yılların minimalizmi, kadınlar için önce kullanışlı hale gelmiş, daha sonra tekdüzeleşmiştir. Modern kadınlar, insan tenine en yakın obje olan giyim tekstilleri konusunda ancak kendisinin organize ettiği, kendisini hangi rol, hangi aura ve atmosfer içinde hissetmek istiyorsa kendi yaşam çemberinde “onu” uygulayarak tatmin ve rahatlama yaşamak istemeye başlamış ve kendini asil, zengin, hanımefendi gibi görmek istediği tespit edilmiştir. Toplumun nostaljik trendleri beğenmesinin nedeni bu dönemin psikolojik ve sosyal yapısının sonucudur. 1990'lı yıllarda Agatha Ruiz De La Prada, koleksiyonlarında 1950'lerin giyim çizgilerini gündeme getirerek yüksek toplum sınıfının ruhuna hitap etmeyi başarmıştır ve retro eğiliminin takipçisi olduğu anlaşılmaktadır (Alpat, 2011: 18).

Tablo 4.52'deki derginin 1990 Haziran sayısı incelendiğinde, klasik pilili pantolon formunun kaç dönemdir süren kullanımının devam ettiği görülmektedir. Bel hattında kemerli olan lacivert kumaş pantolonun ütü çizgisi olmaması rahat pantolonların popülerliğinin etkisi olarak yorumlanmaktadır. Ekim sayısındaki siyah pantolonun paçalara doğru daralan havuç formu ile aynı rahatlığı yansıttığı söylenebilir. Bel hattında kemerli olan pantolonun boyu ayak bileği üzerindedir.

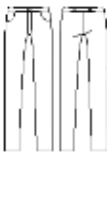
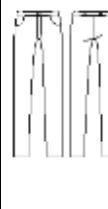
1990							
HAZİRAN		EKİM		KASIM		ARALIK	
							

Tablo 4.52. 1990 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Kasım ayı görselindeki bej rengi pantolonun dar paça formu ve ayak bileği üzerindeki boyuyla spor görünüm sergilediği görülmektedir. Aralık ayı görselinin ise birkaç dönemdir varlığını sürdüren, kalça hattından düz inen hafif şekilde genişletilmiş paçaları ile klasik ekru renkte pantolon olduğu görülmektedir.

Tablo 4.53'deki derginin 1991 Ocak sayısındaki tayt görünümlü beyaz pantolonun belinin tam hattında olduğu ve boyunun ayak bileğinin üzerinde sonlandığı

görülmektedir. Pantolonun jarse veya esneme özelliği olan kumaştan yapılmış olduğu düşünülmektedir. Ocak sayısındaki ikinci görsel ise denim pantolonun yaygınlığının bu dönemde daha da artacağıın işareti olarak görülmektedir.

1991							
OCAK		OCAK		TEMMUZ		EKİM	
							

Tablo 4.53. 1991 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Temmuz sayısında yer alan bej rengi pantolon, bel hattında kemerli ve serbest pilileri olan klasik pantolon formundadır. Ekim sayısında ise bel hattı kemerli, dar paça formuna sahip, boyu ayak bileği üzerinde sonlanan lila rengi pantolonun, önceki yılların renklerin atıf yaptığı söylenebilir.

Tablo 4.54'deki 1992 yılına ait görsellerde, rahat ve dar pantolonların yanı sıra İspanyol paça formu da görülmektedir. Derginin Şubat sayısındaki beyaz pantolon oldukça geniş paçaları ile dikkat çekmektedir. Nisan görselinin ise tam tersi dar formda ve bel hattının altında kemerli pantolon olduğu görülmektedir.

1992							
ŞUBAT		NİSAN		EKİM		ARALIK	
							

Tablo 4.54. 1992 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Ekim sayısındaki hardal rengi kumaş pantolon İspanyol paça formunda olup yanları ve paçalarındaki metal zımba süslemeleri ile dikkat çekmektedir. Aralık görselindeki iki pantolonun da ekose desenli mevsimine uygun kalın kumaştan yapılmış olmalarına rağmen paça uçlarının farklı olduğu görülmektedir. Mor ve siyah renkleriyle bol paçalı klasik pantolonun paçaları geniş dublelidir. Küçük kareli taba rengi pantolonun paçaları daha dardır.

Tablo 4.55'deki 1993 yılına ait görseller incelendiğinde, bol paçalı klasik pantolondan, havuç formu ve dar paçalı pantolona birçok çeşitlilik görülmektedir. Mart ve Mayıs görsellerinin bel hattında kemerli ve serbest pilileri olan klasik formu yansıtan pantolonlar oldukları görülmektedir. Siyah beyaz çizgili ekru renkte kumaşları ile rahat görünümlü pantolonların boyları ayak üzerinde sonlanmaktadır. Önceki yıllarda görülen çizgili kumaşların 90'lı yılların başında da varlığını sürdürmeye devam ettiği söylenebilir.

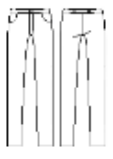
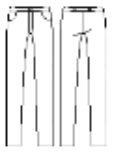
1993							
MART		NİSAN		MAYIS		AĞUSTOS	
							

Tablo 4.55. 1993 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Nisan sayısındaki siyah pantolon ise bel hattında kemeri ve paçaya doğru daralan üst kısmı bol özelliğiyle havuç pantolon formundadır. Ağustos sayısındaki siyah deri görünümlü pantolon ise bedeni saran dar paça formuyla 80'li yıllardaki (Tablo 4.47) örneklerinin tekrarıdır.

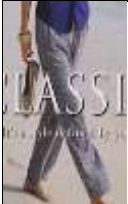
Tablo 4.56'taki derginin 1994 Ocak sayısı incelendiğinde, dar paça formundaki siyah pantolonun ayak bileğinde boyda olduğu görülmektedir. Ekim sayısındaki mavi çizgili pantolonun da aynı form özelliklerine sahip olduğu söylenebilir. Ancak bel hattının göbek altında ve kemersiz olması 90'lı yılların bel formlarındaki değişimin işareti olarak görülmektedir.

Derginin Mart sayısındaki beyaz pantolon ise kalça hattından paçaya kadar düz inen bol paça formunda ve ayak üzerine kadar uzanan boydadır. Pantolonun beden üzerinde duruşundan bel hattında kemeri olduğu düşünülmektedir. Mayıs sayısındaki gri renk pantolonun ise İspanyol paça formunda ve ayakları kapatacak kadar uzun boyda olduğu görülmektedir.

1994							
OCAK		MART		MAYIS		EKİM	
							

Tablo 4.56. 1994 Yılına Ait Pantolon Formları

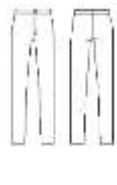
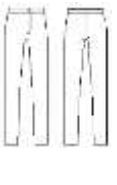
Tablo 4.57’de yer alan 1995 yılına ait pantolon görsellerinin farklı formlara sahip oldukları görülmektedir. Derginin Nisan sayısındaki açık mavi desenli pantolonun bel hattında pililerle genişletilmiş baseninin paçaya doğru düz olarak indiği ve rahat bir görünüm sağlandığı söylenebilir. Pantolonun boyu ayak bileklerinde sonlanmıştır.

1995							
NİSAN		MAYIS		HAZİRAN		EYLÜL	
							

Tablo 4.57. 1995 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Mayıs görselindeki beyaz pantolonun ise oldukça dar paçalarıyla ayak bileğinin üzerinde boyda olduğu görülmektedir. Bel hattı net olarak görülememekle birlikte Eylül sayısındaki pantolon ile aynı formda olduğu için pantolon belinin göbek hizasında olduğu düşünülmektedir. Eylül sayısındaki pantolonun farklı yanı gri rengidir. Haziran görselinde oldukça bol paça formu ile denim pantolon yer almaktadır. Boyu ayak bileklerinin altına kadar uzun olan pantolonun yan dikişlerindeki bordo şerhler dikkat çekmektedir. Bel formu net olarak görülememekle birlikte bel hattında olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4.58’deki derginin 1996 yılına ait görseller incelendiğinde dar paça formunda pantolonların daha fazla olduğu görülmektedir. Şubat ve Temmuz sayılarındaki iki beyaz pantolon dar paça formu ve ayak bileği hizasında pantolon boyu ile aynı özelliktedir. Ancak Temmuz görseli bel hattında kemerli iken, Şubat görselinin düşük belli kemeri olması iki beyaz pantolonun tek farklı özelliğidir.

1996							
ŞUBAT		NİSAN		TEMMUZ		EYLÜL	
							

Tablo 4.58. 1996 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Nisan sayısındaki siyah pantolonun da dar paça formunda, ayak bileğine kadar uzun boyda ve bel hattında kemerli olduğu görülmektedir. Eylül sayısındaki klasik pantolon formundaki kum rengi pantolonun boyu ayakkabıya geçecek kadar uzundur.

Tablo 4.59’teki 1997 Şubat sayısındaki klasik pantolonun kalça hattından düz inen paçaları yere geçecek şekilde ayakkabıyı kapatacak uzunluktadır. Pantolonun çiçekli ince kumaşı paçalara dökümlü bir görünüm kazandırmıştır. Bel hattında kemerli olduğu düşünülmektedir. Nisan görselindeki krem rengi takımın pantolonu ile Aralık görselindeki gri takımın pantolonu da aynı formda olduğu görülebilmektedir. Şubat görselinden tek farkları ütü çizgilerinin olmasıdır.

1997							
ŞUBAT		NİSAN		MAYIS		ARALIK	
							

Tablo 4.59. 1997 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Mayıs sayısındaki görsel ise taba rengi ekose kumaştan dar paça formunda klasik pantolondur. Boyu ayakkabı üzerinde katlanacak şekilde uzundur.

Tablo 4.60’teki derginin 1998 yılı görsellerinde denim pantolonların ve dar paça formlarının hakimiyeti görülmektedir. Nisan ve Eylül sayılarındaki mavi ve siyah denim pantolonlar dar paça formunda göbek altında bel formuna sahip ayak bileğine kadar uzunluklarıyla aynı modele sahiptir.

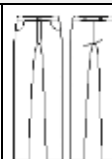
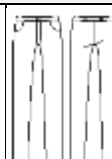
1998							
NİSAN		TEMMUZ		EYLÜL		ARALIK	
							

Tablo 4.60. 1998 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Temmuz ve Aralık sayısındaki beyaz pantolonların dar paça formları ve göbek altındaki bel formları aynı olmakla birlikte boyları farklılık göstermektedir. Temmuz görseli ayak bileğine kadar uzun boyda Aralık görseli ise kapri boydadır.

90'lı yıllardaki pantolon modellerinde karşımıza sıklıkla çıkan denim pantolonlar nedeniyle dönemde jean çılgınlığı yaşandığına dair söylemler vardır. Bu dönemin bir başka trendi de denim on denim kombinasyonudur. En basit anlamıyla kot üzerine kot giymeyi tanımlamaktadır.

Tablo 4.61'teki derginin 1999 yılı görsellerinin çoğunluğu dar paça formunda pantolonlardan oluştuğu görülmektedir. Nisan ve Ağustos sayılarındaki görseller, dar paçalı, göbek hizasında bel formu ve ayak bileği uzunluğundaki boyları ile aynı model pantolonlardır. Renkleri ise taba ve siyahtır.

1999							
NİSAN		AĞUSTOS		KASIM		ARALIK	
							

Tablo 4.61. 1999 Yılına Ait Pantolon Formları

Derginin Kasım görselinin bol paça formu, göbek hizasında lastikle ve toplanmış bel hattı ile ince sentetik kumaştan tasarlanmış plaj pantolonu olduğu anlaşılmaktadır. Bol olan pantolon paçalara doğru daralmış olup, açık pembe rengi ve düşük ağı ile dikkat çekmektedir. Aralık sayısında ise göbek hattında kemerli beli ve hafif geniş paça formuyla ayak bileği uzunluğunda boydadır.

Pantolon modası açısından 90'lar, 80'li yılların çok renkliliğinin minimize edildiği, bel hattının altına dūřen formlarıyla dar paçalı slim pantolonların popüler olduğu, ceketleri tamamlayan klasik pantolonların takım oluşturduğu ve denim pantolonların çeşitlendiği bir dönem olarak 2000'lerin alt yapısını da oluşturmuştur.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

Giysiler sayesinde insanlar birer kimlik kazanmakta ve o kimlik ile toplum tarafından nitelendirilmektedirler. Özellikle, giysilerin cinsiyet işleviyle kazanılan kimliğin, tarihi süreçte hemen hemen tüm toplumlarda cinsiyete dayalı bir sınıfsal ayrım olarak görüldüğü, birçok kültürde eril ve dişi arasındaki farkın giysilerle oluşturulduğu, giysilerin anlam taşıyıcı niteliklerinin cinsiyet olgusu üzerinde etkili olduğu ilgili literatürde yer almaktadır. Başlangıçta giysilerdeki cinsiyet göstergeleri çok belirgin ve net değilken, zaman içerisinde kadına ve erkeğe gerek inançları gerek toplum yaşantısı içerisinde yüklenen roller nedeni ile bir sınıflandırmaya gitme ihtiyacı duyulmuş, bu ihtiyacı en iyi karşılayacak, dışarıya kimlik sembollerini en iyi yansıtabilecek gösterge olarak giysiler kullanılmıştır. Zamanla modanın tüketim gücü ve yarattığı kültürün bu durumu kendi lehine kullanmaya başlaması ile kadın ve erkek ayrımı giysilerde gözle görülür göstergeler haline dönüşmüştür. Bu bağlamda giysiler, kullanıcısının cinsiyetinin bir göstergesi olarak görülmelerinin yanında, aynı zamanda kişiden beklenen cinsiyet rolü davranışlarının da belirteçlerdir (Koca ve Öz, 2020: 301). Çalışmamızın ana temasını oluşturan pantolonların toplumsal açıdan sosyolojik birçok etkene sahiptir. Çalışmamızda öncelikli olarak konu aldığımız pantolonların kadın bedeni ile buluşmadan önceki alt yapısı ve kadınların pantolon ile tanıştığı süreci inceleyerek zaman içerisinde hangi aşamalardan geçtiği araştırılmıştır.

Kadının pantolon giymeye başlaması ile birlikte biçimsel çeşitlilik ve kadının gereksinimleri, yaşam felsefeleri, sosyal-ekonomik ve kültür ortamına bağlı yapısal değişiklikler olduğu görülmüştür. Pantolon giymek isteyen kadınlar uzun zorlu yollardan geçmiş ve kadın hareketlerinin etkisiyle kadın bedeni özgürleşmiş ve toplum içinde daha fazla söz sahibi olmak isteyen modern kadınlar arasında pantolon giyimi hızla artmıştır. Gelişen toplumla birlikte moda terimi oluşmaya başlamıştır. Ünlü modacılar tarafından kadınların giyebileceği farklı pantolon tasarımları yapılmıştır (Dinç, 2019: 73). Bütün bu süreçlerde pantolon formları değişmiş, yenilenmiştir.

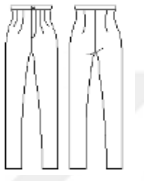
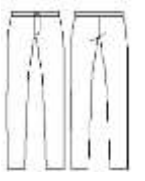
20. yy. kadın modasında pantolon formlarının değişimini incelemeyi amaçlayan çalışmada, yüz yıllık süreç on yıllık periyotlarla ele alınarak, pantolon formları yıl bazında kronolojik olarak incelemiştir. İlgili literatürdeki çoğu kaynağa göre endüstri boyutuyla moda kavramının 1900'li yıllarda ortaya çıktığı savunulmuştur. Bu nedenle

1900 yılından 2000 yılına kadar pantolon formunun değişimi dönemsel özellikler göz önünde bulundurularak yorumlanmıştır. Araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- 1900’lü yılların ilk on yılı içinde bazı dönemler sınırlı sayıda pantolon görseline rastlandığı için kadın modasında pantolonun varlığından söz edilemeyeceği,
- Dünya savaşının etkilerinin azalmaya başladığı 20’li yılların sonuna doğru spor çeşidine özgü pantolonların ortaya çıktığı ve 30’lu yıllarda çeşitliliği artan spor aktivitelerine kadınların ilgisinin artmasıyla kadın modasında pantolon kullanımının da arttığı,
- Pantolon kumaşlarının genellikle düz renkte olduğu, ilk olarak derginin 1938 Ocak sayısında desenli kumaş kullanımına rastlandığı,
- Derginin 1945 ile 1950 yılları arasındaki sayılarında kadın modasında genellikle elbise ve dış giysilere yer verildiği ve pantolonun çok az sayıda olduğu,
- İlk kez 1949 Ağustos yılı sayısında klasik denim pantolon formunun görüldüğü,
- Dünya Savaşı sonrası kadın modasında şıklığın ön planda olduğu ve 50’li yıllarda moda içinde pantolonun çok fazla yer almadığı,
- 60’lı yıllarda pop art gibi sanat akımlarının benimsenmesi ile gençlere yönelik pantolon formlarının çeşitlendiği,
- 70’li yıllarda İspanyol paçalı pantolonların ve bol paça formunda tulumların yanı sıra sanat akımlarından etkilenmiş tasarımların da gündemde olduğu,
- 80’li yıllarda önceki spor amaçlı giyilen vücudu saran (füzo) pantolonların, günlük yaşamda da yaygınlaştığı, parlak, renkli ve çizgili kumaşların popüler olduğu,
- 90’lı yılların bel hattında olan pantolon bel formlarının bel hattının altına indiği ve denim pantolonların yaygınlaştığı belirlenmiştir.

1900-2000 yılları arasında pantolon formundaki; bel formuna göre, paça formuna göre, boy ölçüsüne göre ve model özelliklerine göre pantolon formlarındaki değişim aşağıda tablolar halinde sunulmaktadır.

Tablo 5.1’da 10 yıllık periyotlar halinde 20. Yy kadın modasında pantolonlarının bel formundaki değişimler incelenmiş olup bel hattında pantolonun yoğun bir şekilde kullanıldığı tespit edilmiştir. Pantolon kullanımını rahatlık açısından incelersek bireyi en çok etkileyen kısım bel formudur. Rahatlığının yanı sıra bel formu vücut görünümü üzerinde oldukça etkilidir. Pantolonların bel formu çoğunlukla bel hattında üretilse de bu durum yıllar içerisinde mikro değişimlere uğramıştır.

Bel Formuna Göre Pantolonlar	Bel Hattında Pantolon	Yüksek Belli Pantolon	Göbek Hattında Pantolon	Düşük Belli Pantolon
Yıl				
1900-1909	4	1		
1910-1919	8	3		
1920-1929	5	1		2
1930-1939	5		2	
1940-1949	14			
1950-1959	13			
1960-1969	40		1	
1970-1979	39		1	
1980-1989	39	1		
1990-1999	29		5	6

Tablo 5.1. Bel Formuna Göre Pantolon Formları

Yüz yıllık süreçte bel formlarını sayısal olarak analiz edecek olursak eğer;

- 1900’lü yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 5 adet olup bel formları 4’ü bel hattında olup 1’i yüksek bel hattında,
- 1910’lu yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 11 adet olup bel formları 8’i bel hattında 3’ü yüksek bel hattında,
- 1920’li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 8 adet olup bel formları 5’i bel hattında, 2’si düşük bel hattında, 1’i yüksek bel hattında,
- 1930’lu yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 7 adet olup bel formları 5’i bel hattında 2’si göbek hattında,
- 1940’lı yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 14 adet olup bel formlarının hepsi bel hattında,

- 1950’li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 13 adet olup bel formlarının hepsi bel hattında,
- 1960’lı yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup 1 görselde (1960- Şubat) 2 pantolon olduğu için 41 modelde bel formları 40’ı bel hattında 1’i göbek hattında,
- 1970’li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup bel formları 39’u bel hattında 1’i göbek hattında,
- 1980’li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup bel formları 39’u bel hattında 1’i yüksek bel hattında,
- 1990’lı yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup bel formları 29’u bel hattında 5’i göbek hattında 6’sı düşük bel hattında olup

Toplam 218 görselde 219 modelin bel formları 196’sı bel hattında, 6’sı yüksek bel hattında, 9’u göbek hattında ve 8’i düşük bel formuna sahiptir. Çalışmamızda bütün görsellerin bel formları net olarak görünmediği, dönem modasına göre yorumlandığı unutulmamalıdır.

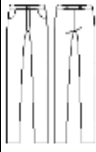
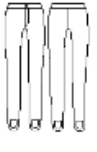
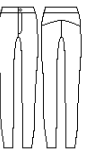
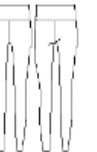
Tablo 5.2’de 10 yıllık periyotlar halinde 20. Yy kadın modasında pantolonlarının paça formuna göre değişimler incelenmiş olup farklı tarzlardaki paçaların bir arada kullanıldığı görülmüştür. Yıllara göre kullanılan paça formları farklılık gösterse de en çok tercih edilen dar paça formu olup geniş/bol paça pantolonlar da oldukça tercih edilmiştir.

Yüz yıllık süreçte paça formlarını sayısal olarak analiz edecek olursak eğer;

- 1900’lü yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 5 adet olup paça formları 3’ü dar (slim), 1’i tayt, 1’i geniş/bol formda,
- 1910’lu yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 11 adet olup paça formları 3’ü klasik, 2’si dar, 4’ü geniş, 2’si şalvar formda,
- 1920’li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 8 adet olup paça formları 2’si klasik, 1’i dar, 4’ü geniş, 1’i şalvar formda,
- 1930’lu yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 7 adet olup paça formları 2’si dar, 5’i geniş formda,

- 1940'lı yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 14 adet olup paça formları 3'ü klasik, 3'ü dar, 8'i geniş formda,
- 1950'li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 13 adet olup paça formları 12'si dar, 1'i havuç formda,
- 1960'lı yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup 1 görselde (1960- Şubat) 2 pantolon olduğu için 41 modelde paça formları 2'si klasik, 16'sı dar, 8'i tayt, 9'u geniş, 4'ü İspanyol, 2'si şalvar formda,
- 1970'li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup paça formları 15'i klasik, 4'ü dar, 1'i tayt, 13'ü geniş, 6'sı İspanyol, 1'i havuç formda,
- 1980'li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup paça formları 5'i klasik, 1'i füzo, 8'i dar, 2'si tayt, 16'sı geniş, 8'i havuç formda,
- 1990'lı yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup paça formları 10'u klasik, 19'u dar, 1'i tayt, 6'sı geniş, 2'si İspanyol, 2'si havuç formda olup

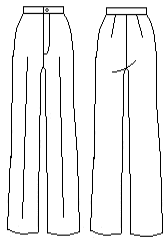
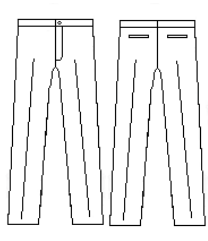
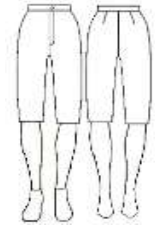
Toplam 218 görselde 219 modelin paça formları 40'ı klasik, 1'i füzo, 70'i dar, 13'ü tayt, 66'sı geniş, 12'si İspanyol, 12'si havuç, 5'i şalvar forma sahiptir.

Paça Formuna Göre Pantolonlar	Klasik Pantolon	Füzo Pantolon	Dar paçalı (Slim) Pantolon	Tayt Pantolon	Geniş Paçalı/ Bol Pantolon	İspanyol Paçalı Pantolon	Havuç Kesim Pantolon	Şalvar Kesim Pantolon
Yıl								
1900-1909			3	1	1			
1910-1919	3		2		4			2
1920-1929	2		1		4			1
1930-1939			2		5			
1940-1949	3		3		8			
1950-1959			12				1	
1960-1969	2		16	8	9	4		2
1970-1979	15		4	1	13	6	1	
1980-1989	5	1	8	2	16		18	
1990-1999	10		19	1	6	2	2	

Tablo 5.2. Paça Formuna Göre Pantolon Formları

Pantolon görsellerinin sunulduğu ilk yıllarda dar paça tip pantolonlar görülmektedir. Fakat ilk yıllarda pantolon görsellerinin sayısının oldukça az olduğu unutulmamalıdır. İlerleyen yıllarda vücut hatlarını saklamayı başardıkları bol paçalı pantolonlar aktif olarak kullanılmıştır. 40'lı yıllarda savaşın etkisi ile çalışma hayatına zorunlu katılan kadınlar çoğunlukla maskülen tarz takımlarında klasik pantolon tarzı kullanılmışmış olsa da vücut hatlarını saklayan geniş paça tarzlarda tercih edilmiştir. Çalışma hayatı kadınlara özgürlüğü de beraberinde getirerek 50'li yıllarda daha kadınsı hatlara sahip olan dar paça pantolonları moda kazandırmıştır. 20. Yy.'ın ikinci yarısında modeller çeşitlenmiş, birden fazla paça modelleri tercih edilmiştir. 70'lerde İspanyol paçanın yanı sıra geniş paça pantolonlar da tercih edilirken, 80'lerde dar paça, geniş paça ve havuç kesim pantolonlar oldukça sık görülmüştür. Yüz yılın sonlarına doğru ise pantolonların paçası darlaşmıştır. Pantolon tiplerini tablolastırılarak geneli ifade etmeyi çalışıldığı, bütün dönemler de farklı tarzların bir arada bulunduğu unutulmamalıdır.

Tablo 5.3'de 10 yıllık periyotlar halinde 20. Yy kadın modasında pantolonlarının boy ölçüsü incelendiğinde çoğunlukla klasik boy kullanıldığı fakat yüzyılın son dönemlerinde ayak bileğindeki boylarında sıklıkla tercih edildiği tespit edilmiştir. İncelenen moda dergisinde pantolon görsel sayılarının az olduğu 20. Yy.'ın ilk yıllarında pantolonlar kapri tarz olarak kullanılmış, dönem dönem kendini tekrar göstermiştir.

Boy Ölçüsüne Göre Pantolonlar	Klasik Boy	Ayak Bileğinde Boy	Diz Bilek Arası Boy (Capri)
Yıl			
1900-1909	3		2
1910-1919	6	1	4
1920-1929	3	4	1
1930-1939	5	1	1
1940-1949	11	1	2
1950-1959	6	7	
1960-1969	12	25	4
1970-1979	34	6	

1980-1989	12	27	1
1990-1999	13	26	1

Tablo 5.3. Boy Ölçüsüne Göre Pantolon Formları

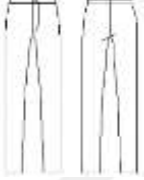
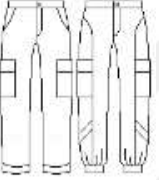
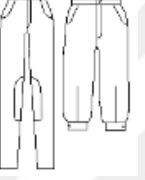
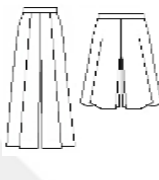
Yüz yıllık süreçte görseller boy ölçüsüne göre sayısal olarak analiz edecek olursak eğer;

- 1900’lü yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 5 adet olup 3’ü klasik, 2’si kapri boyda,
- 1910’lu yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 11 adet olup 6’sı klasik, 1’i ayak bileği, 4’ü kapri boyda,
- 1920’li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 8 adet olup 3’ü klasik, 4’ü ayak bileği, 1’i kapri boyda,
- 1930’lu yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 7 adet olup 5’i klasik, 1’i ayak bileği, 1’i kapri boyda,
- 1940’lı yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 14 adet olup 11’i klasik, 1’i ayak bileği, 2’si kapri boyda,
- 1950’li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 13 adet olup 6’sı klasik, 7’si ayak bileği boyunda,
- 1960’lı yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup 1 görselde (1960- Şubat) 2 pantolon olduğu için 41 modelde 12’si klasik, 25’i ayak bileği, 4’ü kapri boyda,
- 1970’li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup 34’ü klasik, 6’sı ayak bileği boyunda,
- 1980’li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup 12’si klasik, 27’si ayak bileği, 1’i kapri boyda
- 1990’lı yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup 13’ü klasik, 26’sı ayak bileği, 1’i kapri boyda olup

Toplam 218 görselde 219 modelin paça boyları 105’i klasik, 98’i ayak bileği ve 16’sı kapri boyundadır.

Tablo 5.4’da 10 yıllık periyotlar halinde 20. yy kadın modasında pantolonlarının model özelliklerine göre dağılımları incelenmiş olup çoğunlukla düz/klasik

pantolonlar tercih edilmiştir. Yüz yıllık süreçte pantolonlar ilk olarak çoğunlukla çizme içine atılan dar paça kullanılmıştır. 1920- 30'lı yıllarda spor aktivitelerine dikkat çekmeye çalışan dergimizde binici tarz ve spor pantolonlar özendirilmeye başlamıştır. Bu süreç otuz yıl içerisinde değişimlere uğrasa da tulum ve spor kıyafetler olarak kendini göstermeye devam etmiştir. 60'lı yıllarda moda çerçevesinin içerisine yerleşmeyi başaran pantolonlar genellikle klasik tarzda boy gösterse de bu yıllarda pantolon eteğin dergide yer alması tablo da gösterilmesine değer olduğu düşünülmüştür. Dönemin sonlarında kadınsı dar paça pantolonlar tercih edilirken 80'lerin aktif spor kızları unutulmamalıdır.

Model Özelliğine Göre Pantolonlar	Düz/Klasik Pantolon Pilili/Pilisiz	Spor Pantolon	Golf –Binici pantolon	Bahçıvan Pantolon/Tulu m	Pantolon Etek
Yıl					
1900-1909	4		1		
1910-1919	7	2	2		
1920-1929	7		1		
1930-1939	5	1		1	
1940-1949	12	1		1	
1950-1959	13				
1960-1969	36	4			1
1970-1979	37			3	
1980-1989	37	3			
1990-1999	40				

Tablo 5.4. Model Özelliğine Göre Pantolon Formları

Yüz yıllık süreçte görseller model özelliklerine göre sayısal olarak analiz edecek olursak eğer;

- 1900'lü yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 5 adet olup 4'ü düz/klasik, 1'i golf-binici tarz,
- 1910'lu yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 11 adet olup 7'si klasik, 2'si spor, 2'si golf-binici tarz,
- 1920'li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 8 adet olup 7'si klasik, 1'i golf-binici tarz,

- 1930'lu yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 7 adet olup 5'i klasik, 1'i spor, 1'i tulum tarz,
- 1940'lı yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 14 adet olup 12'si klasik, 1'si spor, 1'i tulum tarz,
- 1950'li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 13 adet olup hepsi düz/klasik pantolon tarz,
- 1960'lı yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup 1 görselde (1960- Şubat) 2 pantolon olduğu için 41 modelde 36'sı klasik, 4'ü spor, 1'i pantolon-etek tarz,
- 1970'li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup 37'si klasik, 3'ü tulum tarz,
- 1980'li yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup 37'si klasik, 3'ü spor tarz,
- 1990'lı yıllarda yayınlanan pantolon görselleri 40 adet olup hepsi düz/klasik pantolon tarzında olup

Toplam 218 görselde 219 modelin model özelliklerine göre gruplandığımızda 198'i düz/klasik, 11'i spor, 4'ü gol-binici, 5'i tulum ve 1'i pantolon-etek tarzına sahiptir.

Yorumlanan bütün tabloların sonucu olarak;

1. 1900'lü yıllarda sanayi devrimi ve teknolojinin hayatın içine girmesi ile kadın modası yeni bir başlangıç yapmıştır. Kadınların pantolon ile yeni tanıştığı bu yıllarda pantolon moda kavramından çok iş giysisi olarak algılanmıştır. Bel hattında olan pantolonlar dar paça veya kapri boyda kullanılmıştır.
2. 1910'lu yıllarda modayı en çok etkileyen olgu savaştır. Bu yıllarda savaşın getirdiği zorunluluk halleri kadının bir erkek gibi giyinmesine neden olmuştur. Dinin ve savaşın etkisi ile kadınlar daha kapalı tarzda giyinmiştir. Gösterişten uzak, fonksiyonel ve tasarruflu giyinme söz konusudur. Bir önceki dönemin bel formu ve dar paça pantolonlar devam etmiştir.

3. 1920’li yıllarda savaşın bitimi ile yeni bir sosyal yapılanma oluşmuştur. Savaşın zorlu şartları ve beraberinde getirdiği yokluk yerine giyinmek tekrar modaya dönüşmeye çalışsa da ortaya çıkan kıtlık bu duruma engel olmuştur. Modaya dönüşün keskin olması kolay olamayacağı için sade maskülen tarzlar zirvede yerini korumuştur. Bu dönemde binici pantolonlar ortaya çıkmış, ayrıca yüksek bel pantolona rastlanmıştır.
4. 1930’lar bir önceki dönemin erkeksi duruşundan sıyrılmayı hedeflemiştir. Uzun silüetler geometrik ve lüks kumaşlarla birleştirilmeye çalışılmıştır. İhtişam amaçlansa da sadece dergi kapaklarında başarılı olunmuştur. Giysilerde daha çok rahatlık ve işlevsellik önem kazanmıştır. Bu nedenle bu dönemde tulumlar görülmüş, bol rahat kesimler dikkat çekmiştir. Ayrıca İspanyol paça pantolonlar boy göstererek uzun silüetleri öne çıkarmıştır.
5. 1940’lar savaşın tekrarlanması ile moda büyük bir sallantı yaşamıştır. Savaşın getirdiği kıtlık kumaş üretiminin azalmasına neden olmuştur. Kumaş israfını azaltmak için kıyafetler yalın ve gösterişsiz hale bürünmüştür. Dönemin ikinci yarısında ise savaş bitmiş ve moda da sadeliğe tepki olarak New Look akımı başlamıştır. Bu akımla beraber moda da feminenlik başlamış olsa da genel olarak baktığımızda pantolonlar sade ve maskülen tarza sahiptir.
6. 1950’lerde savaşın tamamen geride kalması ile birlikte giyim stilleri oldukça değişmiştir. Kadının vücut hatlarını belli eden dar silüetler ortaya çıkmıştır. Kadının adeta kum saati görünümlü vücudunda kıyafetler gösteriş için var olmuştur. Bu dönemde genel olarak ayak bileğinde biten dar ve klasik pantolonlar görülmüştür.
7. 1960’lar modası bütün yükleri geride bırakan adeta yeni bir doğuş yaşayan ve bunu en coşkulu, gösterişli haliyle yaşayan bir dönemdir. Artık özgürlüğün yaşanmaya başladığı bu yıllarda gençlerin ayaklanmasıyla hippy diğer adıyla çiçek çocuklar ortaya çıkmıştır. Özgürlük, eşitlik kavramlarıyla kadın hareketleri göz önünde olmuştur. Bohem tarzı olarak da adlandırılan bu dönemde pilili pantolonlar dikkat çekmektedir.

8. 1970'ler cinsiyet kavramının son derece önemli ve üzerinde farklı fikirlerin bir arada topladığı bir dönemdir. Cinsiyet rollerinin belirli sınırlar içine çizerek moda kavramının bu sınırlara göre şekillenmesi beklenilmiştir. Bir yandan ise giyim artık sıradanlaşmış ve tarzlar kendine özgü olmaya başlamıştır. Bu dönem pantolonlarında bel hattı bel hizasında olup, pili detayları süslemeye devam etmiştir. Klasik tarz olan modeller de İspanyol paça ve geniş kesim hakimdir.
9. 1980'ler moda dünyasının aşırılık yıllarıdır. Uyum ve denge unsurları unutulmuş estetik kaygılardan uzak geçen 10 yıl, renkleri ve tarzıyla oldukça eğlencelidir. Farklı parçaların bir arada bulunduğu bu dönemde kot kumaşlar takım olarak boy göstermektedir. Jimnastik, dönemin gözde sporu olmuş; pantolonlar tayt şekline bürünmüştür. Pantolonların bel formu bel hattına kalmıştır. Bel kısmına aksesuar olarak takılan kemerler oldukça büyük ve gösterişli olmuşlardır.
10. 1990'lar koca yüzyılın son dönemidir. Yüzyıllık süreçte moda her dönem farklı görünümlere sahip olmuştur. 90'lar ise modanın bir önceki şaşalı görüntüsünden uzaklaşmayı istemiştir. Rahatlığın en üst seviyeye ulaştığı dönem bu dönemdir. Minimaliz bir görüntü amaçlayan son yıllar da pantolon bel hizasında olup boyları kısalmıştır. Pantolon modellerinde pili, etkisini korumayı başarmıştır. Giyim endüstrisi dijitalleşmenin son hız yaptığı yüzyıla girmeden rahatlık ve konforu tercih etmiştir.

5.2 Öneriler

Bu araştırma 20. Yy kadın modasında pantolon formlarının değişimi üzerine çalışılmıştır. Tez'in geliştirilmesi için aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Çalışma giyim sektöründe çalışan bütün personeller ve eğitim olan öğrencilere moda tarihi hakkında bilgi vermek amacıyla okutulması önerilmektedir.
- Giyim sektöründe tasarımcı olarak faaliyet gösteren kişilerin araştırmayı baz alarak yeni tasarımlarında yol haritası olarak kullanması önerilmektedir.

- Dönem modasını daha iyi analiz edebilmek adına kadın ve erkek pantolon modası karşılaştırılarak incelenip yorumlanması önerilmektedir.
- Araştırmanın örneklemini olarak seçilen Vogue dergisine e  zamanlı yayınlanan moda dergileri incelenerek karşılaştırılma yapılması önerilmektedir.
- Farklı zaman dilimlerindeki pantolon formları incelenerek araştırmanın geliştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Abisel, N. (2003). *Sessiz sinema*. Ankara: Nadir Kitap.
- Alp, K. Ö., Türkmen, M. E. (2016). 'Türkiye'de 1980'ler Giyim Modasında Kitsch Etkisi (Dergiler Üzerinden Bir İnceleme)', *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 58-72.
- Alpat, F. E. (2011). 'XX. Yüzyıl ve XXI. Yüzyıl Başında Kadın Moda Tasarımında Nostalji Anlayışı', *Sanat Dergisi*, (17), 15-24.
- Atalay, V. (2018). *2000 Yılı İtibari ile Moda- Sanat Etkileşimi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Veri Tabanından Erişildi. (508971).
- Avcil, C. (2020). 'Milliyetçiliğin Toplumsal Cinsiyet ile İlişkisine Dair Kuramsal Bir Bakış', *Mukaddime Dergisi*, 11 (2), 468-484.
- Ayan, M. (2008). 'Weimar Dönemi Kadın Devrimci Ruhu ile Käthe Kollwitz', *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1 (1), 33-63.
- Barbarosoğlu, F. (2012) *Moda ve Zihniyet*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Bard, C. (2012). *Pantolonun Politik Tarihi*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Baş, İ. (2019). 'Türk Arşivlerinde Tasnif ve Tasnif Sistemleri', *Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 49-77.
- Beyhan, E. (2010). *İnsan, Moda ve Kentsel Mekân İlişkilerinin İrdelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Veri Tabanından Erişildi. (292132).
- Bryant, M. W. (2013). *Moda çizimi*. İzmir: Karakalem Kitabevi Yayınları.
- Crane, D. (2003). *Moda ve Gündemleri*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Cunningham, P. A. (2003). *Reforming Women's Fashion, 1850-1920: Politics, Health, and Art*. London.
- Çevik, M. (2012). Kadın Bedeninin Özgürleşmesi. Gedik, E. ve Diğerleri, *Neo-Liberal politikaların Türkiye'de Kadın Örgütleri Üzerindeki Etkisine Foucaultgil Bir Bakış*. Uluslararası Kadın Konferansı (s. 2-6). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Uluslararası Kadın Konferansı. ISBN 978-975-441-372-4.
- Dağlar, G. (2016). *20. Yüzyılda Yaşanan Toplumsal Olayların Oluşturduğu Trendler ve Kadın Modasına Tematik Yansımalarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara). Erişim adresi: <https://avesis.gazi.edu.tr/advisingTheses/details/a6024f92-00f9-46f5-b883-c800323bccb3/oai>
- Derin Işıkören, N. (2015). 'Kadın İmgesi ve Tarih Boyu Değişimi', *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (16), 115-131.
- Dinç, A. (2019). *Pantolonun Tarihçesi*. (Yüksek Lisans Tezi, Altınbaş Üniversitesi, İstanbul). Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=wMdhx2Xij4yItJnVp bkJMg&no=D_NStQQyzxOQbscu83Jl4g
- Ekiz, S. (2022). *20. Yüzyıl Kadın Modasında Elbise Formlarının Değişimi Üzerine Kronolojik Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara.
- Erkilet, A. (2015). 'Mahremiyetin dönüşümü: Değer, Taklit ve Gösteriş Tüketimi Bağlamında "İslami" Moda Dergileri', *Birey ve Toplum Dergisi*, 2 (4), 27-39.
- Ewing, E. (1975). *Women in Uniform through the Centuries*. Totowa, NJ: Rowman and Littlefield.
- Fogg, M. (2014). *Modanın tüm öyküsü*. (Çev.: Emre Gözgül). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Gerçek, M. (2006). *Fransız Devriminden İtibaren, Sanayi Devrimi, I. ve II. Dünya Savaşları ve Sovyet Devrimi'nin Avrupa Kadın Giyimi Üzerindeki Etkileri*.

- (Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul).
Erişim adresi: <https://acikerisim.msgsu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.14124/3836>
- Himam Er, F. D. (2009). 'Modanın Yaratım Nesnesi Olarak "Tasarı Bedenler"', *Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 2 (17), 17-24.
- Işık, M., Eşitti, Ş. (2015). 'I. Dünya Savaşı Propaganda Afişlerinde Kadın Temsillerinin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Göstergebilimsel İncelenmesi', *SBF Dergisi*, 70 (3), 655-682.
- İmren, M. (2018). 'İşte Benim Kimliğim: Moda ve Medyanın Kadınların Kimlik İnşası ve İdeal Beden Söylemlerindeki Rolü Üzerine', *Ahi Evren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (1), 103-111.
- Karakütük, T. (2022). *Erken Cumhuriyet Döneminden Günümüze Tüketim Bağlamında Moda Kavramının Mekâna Yansıması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kartal Ulus, A. (2014). *Bayan Pantolonunda Vücut Hareketleri Sonucunda Kumaşta Oluşan Gerilimlerin Sensörler Yardımıyla Ölçülmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Veri Tabanından Erişildi. (357129).
- Kaya, L. (2007). *Mesleki Eğitim Fakültesi Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı Eğitimi Bölümü Moda Tarihi Dersi İçin Örnek Bir Model Önerisi ve İnternet Ortamına Aktarılması*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Veri Tabanından Erişildi. (211835).
- Koca, E., Dağlar, G. (2017). 'Politik Olayların Kadın Modasına Tematik Yansımaları Üzerine Bir Analiz', *İdil Dergisi*, 29 (6), 349-366.
- Koca, E., Emiroğlu, S. (2019). '19. Yy Kadın Giysilerinin Kol Formu Açısından İncelenmesi', *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6 (3), 238-251.
- Koca, E., Koç, F. (2019). 'Modanın Beslendiği Oryantalist Öğeler: 1910-1920 Yılları Arası Vogue Dergi Kapakları Örneği', *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, Eurasian Journal of Researches in Social and Economics (EJRS), 6 (10), 1-15.
- Koca, E., Öz, C. (2020). 'Karşı Cinsle Özdeşleşmiş Giysileri Giydirme: Cross-Dressing Üzerine Bir Analiz', *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (106), 299-317.
- Koca, E., Özsan, M. (2017). 'Jean Patou: The Man Who Shaped Sportswear', *Sport and Society, Special Issue*, 105-114.
- Koca, E., Polat, G. (2020). 'II. Meşrutiyet Dönemi Kadınlık Dergisi Moda Sayfalarına Yönelik Bir İçerik Analizi', *Ulakbilge Dergisi*, 8 (52), 995-1006.
- Koç F., Zöhra Ok, E. (2023). 'Moda ve Sanat İlişkisi Bağlamında Yves Saint Laurent'den Günümüze Mondrian Elbise Tasarımının Dönemsel Analizi', *Sanat ve İnsan Dergisi*, 7(2), 1- 25.
- Konan, B. (2011). 'Türk Kadınının Siyasi Hakları Kazanma Süreci', *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 60 (1), 157-174.
- Kozbekçi Ayrancı, S., Kaplan Bağcı, A. (2018). 'Kadınların Pantolon Giyme Eğilimleri ve Günümüzde Tasarım Sektörüne Etkisi: İstanbul Örneği', *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (57), 933-945.
- Kumaş Şenol, N. (2018). '20. Yy Türk Kadın Giyimine Genel Bir Bakış', *Researcher: Social Science Studies*, 4 (6), 239-251.

- Kuran, F. N., Doğan Sözüer, Z. (2023). 'Modern Kadın Giyiminin 1950 Sonrası Çağdaş Türk Resminde Figüratif Eserler Üzerinden İncelenmesi', *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 11 (29), 169-189.
- Kurnaz Şahin, F. (2018). 'Mağdur ve Sembol: I. Dünya Savaşı Yıllarında Osmanlı Devleti'nde Kadına Yönelik Propaganda', *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (44), 217-243.
- Mehrali, N. (2015). *Moda Akımlarının, Giysi Koleksiyonu Oluşum Sürecine Etkisinin Araştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Veri Tabanından Erişildi. (424972).
- Nalbant, F., Korkmaz, T. (2019). 'Feminist Teori Temelinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Türkiye Bağlamında Değerlendirilmesi', *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (2), 165-186.
- Onur, N. (2004). *Moda Bulaşıcıdır*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Öz, C., Kaya, R. ve Begiç, H. N. (2018). 'Sınıfsız Bir Giysi Olarak Denim', *Uluslararası Hakemli Kültür- Sanat- Mimarlık Dergisi*, (1), 16-24.
- Özüdoğru, Ş. (2009). '[Vogue Dergisi Kapaklarında Sosyal, Teknolojik ve Sanatsal Dönüşüm: İllüstrasyon Dönemi](#)', *Akdeniz Sanat Dergisi*, 55-63.
- Pektaş, H. (2006). *Moda ve Postmodernizm*. (Doktora Tezi). YÖK Veri Tabanından Erişildi. (189201).
- Pektaş, H. (2008). 'Moda ve Küreselleşme', *Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi*, 1-12.
- Pendergast, S., Pendergast, T. (2004). *Fashion Costuma and Culture*. Volume 4, USA: The Gale Group.
- Polat, G. (2020). *II. Meşrutiyet Dönemi Kadın Dergilerindeki Kadın Modasının Tasarım Özellikleri Üzerine Nitel Bir Analiz*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Veri Tabanından Erişildi. (634708).
- Polat, G., Yüceer Arslan, H. (2015). 'Kadınların Pantolon Giymelerine İlişkin Kişilerin Dini Açısından Görüşlerinin İncelenmesi', *Akademik Bakış Dergisi*, (47), 63-70.
- Sezer Arıç, A. (2006). 'Türklerde Kıyafetin Kısa Tarihi', *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 22 (64), 142-159.
- Tankut, Ş. (2005). *Tüketim Kültürü ve Marka Etkileşiminin Uyuma Davranışına Etkisi: Kot Pantolon Giyme Tercihi Üzerine Bir Araştırma*. (Doktora Tezi). YÖK Veri Tabanından Erişildi. (160994).
- Tanyer, S., Alp, K. Ö. (2020). 'II. Dünya savaşı Dönemi Vogue Dergi Kapaklarındaki Kadın İmgesi ve Giyim Anlayışı Üzerine Göstergebilimsel Bir Çözümleme', *Motif Akademi Halk Eğitim Dergisi*, 13 (32), 1539-1557.
- Taşdelen, P., Koca, C. (2015). 'Victoria Dönemi İngiltere'sinde Kadın Bedeni Politikaları ve Kadınların Spora Katılımı', *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 32 (1), 206-214.
- Terlikli, S. (2013). *1850 ve 1950 Yılları Arası Batı Toplumlarında Sanat, Toplumsal Yapı ve Moda Etkileşimi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Ulu, C. (2013). 'I. Dünya Savaşı ve İşgal Sürecinde İstanbul'da Yaşanan Sosyal ve Ahlakî Çözülme (1914-1922)', *Tarih Dergisi*, 2 (58), 87-129.
- Ültay, E., Akyurt, H. & Ültay, N. (2021). 'Sosyal Bilimlerde Betimsel İçerik Analizi', *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- Üstün, G. (2011). 'Cumhuriyetten Günümüze Toplumda ve Çalışma Hayatında Kadın, Giysilerdeki Değişimler ve Moda Faktörü', *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6 (1), 36-52.

- Watson, L. (2007). *Modaya Yön Verenler*, İstanbul: Güncel Yayıncılık.
- Yapıcı, M. (2005). *Giyimde Pop-Art*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yaraman, A. (2001). *Resmi Tarihten Kadın Tarihine Elinin Hamuruyla Özgürlük*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Yetmen, G. (2011). *Türk Toplumunda 1960'lı Yılların Yaşam Tarzı Dinamiklerinin Kadın Dış Giyim Modasına Etkileri*. (Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir). Erişim Adresi: <http://acikerisim.deu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.12397/9542/2/89476.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Yetmen, G. (2021). 'Moda Bebekleri ve Haute Couture Sergileri', *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 7 (1), 12-32.
- Yıldız, Ş., Ulurasba, N. (2018). 'Moda ve Feminizm İçinde Kadın Olmak', *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9 (16), 2390-2410.
- Yılmaz, N. (2006). *Bayan Etek ve Pantolon Kalıplarında Yeni Bir Kalıp Sistemi Geliştirme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : USTA, Çiğdem
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi
Lisans	Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Moda Tasarımı Bölümü

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2017	DO-KA Avrupa Birliği Projesi	Bilgisayarda Kalıp Tasarımı
Eğitmeni		
2018	Halk Eğitim Merkezi	Usta Öğretici
2023	Millî Eğitim Bakanlığı	Öğretmen

Yarışma Dereceleri

Kurum	Alan	Derecesi
Skills Turkey Ulusal Beceri Yarışması	Moda Tasarımı	Türkiye İkindiliği

